

serbest

MIMAR

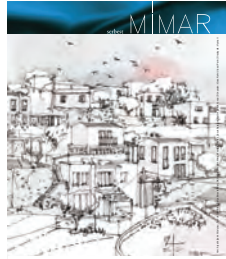

Yeni: Arçelik İçerik Stüdyosu, Toru Un İdaa Bina, Dağa Emecek Evi, SK Games, Modern Mimar Eserleri, Geziler: Çocuk Saray ve Atatürk Çocuk Yuvası | Dünyadan: Vjosa Nehri Ulusal Parkı | Oradaydık: Viyana II

EYLÜL | 2024 | 53

04	MASAÜSTÜ r.a.f.studio, Equine Design Studio, Gökhan Aksoy Mimarlık, A Tasarım Mimarlık
08	SMD'LERDEN
10	YAKA RESMİ Adnan Kazmaoğlu, Ahmet Turhan Altınar, Fumihiko Maki, Levent Aksüt
20	İYİ ŞEYLER Yazgan Tasarım Mimarlık Tasarımı Palas Kampüs Romanya Mimarlar Birliği Büyük Ödülü'nü Kazandı
22	MİMARLIK GÜNDEMİ • WAF ve INSIDE 2024 Finalistleri Açıklandı • TraMOD Ödülleri 2024
24	YENİ • Arçelik Content Studio IGLO Architects • Datça Emecik Evleri Erginoğlu & Çalışlar Mimarlık • Toru Un Fabrikası D211 Mimarlık • SK Games Ofis Binası A Tasarım Mimarlık
40	MODERN MİMARİ ESERLERE GEZİLER Mekan Üreticisi Olarak Çocuk Esirgeme Kurumu: Çocuk Sarayı ve Atatürk Çocuk Yuvası Duygu Tekin
46	DEPREM GÜNDEMİ • Antakya Tarihi Kent Merkezi Koruma Amaçlı İmar Planları Hakkında Icomos Türkiye Milli Komitesi Görüşü • 11 Haziran 2024 Tarihinde Askıya Çıkan Koruma Amaçlı İmar Planı'na İlişkin Değerlendirme Notları Şerif Süveydan
58	DÜNYADAN Vjosa Nehri Ziyaretçi Merkezi Cebra
60	ORADAYDIK Viyana II İlhan Kural
66	ÖZETLER

53. SAYI KAPAK KONUSU
Datça Emecik Evleri
Çizim: Kerem Erginoğlu

SERBESTMİMAR
Üç Ayda Bir Yayınlanır

SAHİBİ
Ali Osman ÖZTÜRK | TürkSMD Başkanı

SORUMLU YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ
Mehmet Soylu

YAYIN KOORDİNATÖRÜ
Yasemin Şener
yaseminsener@prchitect.com

EDİTÖR
Gülce Halıcı
gulce@prchitect.com

YAYIN KOMİSYONU
Ahmet Sukuti Tükel,
Aslı Özbay, Aytaç Özen, Burak Bican,
Can Şimşek, Cüneyt Kurtay, Deniz Aslan,
Deniz Güner, Dürrin Süer, Emrullah Yıldız,
Figen Kıvılcım, Gamze İlalan, Gamze Köküm,
Gökhan Hezer, Güney Tonkal, Görkem Volkan,
Hasan Özbay, İlhan Selim Kural,
İlayda Karabulut, İlker Özdel, Kadri Atabaş,
Kumru Alpaydın, Mehmet Soylu,
Mehmet Turhan Kayasü, Melis Varkal,
Meral Ekincioglu, Osman Tütal,
Selin Nevrim Fidan, Suha Özkan,
Şerife Meriç, Şükrü Kocagöz

GRAFİK UYGULAMA
Belma Kuyucu

YAZI İŞLERİ
pRchitect İletişim Ltd. Şti.
Balmumcu Mah. Zincirlikuyu Yolu Sok. 7/2
Beşiktaş-İstanbul
0212 809 28 72
www.prchitect.com

YÖNETİM YERİ, ABONELİK ve REKLAM
Türk Serbest Mimarlar Derneği
Dumlupınar Bulvarı Eskişehir Yolu 7. Km.
Mustafa Kemal Mah. 2123.
Sk. No: 164 Kentpark AVM Arka Cephesi
+90 312 219 94 08
www.tsmd.org.tr | info@tsmd.org.tr

YAYIN TÜRÜ
Yaygın Süreli Yayın

Serbest Mimar Dergisi olarak her sayımızda, bulunduğumuz coğrafyanın ve ülkemizin değişmez gerçekliği olan deprem konusunda toplumsal hassasiyeti diri tutmayı ve meslek ortamımızda konuyu sürekli olarak tartışılabilir kılmayı amaçlıyoruz. Bu nedenle 53. sayımızın Deprem Gündemi bölümünde 11 Haziran 2024 tarihinde askıya çıkan Antakya Tarihi Kent Merkezi Koruma Amaçlı İmar Planları hakkında Icomos Türkiye Milli Komitesi'nin görüşlerine ve Ortak-Akıl Antakya girişiminde de rol alan aktivist mimar Şerif Süveydan'ın yorumlarına yer veriyoruz.

Prof. Dr. Figen Kıvılcım Çorakbaş'ın editörlüğünde hazırlanan “Modern Mimari Eserlere Geziler” serisinin bu sayıda yer alan 16. makalesinde Duygu Tekin'in kaleme aldığı “Mekan Üreticisi Olarak Çocuk Esirgeme Kurumu: Çocuk Sarayı ve Atatürk Çocuk Yuvası” konu ediliyor.

Tamamlanmamış veya halen yürütülmekte olan projelerden bir seçki sunduğumuz “Masaüstü” sayfalarımızda r.a.f. studio, Equine Design Studio, Gökhan Aksoy Mimarlık ve A Tasarım Mimarlık ofislerinin projelerini bulabilirsiniz. “Yaka Resmi” bölümümüz ise, geçtiğimiz aylarda kaybettiğimiz Adnan Kazmaoğlu, Ahmet Turhan Altınar, Fumihiko Maki, Levent Aksüt hakkında kaleme alınan anma yazılarından oluşuyor.

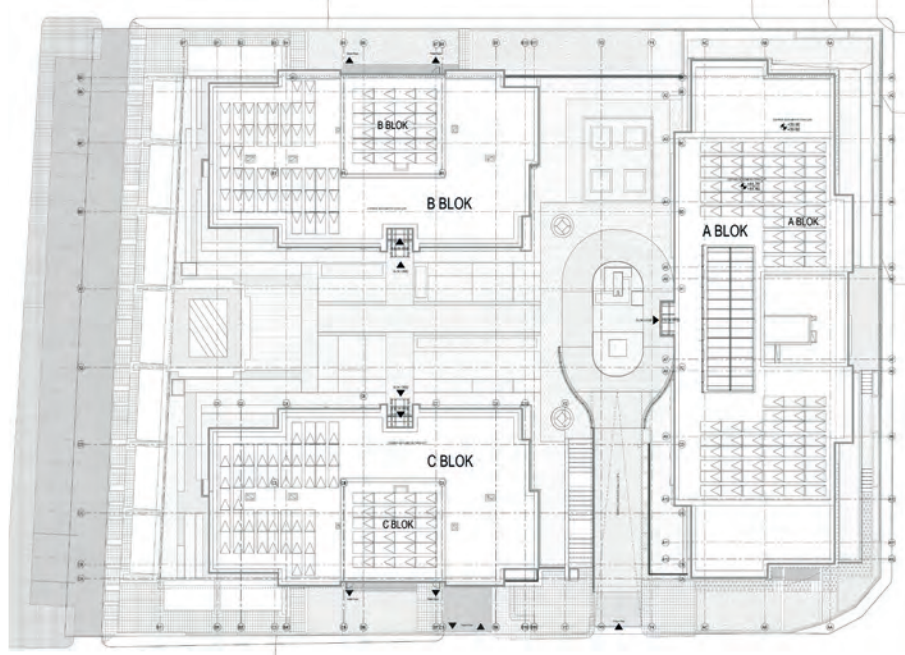
Bu sayımızdaki “İyi Şeyler” bölümünde Yazgan Tasarım Mimarlık tasarımı Palas Kampüs projesinin kazandığı Romanya Mimarlar Birliği Büyük Ödülü'ne; Mimarlık Gündemi bölümünde ise WAF ve INSIDE 2024'te finale kalan projeler ile 2024 TraMOD Ödülleri'nin duyurusuna yer veriyoruz.

“Yeni” sayfalarımızda ise IGLO Architects tasarımı Arçelik Content Studio, Erginoğlu & Çalışlar Mimarlık tasarımı Datça Emecik Evleri, D211 Mimarlık tasarımı Toru Un Fabrikası ve A Tasarım Mimarlık'ın tasarladığı SK Games Ofis bulunuyor.

“Dünyadan” sayfalarında Cebra tasarımı Vjosa Nehri Ziyaretçi Merkezi projesini, “Oradaydık” sayfalarımızda ise İlhan Kural'ın “Viyana II” başlıklı yazısını bulabilirsiniz.

Keyifli okumalar dileriz...

Yasemin ŞENER

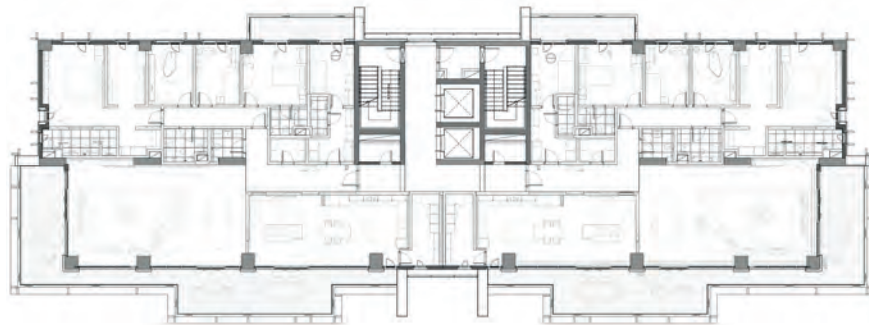

Vaziyet Planı

GÖKTEKİN Q1 A TASARIM MİMARLIK

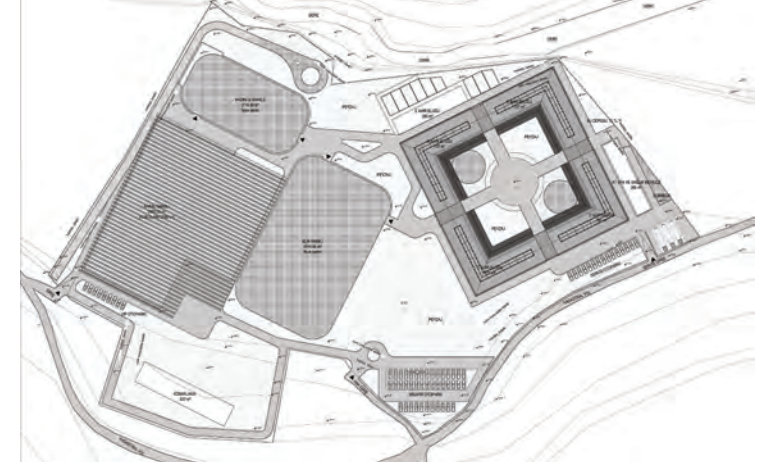
Projenin Adı ve Yeri:	Göktekin Q1, Güzelyalı, Adana
Statik:	Yüksek Proje
Mekanik:	Bimek Mühendislik
Elektrik:	Akay Mühendislik
İç Mekan Tasarımı:	Gönye Tasarım
Peyzaj Tasarımı:	DS Landscape Architecture
İşveren:	Göktekin Yapı
Proje Yılı:	2024
İnşaat Alanı:	5603 m ²

A Blok Planı

Göktekin Q1 Adana'nın önemli ve gelişen akslarından biri olan Turgut Özal Bulvarı üzerinde bulunuyor, proje alanında 3+1 ve 4+1 konut sitesi ile ticari birimler yer alıyor. Proje şekillendirilirken konut bloklarının yoğunlukla bulunduğu, zemin katta ticari birimlerin yer aldığı çevrede, arsada kotlarını en uygun şekilde kullanarak farklı fonksiyonları en uygun şekilde bir araya getirebilmek hedeflenmiş.

Projenin önemli konumu nedeniyle tasarım aşamasında kentin dokusuna saygılı, çevredeki konutlara karşı duyarlı tasarım kararları ile ilerlenmiş. Çevresindeki konutlardan aynı zamanda cephe ve arsaya yerleşim kararları ile de farklılaşan tasarımda konut yaşamının tasarımdaki kaliteli ve önemli dokunuşlar ile yükseltilmesi hedeflenmiş.

Vaziyet Planı

Ahır Kesit B

ŞİLE BİNİCİLİK TESİSİ EQUINE DESIGN STUDIO

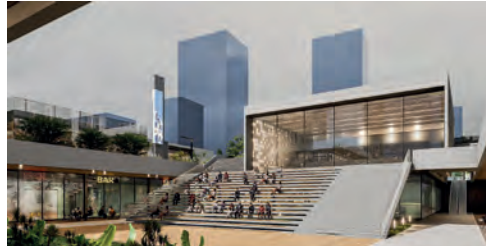
Projenin Adı ve Yeri:	Şile Binicilik Tesisi, Şile, İstanbul
Tasarım Ekibi:	Kaan Alkan, Buket Kabakçı
İşveren:	Roni Otelcilik
Proje Yılı:	2023
İnşaat Alanı:	36.157 m ²

Global ölçekte ve uluslararası standartlarda binicilik tesisleri tasarımlarıyla dikkat çeken Mimar Kaan Alkan liderliğindeki Equine Design Studio İstanbul'un kuzeyinde tasarladığı "Şile International Equestrian Center" projesiyle binicilik dünyasında yeni bir standart belirliyor.

Her detayı özenle planlanmış, uluslararası yarış standartlarına uygun bir binicilik merkezi olarak tasarlanan "Şile International Equestrian Center" taş, ahşap, tuğla gibi doğal malzemelerle biçimlenmiş optimal bir ortamda, atların doğasıyla uyumlu mekanlar elde etme hedefiyle tasarlandı. Atların konforu ve sağlığı gözetilerek oluşturulan bu mekan, binicilik tutkusunu

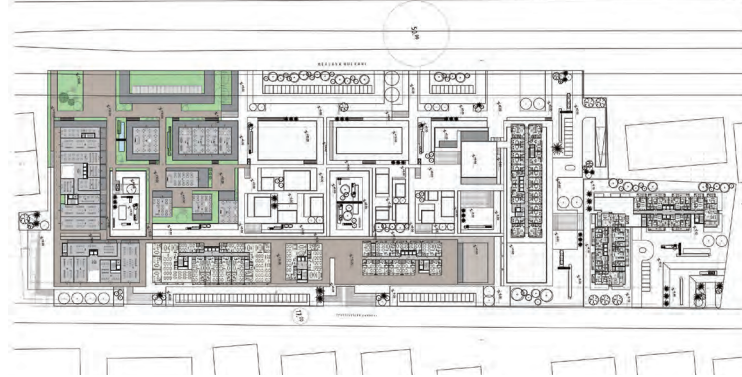
derinleştirirken aynı zamanda estetik ve fonksiyonellik bakımından da mükemmelliği hedefliyor. 130 atlık kapasiteye sahip bir kapalı, iki açık manejin bulunduğu "Şile International Equestrian Center" kapsamında, spa ve sulu walker gibi atların sağlığına yönelik mekanların yanı sıra at sahiplerinin ve ziyaretçilerin doğayla buluşmasını sağlayan ormana çıkış parkuru ve konaklama ihtiyacını karşılayan bir misafir oteli bulunuyor. Ulusal ve uluslararası ölçeklerde atlı spor kulüpleri konusunda uzmanlaşmış İstanbul merkezli mimarlık ofisi Equine Design Studio, dünyanın farklı bölgelerinde tasarladığı binicilik tesislerinde doğayla uyumlu niteliklerde biçimlendirilmiş, en önemlisi de atların sağlıklı yaşayabileceği mekanlar kurgulamaya özen gösteriyor.

A-A Kesit

Vaziyet Planı

2 Kat Planı

KONYA YOLU KARMA KULLANIM PROJE ÖNERİSİ GÖKHAN AKSOY MİMARLIK

Projenin Adı ve Yeri:	Karma Kullanımlı Gayrimenkul Proje Fikri ve Mimari Tasarımı, Çankaya ilçesi, Ehlîbeyt Mahallesi, 9895/78 ada parsel
Tasarım Ekibi:	Erald Varaku, Şeyma Gül Gümüş, Emre Özcan, Ceyda Acarlı, Hikmet Pehlivan, Gökçe Berktaş, Berfin Başak Taze, Tuğçe Soluk, Zeynep Ezgi İçli, Pınar İzgi
Statik:	AKY Tasarım Plan. Mim. Müh. Müş. Bil. İnş. Tic. Ltd. Şti.
İşveren:	Bayburt Grup A.Ş., Aslan Yapı, Rast Grup A.Ş., Fırat Life Style
Proje Yılı:	2024
İnşaat Alanı:	200564.45 m ²

Konya Yolu ve Tekstilciler Caddesi arasında önemli ve stratejik konumda bulunan bu arsada, karma kullanıma sahip olacak yapının tasarımında öncelik, kompleksin yenilikçi, inovatif, temsil gücüne sahip ve çevresine karşı duyarlı olması olmuş. Bu bağlamda da çağın gereklerine uygun, geleceğe kıymet veren ekolojik ve sürdürülebilir bir yapı tasarımı proje önerisi için öncelikli bir hedef olmuş. Proje önerisinde, mülk sahiplerinin ihtiyaçlarının karşılanmasının yanı sıra, kent için bir çekim noktası oluşturarak kentsel kullanım değeri yüksek bir yaşam çevresi oluşturmak

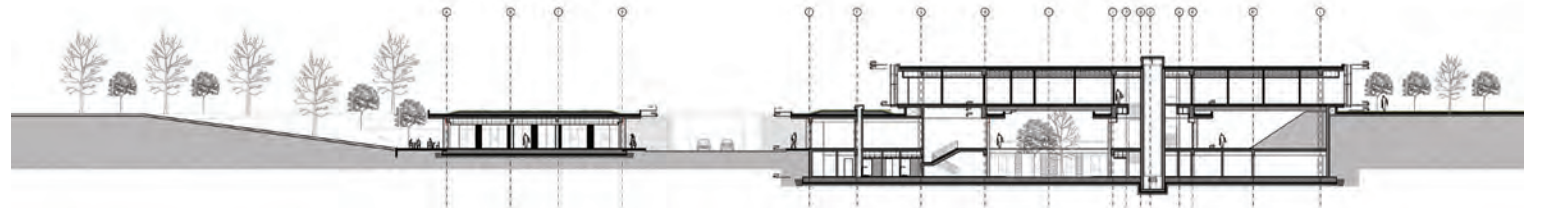
amaçlanmıştır. Bu doğrultuda, farklı biçimlerdeki kentsel kullanım için şartnamede belirtilen konut, otel birimleri, ofisler, yeme-içme, ticari ve sosyal alanlarda açık, yarı açık ve yarı kapalı alanlar önerilmiştir. Bu yapıma biçimiyle kompleks yapı grubunda sağlıklı ve ferah yaşam alanlarını oluşturmak hedeflenmiştir. Böylece, yapının daimi sakinleri ile gündelik kullanıma gelen ziyaretçilerin farklı ihtiyaçlarının ve beklentilerinin aynı anda karşılandığı keyifli bir barınma ve çalışmanın yanı sıra gündelik etkileşim ve iletişimin sağlandığı bir 'yaşam' alanı sunuyor.

Vaziyet Planı

Zemin Kat Planı

Kesit

KOS PARK R.A.F STUDIO

Projenin Adı ve Yeri:	KosPark, Konya
Tasarım Ekibi:	Hasan Agah Erkan, Asena Arslan, Aslıhan Kumru, Halidun Şenkal, Batuhan Kumru, Aylin Demir, Ebral Soncu, Mehmet Sait Aktay
Proje Ekibi:	Proje Vita
Statik:	Ali Rıza Takva
Mekanik:	Oğuz Özsoy
Elektrik:	Konya Organize Sanayi Bölge Müdürlüğü
İşveren:	2024
Proje Yılı:	24700 m ²
İnşaat Alanı:	

ra.f. studio tasarımı Kos Park projesinde Konya Organize Sanayi Bölgesi'nde sanayi tesislerinin ortasında 100 dönümlük bir parselde konumlanan projede 50.000 kişilik sanayi nüfusuna hizmet etmek üzere ticaret ve rekreasyon işlevleri çözümlenmiştir. Bu devasa ve düz arazide bağlamla bağlantı kurma arayışlarında çözüm ironik bir şekilde bağlamdan izole olmakta bulunmuş. Arazinin zemin kotu tabi zeminden 4,5 metre aşağıda sosyal donatıları kapsayacak biçimde konumlandırılmış. Sanayi sakinlerinin dinlenme vakitlerini günde 10 saatlerini geçirdikleri fabrikalara bakarak geçirmeleri yerine doğa içerisinde izole geçirmeleri amaçlanmıştır.

Çevre dokuda varolan araç yollarının ikisi araziye tam ortadan bölecek şekilde devam ettirilerek yeni bir aks oluşturulmuş. Bu aksın çevresine ticaret işlevleri konumlandırılırken restoran/cafe gibi sosyal donatılar

yeşille ilişkili yürüyüş alanlarına yakın konumda bulunuyor. Tabi zeminin üzerinde konumlandırılan 55 metre uzunluğundaki cam ofis blokları beton tabliyeye dik konumlandırılarak yeni pasajlar ve avlular tanımlanmıştır. Bu alanlarda yarı kamusal/kamusal dinlenme ve yürüyüş alanları birbirine bağlanarak yaya izlekleri oluşturulmuş. Bodrum katı yer yer açığa çıkartılarak ofislere özel açık kullanım alanları oluşturulduken sıfır kotunda kalan ve proje boyunca izi sürülen beton tabliye eski tabi zemini temsilen yeşil çatı olarak çözümlenmiştir. Bu çatıda yer yer açılan boşluklardan gelen ışık büyüklü küçüklü meydanları, duraklamaları tanımlamış. Cephede ve zeminde toprağın izi korunmuş ve toprak esaslı malzemeler tercih edilmiş. Arazinin kuzeydoğusunda kapalı alanlar sonlandırılarak bu alan peyzaja bırakılmış. Ofis bloklarını izi su ile devam ettirilerek yürüyüş alanının sürekliliği amaçlanmıştır.

TSMD X AKS CREATIVE MORNINGS

TSMD ve Ankara Aks iş birliği ile yürütülen Yaratıcı Genç Komünite çerçevesinde, Creative Mornings etkinliği 29 Haziran 2024 tarihinde TSMD Mimarlık Merkezinde düzenlendi. Creative Mornings (CM), dünya

genelinde her ay bir gün belirli bir temada gerçekleşen kahvaltı-konferans etkinliğidir. Bu ay "Kalıp – Pattern" teması ile yapılan etkinlikte konuk Besim Can Zırh ile söyleşi yapıldı.

TÜRKSM D ÜYE YEMEĞİ

TürkSMD aylık üye yemeği Protong firması desteği ile 17 Temmuz 2024 tarihinde yapıldı. Firma ürün ve hizmetlerinin tanıtıldığı etkinlikte ayrıca dernek üyeleri ile çalışmalar hakkında görüş alışverişinde bulunuldu.

ATÖLYE Z SERGİSİ

Gazi Üniversitesi Atölye Z Bitirme Jüri ve Sergisi 5 Temmuz 2024 tarihinde TSMD Mimarlık Merkezinde yapıldı.

İSTANBULSMD STAJ PROGRAMI ETKİNLİKLERİ

İstanbul Serbest Mimarlar Derneği'nin (İstanbulSMD) genç mimar adaylarının mesleki gelişimine katkı sağlamak amacıyla başlattığı staj programının ikinci döngüsü, bu yıl da büyük bir ilgiyle devam ediyor. Sektörün farklı paydaşlarıyla iş birliği içinde düzenlenen konferanslar, seminerler ve sergiler, öğrencilere teorik bilgilerini pratiğe dönüştürme fırsatı sunuyor.

Staj programı kapsamında ayrıca, fabrikalara ve üretim merkezlerine düzenlenen teknik geziler, öğrencilere endüstriyel üretim süreçlerini yakından tanıma imkânı sağlıyor. İstanbul'un mimarisini keşfetmek, kültür ve sanat etkinliklerine katılmak üzere düzenlenen şehir içi geziler ise öğrencilerin kent deneyimlerini zenginleştiriyor. İstanbulSMD'nin bu değerli girişimi, geleceğin mimarlarının donanımlı ve yaratıcı bireyler olarak yetişmesine katkıda bulunmayı sürdürüyor.

MURAT ARTU VE MİMARLIK TUTKUSU ÖĞRENCİ YARIŞMASI

"Murat Artu ve Mimarlık Tutkusu" Öğrenci Yarışması sonuçlandı. Şartnameye uygun olarak 21 Haziran 2024 tarihine kadar yarışma adresine gönderilen projeler arasında jüri değerlendirmesi sonucu beher 10000 TL tutarındaki ödülleri jürinin seçtiği aşağıda belirtilen katılımcılar kazandı. Ödüller eşit olup alfabetik sıra ile: Aile Ödülleri: (5 proje-

ye 5 eşit ödül) Aslı Çaylı, Yaşar Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü; Ayşe Sila Coşkun, İstanbul Kültür Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü; Cemre Şu Çiğdem, Çankaya Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü; Gamze Dede, Yeditepe Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü; Selin Sonuk, İstanbul Kültür Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü; Bodrum Mimarlık Merkezi ve Kütüphanesi Özel Ödülü: Sıla Yazıcı, İstanbul Kültür Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü; BODTÜM (Bodrum ODTÜ Mezunları Derneği) Özel Ödülü: Barış Şen, İstanbul Kültür Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü; Contemporary İstanbul Vakfı Özel Ödülü: Melek Zeynep Kesmekaya, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü; Doruk Pamir anısına Stüdyo 14 Özel Ödülü: Gülşen Gülgün, Mersin Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Programı; FSSF (Faruk Sade Sanat Fonu) Özel Ödülü: Canan Yüksek, Düzce Üniversitesi Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü; Mehmet Sepil Özel Ödülü: Esmâ Şimşek, T.C. MEF Üniversitesi Sanat Tasarım

ve Mimarlık Fakültesi İç Mimarlık Bölümü; Mimarlar Derneği 1927 Özel Ödülü: Ahmetcan Aydemir, Düzce Üniversitesi Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü; Şahinbaş Mimarlık Özel Ödülü: Emine Hatun Karabulut, İstanbul Kültür Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü; TSMD (Türk Serbest Mimarlar Derneği) Özel Ödülü: Ece Gökçe Subatan, Çankaya Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü; Mansiyonlar: (Alfabetik sıra ile), İrem Kurtal, İstanbul Kültür Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Pr.; Muslahattin Uygurtaş, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü; Özge Safa Yalçın, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü; Remzi Umut Mutlu, Nil Bahar Özdemir, Nur Ayda Hangül, Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Pr.; Sara O. A. Alghoul, İstanbul Kültür Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Mimarlık Programı. Kazanan projeler 9-16 Ağustos tarihleri arasında Bodrum Mimarlık Kitaplığı'nda sergilenecektir. Eylül ayında Ankara'da yapılacak yarışma sergisi, ödül töreni ve Kolokyum için yer ve tarih bilgileri ayrıca duyurulacaktır

MERHABA ÖĞRENCİ BİTİRME PROJESİ ÖDÜLLERİ 2024

İzmirSMD'nin bu yıl Petra sponsorluğunda düzenlediği "MERHABA ÖĞRENCİ BİTİRME PROJESİ ÖDÜLLERİ 2024" yarışması sonuçlandı. Yarışma seçici kurulu, TSMD, İstanbul SMD, İzmir SMD, Bursa SMD, Akdeniz SMD ve Muğla SMD Yönetim Kurulu Başkanları, Seçici Kurul'un doğal asil üyeleri olup, bir asil üye ödüllendirme döneminde İzmir'deki üniversitelerde görev almamış akademisyenler arasından belirlenirken, iki asil üye de İzmir SMD üyeleri arasından seçildi. Yedek üyeler ve raportör ve/veya raportörler İzmir Serbest Mimarlar Derneği tarafından belirlendi. Jüri üyeleri şu şekildeydi. Asil Üyeler: Meral Oğuz Bol- Muğla SMD, Ali Olgu Ceylan- Akdeniz SMD, Ali Hızıroğlu- İstanbul SMD, Gözde Susam İnanç- İzmir SMD,

Ali Osman Öztürk- Türk SMD, Prof. Dr. Nurbin Parker- İTÜ, Can Şimşek- Bursa SMD, Dürrin Ulema- İzmir SMD, Noyan Umur Vural – İzmirSMD. Yedek Üyeler: Mustafa Gökhan Çelikağ (İzmir SMD), Pınar Devrim Önemli (İzmirSMD), Raportör:Yağmur Kaya, Mimar. Yarışmanın 2024 yılı kazananları ise şu şekilde: Eşdeğer Ödüller: Emirhan Sarhan (DEÜ), Firdevs Özer (DEÜ), Sıla Azra Özdemir (İYTE); Sergileme Ödülleri: Burak Sarıcan (DEÜ), Buse Aydoğdu (İYTE), Büşra Karakoç (DEÜ), Erva Turan (YAŞAR), Faruk Üner (İYTE), Kaan Kalyoncu (DEÜ), Mert Aydemir (İYTE). İzmirSMD mesleğe adım atarken bitirme projelerini paylaşan tüm katılımcılara teşekkür ederken ödül grubuna giren tüm meslektaşlarımızı tebrik ediyor.

AHMET TURHAN ALTINER

1945-2024

SUHA ÖZKAN HON. F AIA

Ahmet Turhan Altiner (1945-2024) bir neslin yetiştirdiği, çok değişik konulara bile nükteyle ama derin girmiş, çağcıl düşünürlerimizden biridir.

Onu yitirmemizin peşinden Okan Üstüncök kendisini derin ozan kişiliği ile, Akın Atauz da düşünür olarak andı. Eminim anmalar çoğalıp tarihe armağan bir demet oluşturacak. Benim burada yazacağım, onu tanıdığım ve birlikte yaşayıp tanış olduğum 60 yılın minik değinimleri olmak durumunda.

Tanıştığımız günlerde, bana bir yaşantısını anlatmıştı. Henüz lise yıllarında “Eugene Ionesco, Sandalyeler, Sahneye Koyan Ahmet Turhan Altiner” diye gün saat ve yer belirterek, etkinlik özlemi içindeki yatılı okul gençlerini salona toplayıp sahneye üç beş sandalye koyduktan sonra, katılanlara selam verip ayrılması, o yıllarda sevilen “Sandalyeler – Ders” yapıtını özleyen arkadaşlarına yaptığı bir şaka anısı olarak anlatmıştı. Son günlerde sınıf arkadaşları ile bu anlatıyı teyit edemedim. Belki, olay başka bir ortamda gerçekleşmişti. Belki de benimle paylaştığı bir hayali senaryoydu. Park etmez, konu “beklenti ve düş kırıklığı”ydı. Bir anlatı da olsa bu duyguları hayatı boyunca yaşadı.

ODTÜ Mimarlık Fakültesi’ne 1963’te birlikte başladık. Onun acelesi yoktu, ODTÜ’deki var-

lığını yıllara yaydı. Okumayı, öğrenmeyi hiç bırakmadı. O kadar ki 1999 depremi sonrası bilgi ve bilinç olarak derinleştiği afet sorunları üzerinde İstanbul Teknik Üniversite-si’nde, 54 yaşında üşenmeden master çalışması yaptı.

Bir mimarlık tasarımı öğrencisi olarak çok farklıydı. Biz konum planı, planlar, kesitler ve görünüşler çizerdik. O ozalit tomarının 1 metre yüksekliğinde, 2-3 metre boyunda, biraz bizim ortaokul tarih şeridi görünümündeki bir ası ile konut yerine “anarşizm” sunusu yapmıştı. Hepimiz 1968 Paris Devrimi’nin öncül vurgularını yaşıyorduk. Bulabildiğimiz kaynaklardan Karl Marx (1818-1873) bizim öncül düşünce liderimizdi. Ahmet alışlagelmiş Marksist düşüncenin birlikçi devlet ve proletarya başatlığı düşünce yapısını reddedip, topluluk (mahalle-commune) temelinde örgütlenme öneren “anarşistleri” seçmiş ve düşün önderleri olarak Mihail Bakunin (1814-1876), Piotr Kropotkin (1842-1920) ve Pierre-Joseph Proudhon’un (1809-1865) yerel birliktelik ve toplumsal dayanışma düşüncelerini önermişti. Üçü de merkezden yönetilen, yalnız bürokrasi ve seçkin ayrıcalık üreten toplum yapılanmasına karşıydılar. O henüz 20’li yaşların başındaydı; nereden, nasıl öğrenmişti? Bu sunuş ODTÜ’de bir çığır açtı hocalarımız

bilinen mimarlık tasarımı ortamından farklı sunumlarda hep bir “chart” (ası ya da “affiche”) bekler olmuşlardı. “Çabanızı anlıyoruz. Bunu bir “chart” haline sokmanız gerek.” En yapıcı eleştirileriydi. O ortamda, bilge öğrenci Sinan Cemgil’in (1944-1971) tanımlamasıyla, ODTÜ’de herkes “hoca”ydı, hepimiz öğrenciydik.

Bu görüşlerini sonra MAY (Mahalle Afet Yönetimi) projesi olarak geliştirdi. Bizim TEPE Grubu desteği ile çıkartmakta olduğumuz XXI Mimarlık Kültürü Dergisi’nde, kendi tanımını ile “17 Ağustos 1999 Türkiye’de eğilimin döndüğü gün. Kentler, adresler yer değiştiriyor. Türkiye uzun zamandır edildiği “tepeden inmecilik” kolaycılığını terk etmeye başladı. Bu ülkede insanlar artık yaşadıkları sorunların, çözümsüzlüklerin adını koyup kendi başlarının çaresine bakmayı öğreniyor” diyordu.

Yeniden ilk yıllara dönersek, Ankara’da kamu kesiminde iş bulmak zor değildi. İller Bankası’nın imar planlama kesimi başkanı “anıt insan” Ahmet Menderes’in Türkiye’de imar planlama alanında az bulunan uzmanları yetiştirme tutkusu vardı. Bir yandan yani mezun gençlere “hemen” proje işleri verirken, öte yandan kendi kadrosunu da çok nitelikli bir işveren ortamında yetiştiriyordu. Orada görev alan Baran İdil gibi meslektaş “abilerimiz” sanki bir “planlama okulu” yönetir gibi,

biz yeni yetme plancılarla saatlerce tartışır ve çabalarımızı hep yüceltirlerdi. Onların bizimle paylaştıkları eleştiri olsa da amaç “beldenin iyi, gerçekçi, yaratıcı, çağdaş bir plana kavuşmasıydı.” Bu tutumu sürekli yinelerlerdi.

Ahmet Turhan’ın bir öncül olma ve fırsatları yaratıcı olarak değerlendirme tutkusu vardı. Kent plancısı-mimar olmak amacıyla İller Bankası’na girdi. Çok sevilen ama yerel mimari ve kültür varlıkların hızla yok olması eşliğinde olan Bodrum İmar Planı’nı çalıştı. Onunla kızgın güneşin kavurduğu ortamda yayan olarak deve yollarını keşfetmemiz, 1968’den kalan, en canlı Bodrum anıları olarak hep benimle yaşadı, yaşıyor.

Yerinde duramıyordu, farklı işler de düşünüyordu. Ahmet Sönmez (1946-2021) ve Süheyl Kırçak’la (1943-2012) Araştırma Reklam Proje’yi (ARP) kurdular.

İlk aldıkları iş Gima’nın reklamıydı. Değerli Mimar ve Sanatçı Cengiz Yetken 16 mm’lik ahcısıyla filmi üretti. ARP Ankara’da Karanfil Sokak’ı Atatürk Bulvarı’na bağlayan dar yol üzerinde bir dairedeydi. Yer katı komşuları eşsiz psikiyatrist Engin Geçtan’dı (1932-2018). Ondan ruhsal toplu birliktelik (psycho drama) ve şizofreninin bir ruhsal hastalık olması için uç noktalara erişmesi gereğini, yoksa şizofreninin doğal bir durum olduğunu, her bireyin biraz yaşadığını, öğrenirken biz de ona ilgiyle izlediği “mekan” (space) kavramını anlatıyorduk. Engin’in muayenehanesi o akşamlar bir seminer ortamı gibiydi.

ARP uzun ömürlü olmadıysa da onu basım ve yayım ortamına soktu. Öncelikle Arif Şentek’in “derleyen” olduğu, Mimarlar Odası Mimarlık Dergisi’nin teknik yazmanı oldu. Birkaç yıl sonra da Mete Turan ve Okan Üstüncök yönetiminde çıkan ODTÜ Mimarlık Fakültesi Dergisi’nin yayıncısı oldu. Çok meraklı olduğu için bizi “Bu dergiyi baştan sona okuyan bir tek ben varım” diyerek tatlı tatlı içnelerdi.

Mimarlık okullarında edinilmesi zor, Türkçesi bulunamayan, mimarların ve öğrencilerin, başvuru kaynağı olan Ernst Neufert’in “Bauentwustlehre” tasarım standartları kitabını Türkçeye çevirip yayınladı. Eserin yayınlanmasının ardından 10 yıl geçmişti. Teknik olduğu için, topluma mal olmuştu. Yasal olarak telif hakkı ödenmesi gerekmiyordu. Ama aynı işe girişen bir başka kişi kitap teknik olsa da anlatım krokileri “sanat eseridir” gerekçesi ile

mahkemeden kitaba yasak ve toplatılma kararı çıkarttı. Altiner ve eşi Gölge (Tavşancıl) Süheyl Kırçak yıkılmışlardı. Çünkü bütün maddi birikimleri erimişti. O yıllarda Yalım Sokak’ta karşılıklı dairelerde oturuyorduk. Bizim de pek paramız yoktu. Evimizde mobilya da hemen hemen yok gibiydi. Ama boş odamız vardı. Ahmet evinde saklayamayaçağı için, binlerce Neufert kitabı bizim eve park etti. Aylar yıllar süren bu depolama gerekçesini anlamayan yardımcımız Nazmiye Hanım, kendi Gümüşhane şivesi ile “Suhacağzım, birkaış kopya tutsan yetmez mi? Hepsini aynı...” diyerek bilge bir eleştiri yapmıştı.

Sonra yayıncılık işine girdi. Şirketine isim arıyordu. Nitelikli yayınevleri Pinguin, Peli-can gibi kuş simgeleriyle anılıyordu. Ahmet, Anadolu’nun eşsiz kuşu “Kelaynak”ı önerdi. “Kel” sözcüğü, yanlış anlaşılıp kırıcı olabilir diyerek “Aynak” koyduk ve simgesini ben yaptım. Sonra, doğal bir içtenlikle ad olarak Kelaynak’a döndüld. Çok başarılı oldu.

Hem yayıncılık hem de basım işleri yapıyordu. Malı sıkıntılar çekiyordu. Nedeni ise genellikle bilimsel kaynaklı kitaplara öncelik vermesiydi. Devrin “gayrı-resmi” mali kaynağı olan bankerlerden ödünç para almak zorunda kaldı. Çok zeki olduğu için parayı onlardan alacağına doğrudan parasını değerlendirmek isteyenlerden toplamaya çalıştı. Başarılı olamadı adı “banker”e çıktı. Hiçbir zaman umut satan faizci banker olmadı. Yasal olarak arandığını sandığı durumda aylarca bizim ev ve büro ortamımızda kaldı. Sürekli onunla birlikte olmak bizim için de hoştu. O mutsuzdu. Ama yüzünden güllümseme, dilinden nükteler eksilmezdi. Onun aramızda her gün, her saat var olması, hayat boyu yücelteceğimiz büyük bir anı, kazanç, belki de okuldu.

Zaman içinde her şey yoluna girdi. Zeki Sayar (1905-2001) 1936’dan başlayan mimarlık dergisini “Mimar” adıyla birkaç yıl çıkarmıştı. Sonra baskılar nedeniyle derginin adını “Arkitekt” olarak değiştirmek zorunda kalmıştı. Yetkililer bu adı daha “fenni ve çağdaş” bulmuşlardı. Sayar’ın izni. Concept Media ve Aga Khan’ın desteği ile Singapur’da çıkartmaya başladığımız özenli ve üstün nitelikli bir üçüncü dünya dergisi olan “Mimar, Architect in Development” yayın hayatına girmişti. Hasan Uddin Khan ile kendisinden İstanbul’da 1982 yılında izin alıp “Mimar”ı

sürdürmeyi üstlendik. Sevinmişti. Uzun yıllar sürdü.

Ahmet Turhan da Sayar’ın en uzun soluklu dergisi olan Arkitekt’i “Yaşam Sanatı” dergisi olarak sürdürmeyi üstlendi. Kendisi o yıllarda, tüm özel işlerini bırakmış, Nokta Dergisi’nde çalışmaktaydı. Haziran 1994’te nitelikli bir aylık dergi olarak “Arkitekt Yaşam Sanatı”nı yeniden yarattı. O ortamda yaşam niteliğinin iyileşmesinde tasarım ve mimarlığın önemini vurguluyordu. Önceki yıllarda Fransız yazar André Maurois (1885-1967) tarafından kaleme alınmış “Yaşamak Sanatı” adlı kitap, Düşünmek, Sevmek, Çalışmak, Emretmek ve Yaşlanmak Sanatı olan beş ana başlığı ile okuyucuyu entelektüel açıdan yönlendiren bir yapıt olarak bizim nesilde iz bırakmıştı. Yaşam niteliğinin bir öğreti ile desteklenebileceğini düşünüyordu.

Ahmet Turhan’ın enerjisi ve yaratıcılığı sonsuzdu, beş seçenekli “testler” ile hayatımıza giren ve neredeyse tüm geleceğimizi belirleyen testleri “Testus” başlığında Nokta, Çizgi Diyarı, Milliyet, Hürriyet ortamlarında sundu. Her hafta içinde güncellik, eleştiri ve olağanüstü nükte olan bu köşeler tutkunluk yarattı. O yıllarda birbirimizden uzakta, ayrı ülkelerde de olsak genellikle yayınlamadan hep gürurla ve “kikir kikir” paylaşırdı. Üstelik, artık internet vardı.

Benzer bir yaratıcılıkla Karadeniz fıkralarına yöneldi. İlhan Durusoy ile girdikleri bu okyanusta 100 fıkradan başlayıp 250’i buldular. Bu fıkralardaki baş karakter Temel, Amerikalar’ın genellikle enayilik yakıştırdıkları, Polonyalılar ya da Fransızlar’ın Belçikalı, Kanadalılar’ın NuFi (New Foundland’dan gelen) saflık ve aymazlıkla alay etmek değil, olağanın ötesinde bakış açısı ve yaratıcılık içeren saptamalardı. Genellikle öyküye girmeden üç-dört cümle ile anlattıklarında kesinlikle ilkel cinsellik ya da kadını indirgeme yoktu, olamazdı da. Gerçek bir centilmendi. Fıkraların hepsi özenle seçilmiş, yaşama farklı bakış açılarını getiren zeka ürünü öykücülerdi. “Daruzun” ve “Sırığanın Üç Günü” özgün denemeleriydi. Gelecekçi ozan Vladimir Mayakovsky (1893-1930) ve Nazım Hikmet (1902-1963) hayranıydı. Şiirlerinin tamamını eminim yalnız bende var. Umarım bir gün yayınlarız.

Yeni Yüzyıl Üniversitesi’nde, çok sevilen bir öğretim görevlisi olarak ders vermekteydi.

LEVENT AKSÜT 1930-2024

“ARKADAŞIM, DOSTUM, ORTAĞIM LEVENT AKSÜT”

YAŞAR MARULYALI

Levent Aksüt, 1956.

1948 yılı bir sonbahar günü Gümüşsuyu'ndaki binamızın Mimarlık Fakültesi atölyesine girdim. Bir adam amuda kalkmış sıraların üzerinde yürüyordu. Hayretler içinde kaldım. Daha sonra öğrendim ki bu kişi, aynı zamanda sınıf mümessili olan Levent Aksüt'müş. Sporcu yönü kuvvetliydi. Lise yıllarında aletli jimnastik çalışmaları yapmış, ikinci kategori şampiyonu olmuş, çeşitli spor müsabakalarında dereceler almıştı. Daha sonraki yıllarda yüzme yarışmalarına katıldı, birçok birincilik kazandı. Hatta geçtiğimiz yıllarda, Boğaz'ı geçen en yaşlı yüzücü unvanını aldı.

Onu tanıdığım üniversite yıllarına geri dönüyorum. Sempatik bir insandı. İkimiz de atölyenin arka tarafındaki masalarda oturuyorduk. Zamanla birbirimize yakınlaştık. İkinci sınıfta, fakültemizle birlikte Taşkışla'ya taşındık. Oradaki atölyemiz çok daha güzeldi. Yine arka taraflarda oturuyorduk. Masalarımız birbirine yakındı. Levent, İstanbul'da ailesiyle oturuyor, ben ise yurttta kalıyordum. İlerleyen zaman içinde arkadaş olduk. Çok güzel keman çalıyordu.

Akşamları bazen yurda gelir, bize keman çaldı. Beni evine davet ederdi, beraber ders çalışırdık. Babası ile annesini çok severdim; onlar da beni çok severdi. Annesi muhallebi yapar, babasıyla birlikte ikram ederlerdi. Seneler çok çabuk geçti; diploma projesinde de beraber çalıştık ve mezun olduk.

Mezuniyet sonrası Deniz Kuvvetleri'nde askerliğimi yaparken Levent'e rastladım. Levent benden önce askerliğini yapmış, serbest çalışmaya başlamıştı. "Askerliğini bitirince, istersen beraber çalışalım" dedi. Ben de serbest çalışmak, yarışmalara girmek istiyordum. Teklifini kabul ettim. İki mühendis arkadaş, Rasin Etiman ve Turan Ceran ile beraber dört kişi olarak UMO Mimarlık Mühendislik Müteahhitlik ve Müşavirlik firmasını kurduk. Hem mühendislik hem de mimarlık projeleri yapmayı hedefliyorduk. Gayret ettik fakat yürümedi, iki sene sonunda mühendis arkadaşlar ayrıldılar. Biz yalnız kaldık ama devam ettik. Zor ve iyi günlerimiz oldu. Yılmadık, birlikte çalışmayı bırakmadık. Arkadaşlığımız, dostluğa dönüşerek yaşam boyu sürdü. Beraber çalışarak sahladığımız yılları unutmak mümkün değil.

Levent ile ben çok ayrı karakterlerde insanlarız. Fakat bir noktada birleşiriz: sebat etmek. Birçok yarışmaya katıldık, dereceler aldık. Bu yarışmalar içinde Dumlupınar Zafer Anıtı ve Tesisleri ile KKTC Özgürlük Anıtı projelerimiz bizim için özel bir yere sahiptir.

Levent, sosyal ve mesleki sorumluluğu olan bir insandı. Mimarlar Odası yönetiminde görev aldı, yayın komitesine seçildi, iki sene orada görev yaptı. Türk Serbest Mimarlar Derneği İstanbul Şubesi'ni kurdu, geçici başkanlığını üstlendi.

Uzay sistem üzerine faaliyet yapan US-KON şirketini de 1979 yılında beraber kurduk ve geliştirdik. Bu sistemle birçok proje yaptık; bunlar arasında Antalya Cam Piramit simgeselliği ile dikkat çekti. 2000 yılında Çelik Yapı şirketini kurduk. Ortaklığımızın başlangıcından beri hayalini kurduğumuz, geliştirmek istediğimiz mühendislik ve mimarlık çalışmalarının hayat bulduğu bu iki firma halen faaliyetlerini sürdürüyor.

1955-2024 arasını kapsayan 69 senelik meslek hayatımızda birçok proje gerçekleştirdik. Yurtiçinde olduğu gibi yurtdışında da işlerimiz oldu. KKTC'de, çok severek yaptığımız bir diğer anıt tasarımı DAÜ Atatürk Anıtı ve Kampüs Alanı Tanzimi projemizdir. Türkmenistan'da bakanlık ve konut yapıları gerçekleştirdik. Bükreşte büyük bir alışveriş merkezi yaptık vs. Her projemizde fonksiyonellik, yapılabirlik ve estetik kuralından hiç sapmadık.

Ömrümüz mücadele içinde geçti, bazen kazandık, bazen kaybettik. Hiçbir zaman yılmadık ve çalışmaya devam ettik. Üniversite dâhil 76 yıllık beraberlik sonunda eserlerimizi ihtiva eden bir kitap yayımladık ve 14.03.2024 tarihinde Salt Galata'da, kitabın editörü Pelin Derviş'in sunumuyla kitabın tanıtımını yaptık, birlikteliğimizi mimarlık camiasıyla birlikte kutladık. Ne mutlu bize.

Levent, arkadaşım, dostum ve ortağım...

Dumlupınar Zafer Anıtı ve Tesisleri.

Kıbrıs Özgürlük Anıtı.

Antalya Cam Piramit.

Yaşar Marulyalı ve Levent Aksüt, 1968.

Umo Mimarlık kitap tanıtımı, 2024.

FUMİHIKO MAKİ

1928 – 2024

FUMİHIKO MAKİ İÇİN DOSTÇA KİŞİSEL BİR ANMA

SUHA ÖZKAN HON. F AIA

İnsanın yaşamında ender olan dostluklardan biri herhalde, gençken "idol"ü olan bir kişinin, yaşamın cilvesi zaman içinde yakın dostu olmasıdır. Benim için Fumihiko Maki ve Charles Correa öyledir.

Geçtiğimiz ay 6 Haziran 2024'te Fumihiko Maki'yi (d.1928) kaybettik. Maki'nin adını ilk duyduğumda daha mimarlık üçüncü sınıf öğrencisiydim. O yıllarda (1964) Kenzo Tange kaba (brute) beton kullanımını Le Corbusier'nin bıraktığı yerden alıp Japon yöreselliğinin ahşap çatki dizgelerini çağrıştıran alabildiğine yalın, kaba dokulu ama duygulu dolmuş şişsel bir yapı diline dönüştürmüştü. Japon mimarlığı da Tange ile imgeleşip kalmıştı. Sanırım daha Tange arkasına bakıp ne yaptığının bilincine varamadan dünyanın dört bir yanında bir yığın mimar onu izlemeye başlamıştı bile. Le Corbusier okulunun daha yöre-bilinçli dışavurumları birden benimsenmiş, belki Tange türü yapıların Japonya dışında yapılanları, Japonya'dakileri katlayıvermişti. Tange özümlediği ve öznelletirdiği biçimsel özgünlüğü olgunlaştırmış, kendini aşma eşiğindeyken, yeni bir grup genç mimara da arka çıkıyordu. Kendilerini "Metabolist" olarak adlandıran bu grup, "Yeni Kentleşme için bir Öneri" başlıklı bildirelerinde kentsel tasarımı yepyeni bir ufku habercisiydiler. Tange de Tokyo Körfezi Projesi ile onlara katılıyordu.

Metabolistler'in o zaman (1958) söyledikleri, bugünkü mimarlık söylemi içinde alışılmış, belki de sıradan gelebilir, ama çağı için devrim niteliğindeydi. Hem daha ortada ne Beatles, Bob Dylan ne de Archigram vardı. Kapsül ve hücre ile özümmlenen özgül mekan anlayışı betimlenmemişti. Metabolistler toplumu atomdan nebulağa değin gelişen, canlı bir süreç olarak algılıyor ve ona uygun kentler düşüyorlardı. Atom, yaşama kapsülü ile eş anlam kazanırken, nebula bir mege-yapı "superstructure" olarak sunuluyordu. Genel anlamı ile "ütöplik" diye geçirtilen, ama temelinde hücreden yapıya, yapıdan kente erişen iç tutarlılığı ile teknolojinin olanaklarını birleştiren tutum bir alev gibi kısa sürede tüm mimarlık ortamını sarıvermişti. Metabolizm devrimini yaratanlar arasında Shinjuku projesi ile tanıştığım Fumihiko Maki, benim için Kisho Kurokawa, Kinoyuri Kikutake, Arata Isozaki ve Kenzo Tange gibi etkisi yayınlardan kay-

naklanan, dergi sayfalarından izlediğim bir yetenektir.

Kendisi ile ilk tanıştığımda (1986) mimarlık eğitimi, yönetimi ve kuramı içinde neredeyse yirmi yıl yoğrulmuştum. Metabolistler, Archigram, Superstudio, Archizoom Modern Mimarlık Tarihi derslerimde anlattığım farklı yaratıcı akımların arasında kişi olarak Maki'de vardı. O artık düşsel kentlerden hevesini almış, ama yoğun, kıskırtıcı, devrimci, değişimi arayan gençlik yıllarının birikimini özümsemiş, Modern akımın yetkin bir "Profesör Mimar"ıydı. Onu Aga Khan Ödülü Master Jürisi görevine "olağanüstü" bir değerlendirme ustası olarak Charles Correa önermişti. Onunla ilk kez telefonla konuşmuştum. Konuyu Correa'dan duymuş ve hazır. Kabul ettiğinde, çok sevinmişim.

1986 Aga Khan Mimarlık Ödülü'nün Üçüncü dönemi. Jüri çoğunluğu, bir ideolojik imada bulunmamak için "popülist" demekten çekinmiş "popüler" mimariyi yeğlemişti. Hans Hollein ve Doruk Pamir azınlık görüşü bildirmişti. Maki her ne kadar çoğunluğa uymuşsa da elenen Louis Kahn'ın Dhaka Parlamento yapısını (Sher-e Bangla Nagar) kast ederek: "Biz kimiz ki? Kahn'ı eliyoruz," demesi soğuk bir düş etkisi yapmıştı. Jüri raporunda, politik nedenlerle yapıyı kullanılmıyor olmasına değinmek zorunda kalmışlardı. Bir sonraki dönem 1989 da o yapının ödül alması, hiç sürpriz olmamıştı.

Maki dinlemeyi seven, gerektiği denli ve yeterince konuşan, düşüncelerini de, duygularını da aynı kararlılık ve duyarlılıkla ileten bir kişi. Müthiş keskin mizahı ile çevresine devrim getiren bir kişi. Onunla günlerce her türlü mimarlık konusu üzerine söyleştik. O, dünyanın en büyük mimarlık ödülünün jüri üyesi ben de o jüriye, aday projeleri sunan yönetici görevinde idim. Hem onun hem de Japon mimarların yaptıklarını izleye gelmişim. Maki'nin Japonya dışındaki dünya ile ilgili duyarlılığı ve kendinden önceki ustalarla yakın ilişkisi ve eleştirel bakışı beni ayrıca etkilemişti.

Onu altı yıl sonra aynı görevde yeniden görmek, bir mutluluk olmanın ötesinde, kendisinin bu görevi ne denli nesnel ve yetkin yaptığının da bir belgesi idi. Aramızda gelişen dostluğun derinliğini Pritzker Ödülü'nü kazandığında, beni bu ödülü Prag Şatosu'nda Vaclav Havel'den alacağı törene özel konduğu olarak çağırduğunda anladım. Çok sevip merak ettiğim Havel'i ilk ve son kez orada gördüm.

Tören sonrası, birlikte Mies van der Rohe'nin ilk yapıtlarından Brno'daki Tugendhat evini gezdik. Ne yazık ki bizim ziyaretimizde o evde "Brno Sandalyesi" yoktu. Hayıflanmıştık. Benim "O sandalye oturmak için tasarlanmıştır. Ama gerçekte kendisi hep oturur", anıştırmamı sevmişti.

Modern mimarinin bu öncül yapıtını tartışırken yolda ve molalarda benimle izlenim ve düşüncelerini nasıl belgelediğini de paylaşmıştı. Kareli bir deftere ince kurşun kalemle inci gibi dökülen bir el yazısı ile notlar alıyor ve ara sıra ince uçlu siyah keçe kalemle minik eskizler çiziyordu. Yazılı kesim, çoğunlukla gri ve bir silgi darbesi ile doğrulanmaya, düzeltilmeye açık; çizili kesimler ise ince siyah çizgilerden oluşan, daha kalıcı ve daha çarpıcı idi. Tüm projelerinin, yayınlarının yanında bu tür eskizleri izlemek hep olanaklı. Bu minik, minyatür türü eskizlerin sonucunda gerçekleşen devasa yapılarla bu çiziktiriler arasındaki orantı ve genel etki hayranlık uyandıracak denli ustaca. Ustanın kavramdan yapıya geçişindeki tutarlılığın da belgesi bence.

Bir kareye yakın oranda, bir kanş enindeki bu kareli defterlerdeki konuların sıralaması

Fumihiko Maki ve Suha Özkan.

Le Corbusier ve Josephine Baker Lutetia Yatında, 1929.

önemli değil. Ama izlenim ve düşüncelerin zamanın akışı içindeki gelişimi önemli görüyordu. Bir defter bitince aynısından bir yenisine başladığını, tüm izlenimleri bu defter ciltleri içinde süreklilik sağladığını söylemişti. Benimle paylaştığı iki cilt yalnız birkaç aylık

birikimden fazla değildi. Maki, Batı'da eğitim görmüş ve Batı'yı iyi bilen bir kişi. Hem dostları hem de yandaşları, Japonya'da olduğu kadar Batı'da da var. Bu notların da en azından benim okuma şansına eriştiğim kesimi hep İngilizce. Umarım yayınlanırlar.

Brno Sandalyesi, 1929 - 1930.

Aynı yıl, Uluslararası Mimarlar Birliği'nin (UIA) Altın Madalyasını Chicago'da aldığı da onunla birlikte olmak şansına erişmiştim. Ödülleri büyük bir alçakgönüllülükle ve kendini, yaptıklarını övmeyen, ödülü verenlere teşekkür ederek onları mimarlık uğraşısı adına selamliyordu. Japon Kralliyet Preamum Imperiale Ödülünü 1999'da, AIA Amerikan Mimarlar Birliği Altın madalyasını 2011'de aldı.

Aga Khan İsmaili Cemaatinin Ottawa'daki Yönetim yapısı için Batı'da yaşayan bu Müslüman grup Kanada'ya çağdaş mimarlığın nitelikli bir eserini armağan etmek istiyorlardı. Önerdiğim mimarlar arasından Maki seçildi. Onu bu başarısını Toronto'daki Aga Khan Müzesi yapısı izledi. Kanada'daki çağdaş mimarlık merak uyandıran, görülesi başyapıt kazandı.

Onu birçok önemli yapı için önerdim. Bana büyük bir içtenlikle, elinde yetişebileceğinden çok iş olduğunu, ben önerince gurur duyduğunu, ama doğrudan benim yararına bir rol olursa kabul edeceğini söyledi. Elbette anlayışla karşıladım. Düzenleyicisi olduğum Zorlu Center Uluslararası davetli yarışmasında Jüri üyeliğini bana verdiği söz kapsamında kabul etti. Charles Correa, Martin Filler, Ömer Kanıpak ve Haluk Pamir ile birlikte Jüri Üyesi. Yarışma sonunda kazanan 4 grubunda Türk olmasından duyduğu hoşnutluğu da "İstanbul yabancılara emanet edilemez," diyerek kulağıma fısıldamıştı. Bu toplantı sonunda bana armağan ettiği özel dosya 1996 yılında tamamlanmış olan son iki uygulamasını içermekte idi. Kaze-No-Oka Ölü Yakma Yapısı (Krematoryum), çağımız mimarlığının duru örneklerinden biri. Ölüm ve yakılma sonucu, biyolojik varlığın bir avuç toza dönüştüğü bir ortamda, o ortamı tanımlayan mimari de ölümün hiçliği ile yarışmasına aynı yalınlıkta. Kafesler, düşey ışık kırıcılar ile yumuşatılmış mekanlar ölümün acısını azaltırken, sert ve soğuk

Toronto Aga Khan Müzesi.

Yüzer Pavyon, Groningen, Hollanda, 1996.

beton duvarlar ölümün kaçınılmaz kalıcı gerçeğini vurgulamakta. Parkın içinden doğanın bir parçası olarak çıkıveren yapı sanki ölümü değil de doğanın ve yaşamın sürekliliğini belirtir gibi.

Bu dosyadaki ikinci yapıt Groningen Belediyesi'nin isteği üzerine tasarlanmış Yüzer Pavyon (Floating Pavillion), Antwerp'teki avan garde tiyatro topluluğu için kenti çev-

releyen kanallarda çekilecek bir sal. Projenin temel değinimleri: devinim, bellek, sessizlik, düş, özgürlük ve beklenmeyen (sürpriz). Bunlar işin başında, tasarımda yola çıkarken Maki ile Dora van Gruen grubunun üzerinde uzlaştıkları kavramlar. Salın yelken anıştırması bir çift sarmal. Sarmal, Maki'nin sık sık kullandığı bir biçim ve etkin anlamlar yüklediği bir tasarım aracı. Çift sarmal olarak düzenlenen üst yapı bir yandan yelkene

Hillside West.

Hillside West.

Tokyo Metropolitan Cinnazyum, 2019, Kyoto.

anıştırma yaparken, öte yandan dönerek gizlemeyi ve sergilemeyi hedefleyen etkin bir plastik dışavurum. Ayrıca Maki duyarlılığı ile biçimlenmiş ürün tasarımı en ufak ayrıntıya değin anlam ve işlevle yüklü. Maki'nin yapının çeperlerini oluşturan perdelerdeki minimalizm, Mies van Roheninki gibi yalın yalın değildir. Tam bir geleneksel Japon duyarlılığında sade, çok katmanlı, ince işli ve işlevseldir.

Spor salonlarından, büro yapılarına, konukevinden, kütüphaneye ve üniversite yerleşkesine değin geniş kapsamdaki çalışmaları içinde, gerekeni ve gerçeği büyük bir duyarlılıkla saptayan ve ödün vermeyen bir Modernisttir.

Son birlikteliğimiz Hindistan Uttar Pradesh Eyaletinin yeni başkenti Amarvati yarışmasında oldu, o Richard Rogers ve Balkrishna Doshi ile yarışmacılar arasında, ben de jüri üyesiydim. Yarışmayı Maki kazandı. Önerisinde Le Corbusier ve Chandigarh esintileri belirgindi. Sanırım, politik nedenlerle Amarvati Kenti gerçekleşmeyecek.

Maki duyarlılığı ile biçimlenmiş ürün tasarımı en ufak ayrıntıya değin anlam ve işlevle yüklü. Teknolojiyi amaca uygun biçimde yoğunlaştırıp "sal" dan "yerleşke" ye değin aynı ilkel yaklaşımı sürdürülen bir mimar. Ne yapıtlarında ne de söyleminde gelişigüze, rastlantıya yer yok. Baştan sona düşüncedeki durulukta tasarlanmış yapıtlar. Doğrusu kazandığı bu denli ödül de boşuna değil. Yapıtlarında mantıkla duyarlılığın birleştiği ve ciddiyet ve tutarlılıkla tutumunun süreklilik kazandığı, Modern çağın her türlü gevşeklikten uzak ciddi bir mimarı: Fumihiko Maki. Üstelik esprili ve sıcak bir dost.

Yüksek sosyete, tatlı ve tarihi mimarlık dedikodularını sevdikleri ile paylaşmayı sevdi. Le Corbusier'in ciddi solcu ve hümanist Amerika doğumlu Fransız Kübalı dansçı ve ayrıca gönüllü paramedik Josephine Baker ile olan politik ve kişisel sevgi bağını bildirdik. İkisinin birlikte gizli olarak Rio da Janeiro'ya zeplinle gittiklerini bana Maki söylemişti. Büyük usta Le Corbusier'in üst düzey "zeplinli" yaramazlığı hoşumuza gitmiş gülümsemiştik.

Huzur içinde uyunun.

Fumihiko Maki'nin Özgeçmişi

1928 6 Eylül, Tokyo'da doğdu.
1952 Tokyo Üniversitesi, Mimar.
1953 Master of Architecture, Cranbrook Academy of Art.
1954 Master of Architecture, Graduate School of Design, Harvard University.
1956-1961 School of Architecture, Washington University, Doçent.
1962-1965 Graduate School of Design, Harvard University, Doçent.
1979-1989 Department of Architecture, University of Tokyo, Profesör.
1965- Maki and Associates, Yönetici.
1993 15. Pritzker Mimarlık Ödülü, International Union of Architects (UIA). 4. Altın Madalya.
1999 Praemium Imperiale'de Mimarlık Ödülü, The Japan Art Association, Tokyo.
2024 6 Haziran Tokyo'da vefat etti.

Zorlu Center Jürisi.

Zorlu Center Jürisi, soldan: Charles Correa, Haluk Pamir, Ömer Kanıpak, Martin Filler, Fumihiko Maki.

Zorlu Center Jürisi.

ADNAN KAZMAOĞLU

1948-2024

Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Yüksek Mimarlık Bölümü'nden 1975 yılında mezun oldu. 1980 yılları arasında Yıldız Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Şehircilik Kürsüsü'nde asistan olarak görev yaptı. Kürsünün döner sermaye grubunda kent planlama ve kentsel tasarım projelerinde yer aldı. 1982-1987 yılları arasında serbest mimar olarak otel, turizm kompleksi ve villa-konut yerleşimi projeleri yaptı.

1988'den 2000 yılına kadar Mutlu Çilingiroğlu'yla birlikte kurdukları

rı MİAR Mimarlık Ltd. şirketinde konut yerleşmeleri, alışveriş merkezleri, ofis binaları, otel ve turizm tesisleri tasarladı. İstanbul Teknik Üniversitesi, Yeditepe Üniversitesi, Bursa Uludağ Üniversitesi Mimarlık Fakültelerinde jüri üyelikleri yaptı. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi'nde mimari proje dersleri verdi. 2000 yılından beri de kurduğu Adnan Kazmaoğlu Mimarlık Araştırma Merkezi'nde mimarlık ve kentsel tasarım çalışmalarını sürdürmekteydi. Ailesine, yakınlarına başsağlığı diliyoruz.

Capitol Avm, 1990.

Millenium Park Evleri, 2005.

Stadia Towers, 2010.

Altunizade Mesa Konaklar Sitesi, 1988.

Spor Toto Akhisar Stadyumu, 2010.

Yeşil Vadi Camii, 2003.

Varyant Plus Karşıyaka, 2014.

Elite İstanbul, 2023.

YAZGAN TASARIM MİMARLIK TASARIMI PALAS KAMPÜS ROMANYA MİMARLAR BİRLİĞİ BÜYÜK ÖDÜLÜ'NÜ KAZANDI

©Emre Dörtler, Bird Eye View İtali

Yazgan Tasarım Mimarlık, Palas Kampüs projesi ile Romanya Mimarlar Birliği tarafından Büyük Ödül'e (Excellence Award) layık görüldü. Ödül, RAM 2024 Galasında, Ordinul Arhitecților din România Başkanı Ștefan Bălici ve Romanya Mimarlar Birliği, Iasi şubesi - OAR Iasi Başkanı Alin Holbea tarafından takdim edildi.

Yazgan Tasarım Mimarlık tarafından tasarlanan ve projelendirilen, Romanya'nın en büyük ofis binası olan Palas Kampüs, Yaş kentinde Sf Andrei Caddesi üzerinde yer alan 86.755 metre-kare inşaat alanına sahip A sınıfı bir ofis binasıdır. Yapı, kentin merkezinde konumlanır ve hem zemin katta hem de ilk üç katta birbirine bağlanan altı adet bloktan oluşur. Proje, Palatul Culturii ile Bahlui Nehri'ni birbirine bağlayan bir aks üzerinde tasarlandı. Binanın iki ana girişi bu eksen üzerinde yer alır. Projedeki tasarımın ardındaki ana fikir, kütleli hacmin baskın etkisini kent dokusuna uygun olarak ölçeklendirmektir. Bu nedenle, bina blokları kent silüetine uygun olarak farklı yüksekliklerde tasarlandı, kütleli etki üç kat boyunca ayrı ayrı süregelen farklı dokular aracılığıyla yeniden şekillendirildi.

Bina cephesi üç ana katmandan oluşur. En alta, şeffaflığın vurgulandığı zemin kat bulunur. Şeffaf katın üzerinde 5 milimetre kalınlığında traverten ile kaplanmış üç katlı kütle vardır. Traverten katların üzerinde yeşil teraslar bulunur. En üst katta binanın dikey etkisini güçlendirmek için bronz alüminyum kapaklar kullanıldı. Bu kapaklara entegre aydınlatma elemanları, çalışma saatleri dışında aydınlatma sağlayarak düşey etkiyi vurgular. Yapının ağırlığı hafifletilmiş traverten ile birlikte kullanılan kaset tipi panel sistem cephesi Türkiye'de Antalya'da üretilmiştir. Bu cephe, 93 ayrı tipten ve yaklaşık 3.474 adet panelden oluşur.

Girişte oluşturulan sokak aksı üzerinden farklı bloklar arasında geçişi sağlayan köprü, ahşap çıtalarla kaplandı ve bu şekilde kütleli etkisinin farklılaşması amaçlandı.

Palas Kampüs projesi, ABD Yeşil Bina Konseyi tarafından verilen en yüksek LEED sertifikası olan LEED Platin ve Dünya Bankası'nın bir grubu, Uluslararası Finans Kurumu (IFC) tarafından verilen EDGE (Daha Fazla Verimlilik için Tasarımda Mükemmellik) sertifikasyonlarına sahip.

Projede çatıya monte edilmiş 1.200'den fazla fotovoltaik panel bulunuyor. Palas Kampüsün sürdürülebilirliğini destekleyen diğer özellikler ise, 4.500 metrekareden fazla yeşil alan, 200'den fazla dikili ağaç, 7.000 çalı, yaklaşık 500 bisikleti kapsayan park alanı, duşlu soyunma odaları ve elektrikli otomobiller için 16 şarj istasyonudur.

Tamamen BIM ortamında tasarlanıp projelendirilen Palas Kampüsünde, 5.000'den fazla kişi çalışıyor ve Amazon'un Avrupa'daki en büyük ofisi, Microsoft, AMD, Visma gibi 13 uluslararası firma yer alıyor.

TürkSMD Üyesi Mimarlarla Çalışın

TürkSMD'yi Sosyal Medyada Takip Edin

TSMD Mimarlık Merkezinin Etkinliklerini İzleyin

1. Seddülbahir Kalesi, AOMTD ve KOOP Mimarlık (Egemen Karakaya).
2. Nef Gököy Residences, Emre Arolat.
3. Kalyon Karapınar 1350 MWP GES Merkezi Kontrol Binası, Bilgin Mimari Tasarım Ofisi (Egemen Karakaya).
4. Antalya Nekropol Müzesi, Erkal Mimarlık (Ömer Kanıpak, Yerçekim Mimari Fotoğraf).
5. IZQ Innovation Center, Ofisvesaire (Zeren Yasa & Mehmet Yasa).
6. Architecture Rubrum Office, Office Istanbul Architects.

WAF VE INSIDE 2024 FİNALİSTLERİ AÇIKLANDI

World Architecture Festival Ödülleri'nin 2024 yılı finalistleri açıklandı. 6-8 Kasım tarihleri arasında Singapur'da gerçekleşecek olan festivalde "Tamamlanmış Yapılar", "Geleceğin Projeleri", "Peyzaj Tasarımları" ve "İç Mekan Projeleri" ana başlıkları altında toplam 43 alt kategoride yarışacak 480'den fazla yapı ve proje arasında Türkiye'den 25 tasarım bulunuyor.

On yılı aşkın süredir küresel mimarlık camiasını bir araya getiren World Architecture Festival (WAF), etkinlik kapsamında düzenlenen ödül organizasyonu ile dünyanın dört bir yanından en yenilikçi projeleri seçkiye tabi tutuyor. Bu yıl 6 – 8 Kasım tarihleri arasında Singapur'da gerçekleşecek olan festivalde, finalistler projelerini 175 kişiden oluşan uzman jüri heyetine sunacak ve toplamda 43 kategoride önde gelen tasarımlara ödül takdim edilecek.

Tamamlanmış mimari yapılar kapsamında; KG Mimarlık tarafından tasarlanan Artİstanbul Feshane ve Ofisvesaire imzalı IZQ Innovation Center "WAF Yaratıcı Yeniden Kullanım" kategorisinde; Emre Arolat Architecture tasarımı İstanbul Resim ve Heykel Müzesi, Renzo Piano Building Workshop imzalı İstanbul Modern Müzesi, Erkal Architects tarafından tasarlanan Antalya Nekropol Müzesi ve KOOP Architects/AOMTD imzalı Seddülbahir Kalesi "WAF Kültür Yapıları" kategorisinde; Office Istanbul Architects tasarımı Rubrum Office ve GEOMIM tarafından

tasarlanan Scorpis Bodrum "WAF Otel ve Eğlence Yapıları" kategorisinde; Emre Arolat Architecture imzalı Nef Gököy Residences "WAF Konut Yapıları" kategorisinde; Bilgin Architects tarafından tasarlanan Kalyon Karapınar Merkezi Kontrol Binası "WAF Üretim, Enerji ve Lojistik Yapıları" kategorisinde; Dilekci Architects tasarımı Swissotel Resort and Residences Çeşme "WAF Retrofit" kategorisinde; DS Landscape & Architecture imzalı Bayou Villas ise "WAF Peyzaj Projeleri" kategorisinde finale kaldı.

Geleceğin mimari projeleri kapsamında ise Emre Arolat Architecture tasarımı Küçükçekmece Cemevi "WAF Geleceğin Kamu Yapıları" kategorisinde; Yumuktepe Archaeological Site Covering "WAF Geleceğin Kültür Yapıları" kategorisinde; Emre Arolat Architecture imzalı Centipedes ve Tabanlıoğlu Architects tarafından tasarlanan Sabiha Gökçen Havaalanı "WAF Geleceğin Altyapı Projeleri" kategorisinde; Dome+Partners, Noname Studio, SKAB ve MetaArchitektur GmbH "WAF Geleceğin Masterplan Projeleri" Ramsburg projesiyle "WAF Geleceğin Masterplan Projeleri" kategorisinde kategorisinde finale kaldı.

Emre Arolat Architecture tarafından tasarlanan, Gürcistan'da yer alan The Village: British Georgian Educational Complex, "WAF Geleceğin Eğitim Yapıları" kategorisinde, Arnavutluk'ta yer alan Green Coast Village B-Resort ve G-8 Village Center ise "WAF Gele-

ceğin Eğlence Yapıları" kategorisinde finalist oldu. WAF finalistleri listesinde toplam sekiz adet tasarımıyla yer alan Emre Arolat Architecture bu yıl tüm dünyadan en çok üretimi dahil edilen ikinci ofis oldu.

Tabanlıoğlu Architecture ise üç adet tasarımıyla listeye girerek birden fazla üretimi ile WAF'ta yer alan bir diğer ofis olarak öne çıkıyor. Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nde yer alan Kinshasa Ndjili Havaalanı "WAF Geleceğin Altyapı Projeleri" kategorisinde; Kinshasa Arena ise "WAF Geleceğin Spor Yapıları" kategorisinde finalist olarak yer alıyor.

INSIDE Festival ödülllerinde ise BAB Architects imzalı Anadolu Ajansı İstanbul Genel Müdürlük Binası ve Jeyan Ülkü Mimarlık tasarımı Good Job Games "Inside Çalışma Alanları (Büyük Ölçek)" kategorisinde; Zoom tasarımı Doruk Nilüfer Hastanesi ise "Inside Sağlık & Fitness" kategorisinde finalist olarak yarışacak.

Dünya Mimarlık Festivali kapsamında ayrıca, toplumun ve gezegenin karşı karşıya olduğu önemli mimari sorunları ele alan otuzdan fazla gelecek vadeden örnek proje bu yılki WAFX Ödülleri'nin sahibi oldu. EA-A-Emre Arolat Architecture Küçükçekmece Cemevi projesiyle "Güç ve Adalet" kategorisinde, "Centipedes" (Kırkayak) projesi ile de "Akıllı Kentler" kategorisinde iki farklı WAFX ödülüne layık görüldü.

TRAMOD ÖDÜLLERİ 2024

Mimarlık ve tasarımda, gelenek ve modernite arasındaki etkileşimlere odaklanan uluslararası ödül TraMod 2024 için erken kayıt ve başvuru tarihi 30 Eylül olarak açıklandı. Gelenek ve modernite arasındaki etkileşimleri incelemek için kurulan dünyanın ilk uluslararası akademisi TraMod Academy, 2024 yılında mimarlık ve tasarım ödülü etkinliği TraMod Awards'ın ikinci edisyonunu gerçekleştiriyor. Geçen yıl olduğu gibi, bu yıl da gelenek ve modernite arasındaki etkileşimin görsel veya teorik olarak projelere işlendiği, inşa edilmiş ya da edilmemiş fark etmeksizin mimarlık, iç mekan tasarımı, ürün tasarımı ve moda ta-

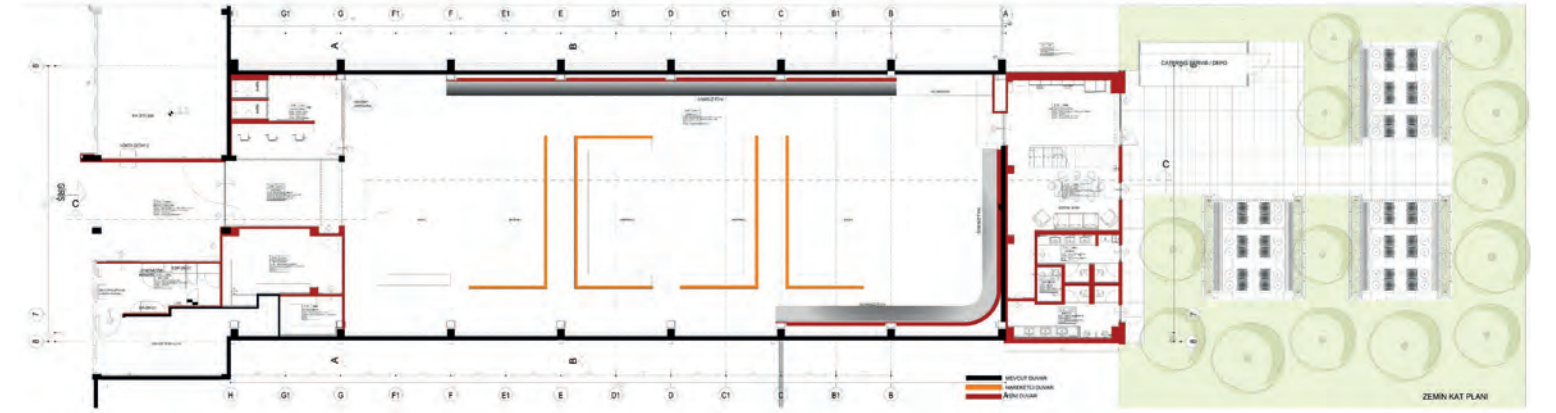
sarımı alanlarındaki üretimlere, profesyonel ve öğrenci kategorilerinde olmak üzere ödül verilecek. Her bölümde jüriler, değerlendirme kurallarını belirleyecek ve akademi kurallarına göre projeleri ile başvuran tasarımcıları değerlendirecek. Çevrimiçi gerçekleşecek değerlendirme sürecinin ardından, Gala Gecesi ve kazananların duyurulması için İstanbul'da yer alan bir üniversitede yüz yüze gerçekleşecek etkinlik organize edilecek. Bu seneki jüri üyeleri ise şu şekilde: Alireza Taghaboni – NEXT Office, Gökhan Avcioğlu – GAD Architecture, Sanjay Puri – SANJAY PURI Architects, Melike Altınışık – MAA, Reza Danesh-

mir – Fluid Motion Office, Neslihan Dostoglu – İstanbul Kültür Üniversitesi, Banu Manav – İstanbul Kadir Has Üniversitesi, Angel Borrego Cubero – OSS Madrid, Maria Carolina Garcia – São Paulo Universitário Belas Artes, Osman Tural – Eskişehir Teknik Üniversitesi, Jason Carlow – American University of Sharjah, Grace Ming-En Chang – Atelier Gratia, Elif Özlem Oral Aydın – Gebze Teknik Üniversitesi, Matthew Fuller – University of Sydney, Alper Çabuk – Eskişehir Teknik Üniversitesi, Ö. Osman Demirbaş – FMV Işık Üniversitesi, Barbara Ebbli – Malaika, Engin Kapkın – Eskişehir Teknik Üniversitesi.

ARÇELİK İÇERİK STÜDYOSU

Koç Grubunun bünyesindeki markaların reklam ve tanıtım ihtiyaçlarına çözümler üretebilmek amacıyla oluşturulan Arçelik İçerik Stüdyosu, kurumun sürdürülebilirlik ilkelerine uygun olarak, Çayirova kampüsü içerisinde bulunan eski bir bakım binasından dönüştürülerek IGLO Architects tarafından tasarlandı.

Mimari Proje: IGLO Architects
Tasarım Ekibi: Zafer Karoğlu, Esen Karoğlu
Mimari Proje Ekibi: Yıldırım Gici, Rafet Taşcıoğlu, Hasan Korkut Gökçe, Zeynep Esra Oktay
İşveren: Arçelik
Ana Yüklenici: Mono Mimarlık
Proje Yeri: Çayirova, İstanbul
İnşaat Tamamlanma Yılı: 2023
Proje Alanı: 1200 m²
Fotoğraflar: Egemen Karakaya

Zemin Kat Planı

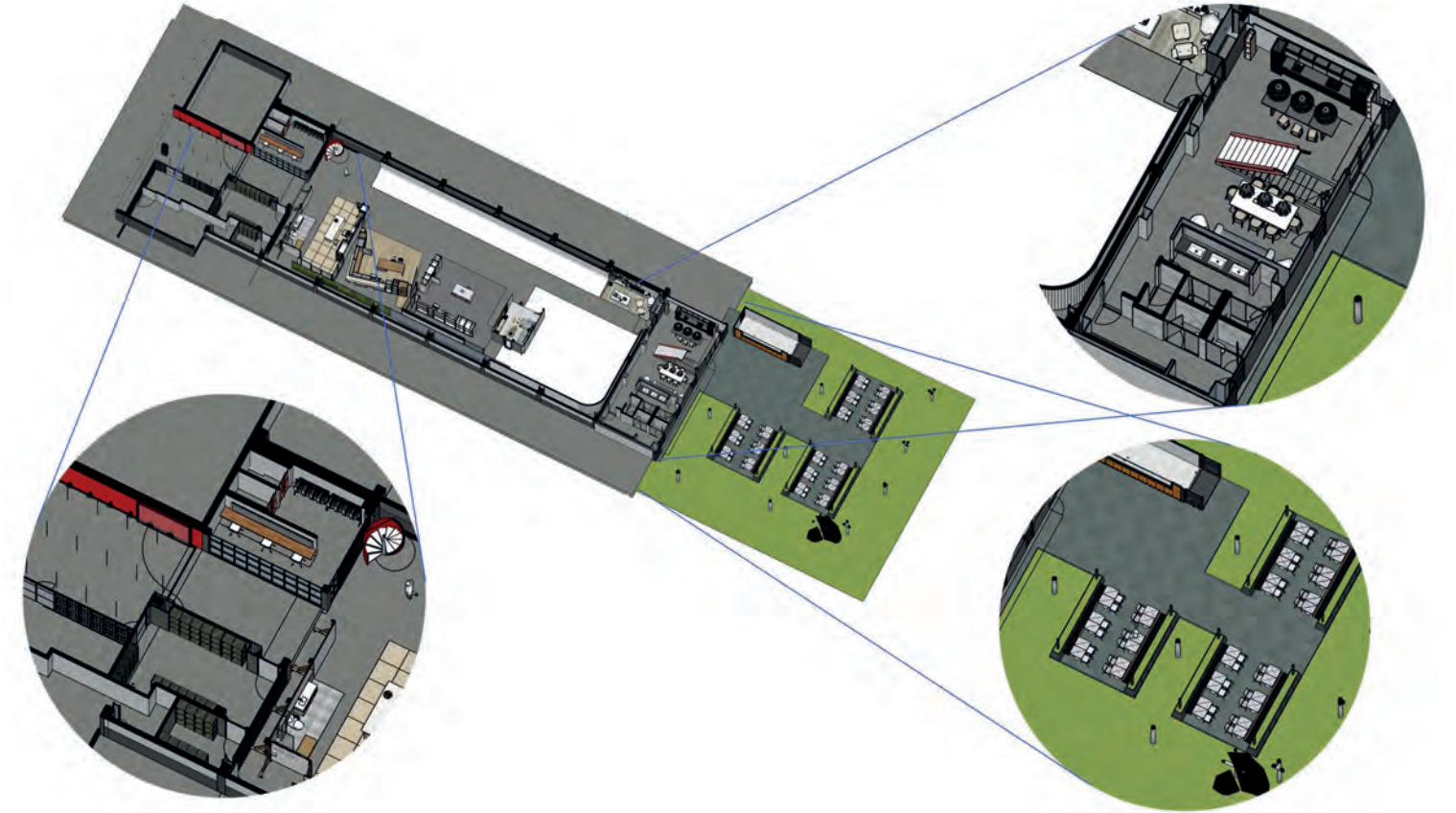

Kampüsün depolarında bulunan atık çelik malzemeler, kafesler ve kullanılabilir durumdaki tüm diğer materyaller tespit edilerek stüdyonun ihtiyaçlarına uygun şekilde plan çözümlerine adapte edildi. Böylece mümkün olduğunca geri dönüştürülmüş malzemelerin kullanımıyla ana kriter olan

sürdürülebilirlik prensibine uygun hareket edilerek örnek bir tasarım ve uygulama gerçekleştirilmiş oldu.

Platolar tasarlanırken; farklı fotoğraf ve video çekimlerine yönelik ihtiyaçları karşılayabilecek şekilde, 1200 metrekairelik bu

yapının çekimler için gelecek yerli/yabancı ekipler, oyuncular ve set kadrolarının ihtiyacı olan ideal alanların oluşturulması ve ofis çalışanlarının firma standartlarına uygun şartlarda çalışabilmeleri önemsendi. Teknik donanımlar ve dekor malzemeleri için ulaşımı kolay depolar, yoğun kul-

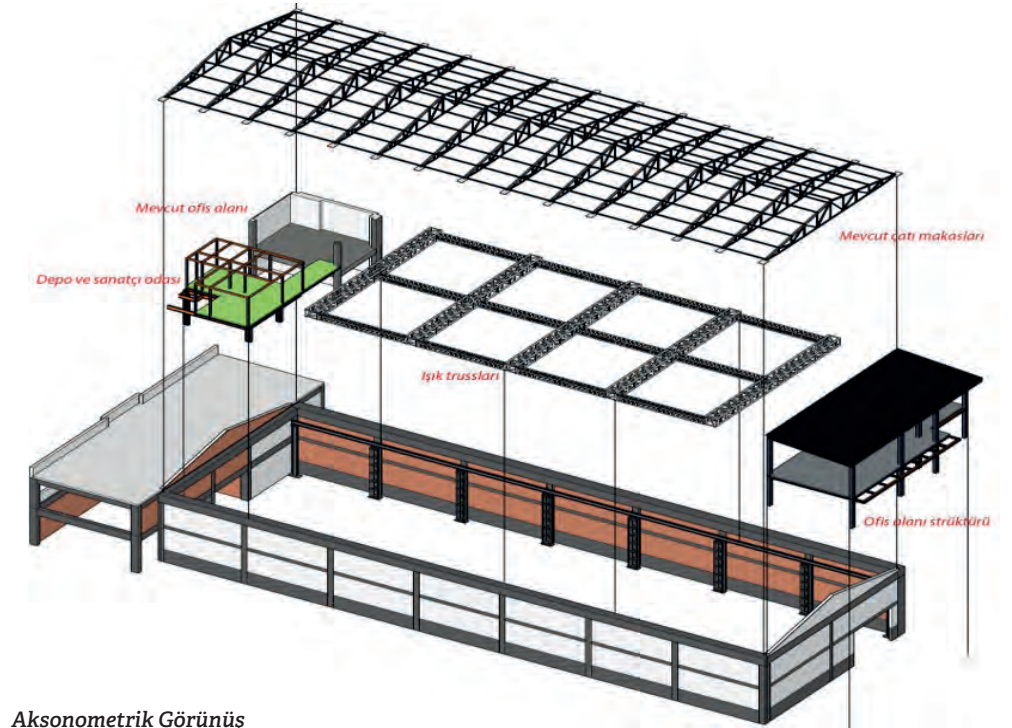

Detaylar

lanılacak teknolojik altyapılar için teknik alanlar, araç girişine olanak verecek geniş mekanlar programda yer aldı. Sosyalleşme ve yemek alanları, ıslak hacimler, makyaj odaları ve geçici kullanıcılara çalışabilecekleri ofis şartları sağlanması keyifli çalışılabilecek mekanların elde edilmesine dikkat edildi. Aynı anda üç markanın sabit dekorlarının olabileceği, ayrıca serbest çekimler de yapılabilecek esnek platolar tasarlandı.

Yapı, mevcut çelik makasları ve çatısı güçlendirilerek yenilenirken, duvarlar ve zeminler akustik ihtiyaçlara uygun şekilde yeniden tasarlandı. Farklı çekim senaryolarına göre uyarlanabilen çok fonksiyonlu ve dönüştürülebilir platolar oluşturuldu. Yapı cephesi; malzeme depoları, teknik alan ve misafir girişlerini dış şartlardan ve binanın önündeki yolun hareketli trafiğinden korunacak şekilde geriye çekilerek davet ederken; dış ünite ve istenmeyen detayların maskelendiği çift yüz kafes çerçeveler kullanıldı.

Markanın kurumsal kimliğine uygun nitelikte yenilenen cephe tasarımında yine geri dönüştürülmüş malzemelere yer verirken sanayi yapısına çağdaş bir görünüm kazandırılmış oldu. Kullanılan tüm ses ve aydınlatma sistemlerinin enerji tasarrufu sağlayacak şekilde seçilmeleri yapının karbon ayak izini azaltan uygulamalardan bir diğeri oldu.

Aksonometrik Görünüş

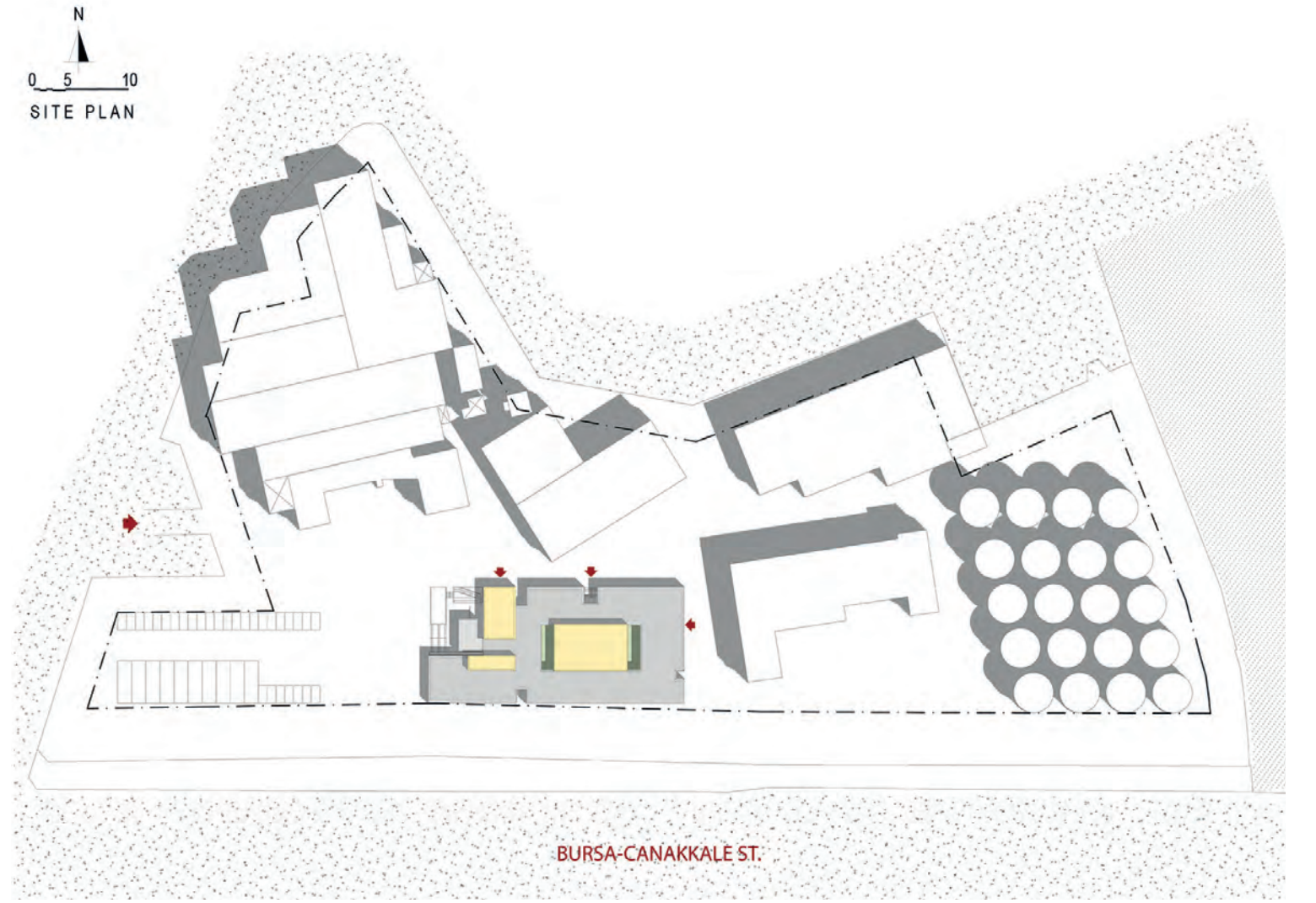
Arçelik İçerik Stüdyosu, grubun reklam giderlerinde önemli bir tasarruf sağlamasının yanı sıra, kurumsal sürdürülebilirlik hedeflerine de katkıda bulunan, çevreye duyarlı bir uygulama örneği olarak değer görüyor. Geri dönüşüm ve yeniden kullanım yolu-

la yapı üretiminde kaynak tasarrufunun ve atık miktarının azaltılmasının mümkün olabileceğini kanıtlayan bu proje, kurumlara sürdürülebilirlik ilkelerinin ticari bir ortamda nasıl başarıyla uygulanabileceğini gösteren bir ilham kaynağı niteliği taşıyor.

TORU UN İDARİ BİNA

İç ve dış mekanda her ayrıntısı özenle düşünülen D211 Mimarlık tasarımı Toru Un İdari Bina, kullanıcı profili ve mevcutta çevresinde bulundurduğu yapılar ile bütünleşik bir mekansal kurguya sahip.

Mimari Proje: D211 Mimarlık
Proje Yöneticisi: Ömer Ülker
Tasarım Ekibi: Ömer Ülker, Büşra Kızılsöy, Cansel Önel, Şeyda Özkan, Şeyma Altın
İşveren: Bandırma Has Un Fabrikası Ltd. Şti.
Ana Yüklenici: Evrensın İnşaat San. Ve Tic. Ltd. Şti.
İç Mekan Projesi: Esat Fişek İçmimarlık
Proje Yeri: Bandırma, Balıkesir
İnşaat Tamamlanma Yılı: 2023
Proje Alanı: 4040 m²
Fotoğraflar: Altkat Fotoğrafçılık – Alp Eren

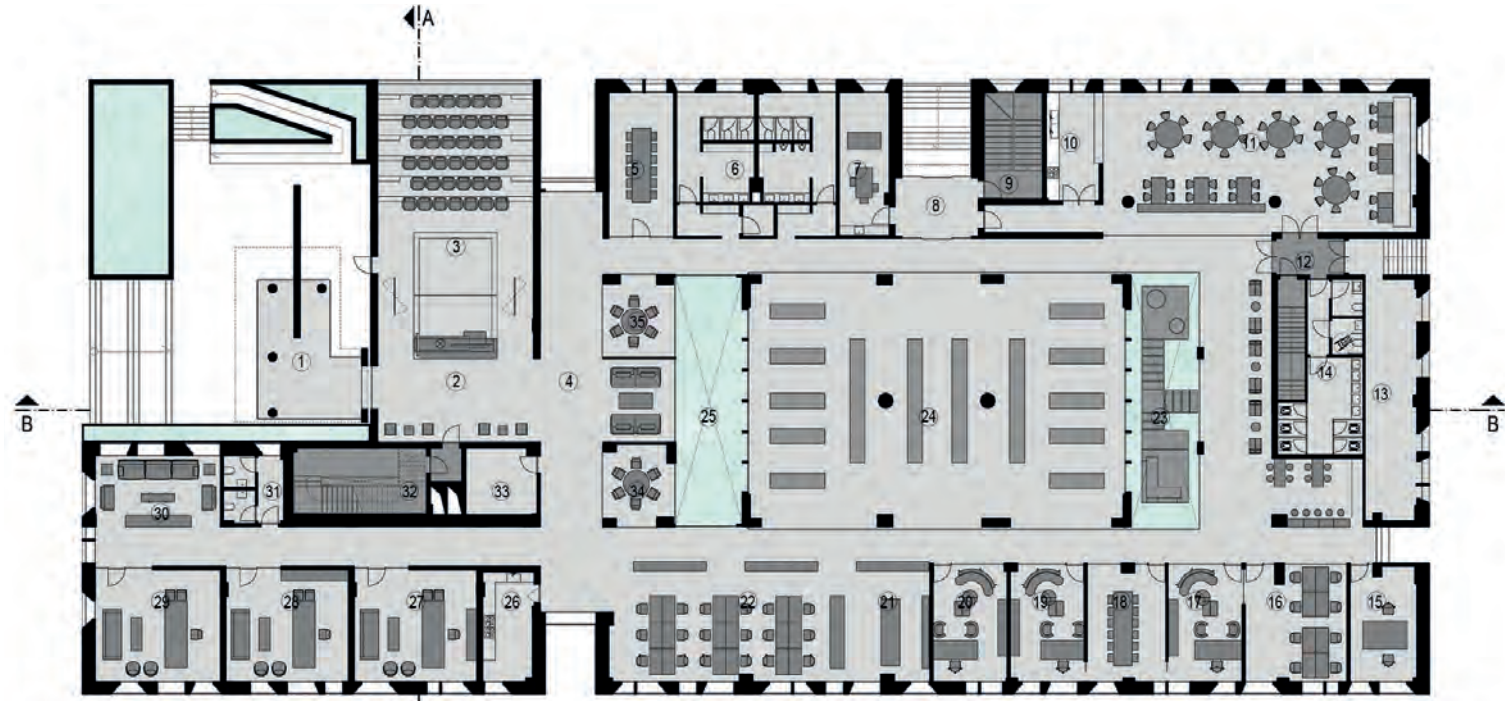

Vaziyet Planı

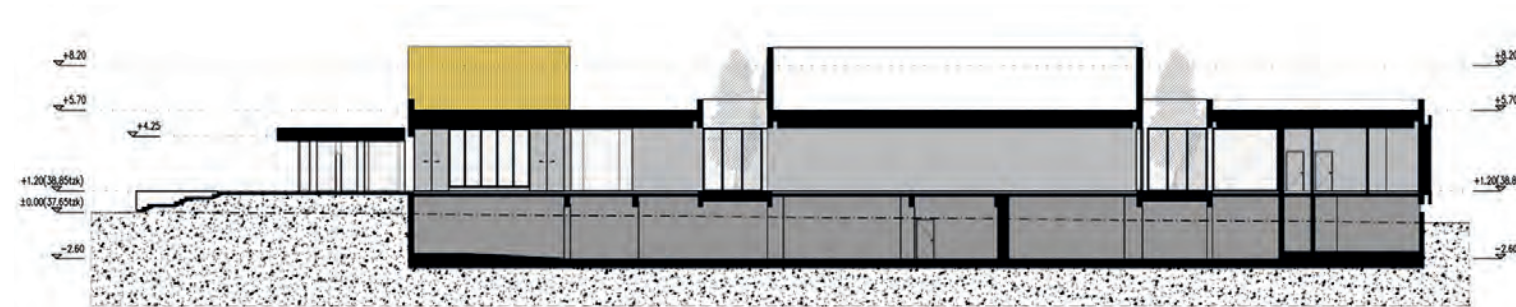
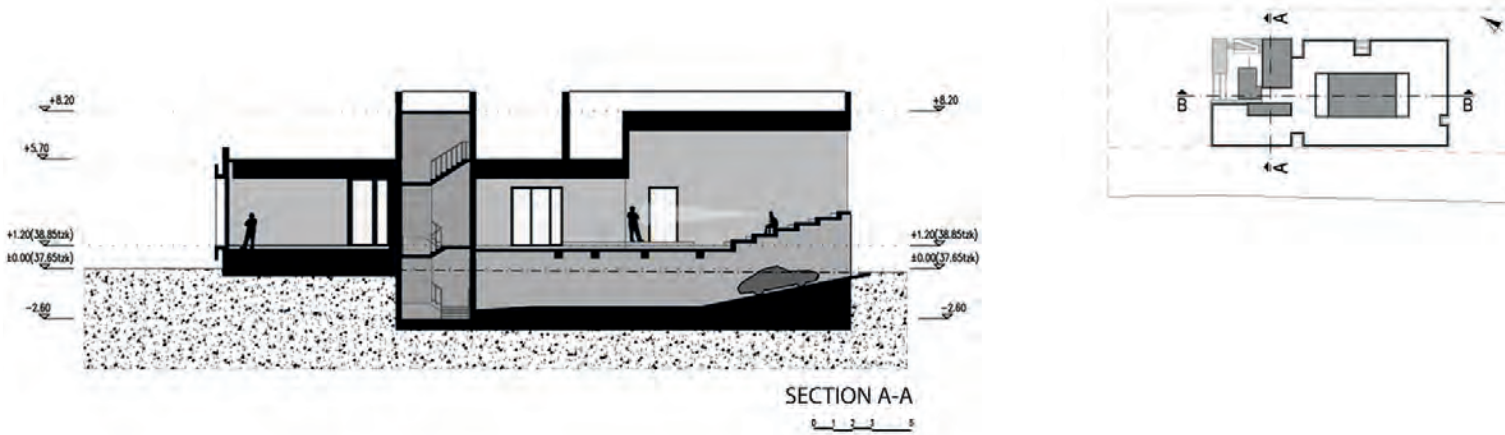

Ferah ve kullanışlı mekan kurgusuyla kullanıcılarına konforlu, işlevsel ve sosyal bir çalışma ortamı sağlayan aynı zamanda kullanıcılar için standart ofis kurgusunun dışına çıkan esnek mekanlar sunarken Toru Un İdari Binası cephesinde kullanılan sarı metal kaplama ile çevresinde bulunan kendi bünyesine ait üretim tesislerine atıfta bulunuyor.

Balıkesir in Bandırma ilçesinde bulunan Türkiye'nin batı-doğu doğrultusundaki ana yollarından biri olan Bursa-Çanakkale yolu cephesinde konumlanan yapı oluşturduğu silüet ile kentin hafızasında yer ediyor. Tasarımda amaçlanan mekansal kimlik, yapının barındırdığı işlevsel çeşitliliği yansıtan insani ölçekte bir yapılanma oluşturmuş. Kullanıcıların tek katlı bina isteğine karşılık yatay sirkülasyonda ilerleyen binaya girdiğinizde, görkemli konferans salonu sizleri karşılıyor. Hububat depolarını kemirgenlerden ve diğer zarar verebilecek hayvanlardan korumak adına yeşil alan bulunduramayan parselde, kütlede oluşturulmuş yeşil avlular, binaya ve kullanıcılara nefes aldıyor. Oluşturulan yeşil avlular hem çalışma hem de sosyalleşme adına kullanılabilen alanlar ile iç ve dış mekan arasında yarı şeffaf bir bağ kurmuş. Yine bu

Giriş Kat Planı

Kesitler

arayüz, kendi içindeki farklı büyüklükteki açıklıklarıyla mekan kullanıcılarının dış mekan ile görsel temasını sağlamış.

Yapının oturma sınırları belirlenirken etrafında bulunan yoğun silobas ve tır trafiği düşünülüp buna göre yapı oturma alanı belirlenmiştir ve bu sayede araçlar için manevra alanı bırakılmış. Mevcutta bulunan araç akışını kesmeyen bina yapım sürecinde de var olan işleyişe engel olmamış. Faaliyet gösterdiği alan sebebi ile silobas, tır ve araç sir-

külasyonu tasarım girdisi olarak ele alınmış. Çevrede yaşanan su baskınlarına karşı yapı zeminden koparılmış, rampa ve merdivenlerle giriş kurgusu yapılmış. Konferans salonunun oturma alanları kotlanarak düzenlenmiş. Oturma alanlarının altında oluşturduğu kesit düşünülerek bu boşluk kapalı otopark rampası olarak tasarlanmış. Yatay olarak işleyiş gösteren binanın iç mekan kurgusu planlanırken ısısını sabit tutabilmek adına laboratuvar merkeze alınmış, mekanik alanlar laboratuvara en yakın mesafede çözülmüştür.

Kapalı ofislerle mahremiyet korunurken yarı açık ofisler ile samimi ve sıcak hacimler elde etme amacı güdülmüş. Ofis, laboratuvar, yemekhane ve dolaşım alanlarının her birinin sorunsuz bir şekilde entegre edildiği iç mekanlarda doğal bir atmosfer katan traverten kullanılmış. Cephede kullanılan boy pencereler ile iç mekana kontrollü ışık alımı sağlanmış. İç ve dış mekanda her ayrıntısı özenle düşünülen bina kullanıcı profili ve mevcutta çevresinde bulundurduğu yapılar ile bütünlük bir mekansal kurguya sahip.

DATÇA EMECİK EVLERİ

Erginoğlu&Çalışlar Mimarlık tarafından dört hekim işveren için Datça'da tasarlanan **Datça Emecik Evleri**, yönetmeliklere uygun biçimde inşa edilen radye temel ve gizli kolon giriş sistemiyle ve metruk yapı kalıntılarından çıkan taşlarla yeniden vücut bulmuş.

Mimari Proje: Erginoğlu&Çalışlar Mimarlık

Tasarım Ekibi: Kerem Erginoğlu, Hasan

Çalışlar, Yunus An, Batu Bahçeci, İrem

Altıntaş, Elif Özüçavaş, Elif Sakacı

Statik Projesi: Modern Mühendislik

İşveren: Şefik İğdem, Selim Can

Ana Yüklenici: Modern Uygulama İnşaat AŞ

Proje Yeri: Datça, Muğla

İnşaat Tamamlanma Yılı: 2023

Proje Alanı: 480 m²

Fotoğraflar: Cemal Emden

Vaziyet Planı

Datça'ya 25 kilometre uzaklıkta bulunan Emecik köyü, S, Ş, T ve U evlerine ev sahipliği yapıyor. Dağların yamacında konumlanan bu köye, rivayete göre Datça açıklarından geçen İspanyol korsanları cüzzamlı hastaları terk etmiş. Bu cüzzamlı hastalar bu tepede kader-

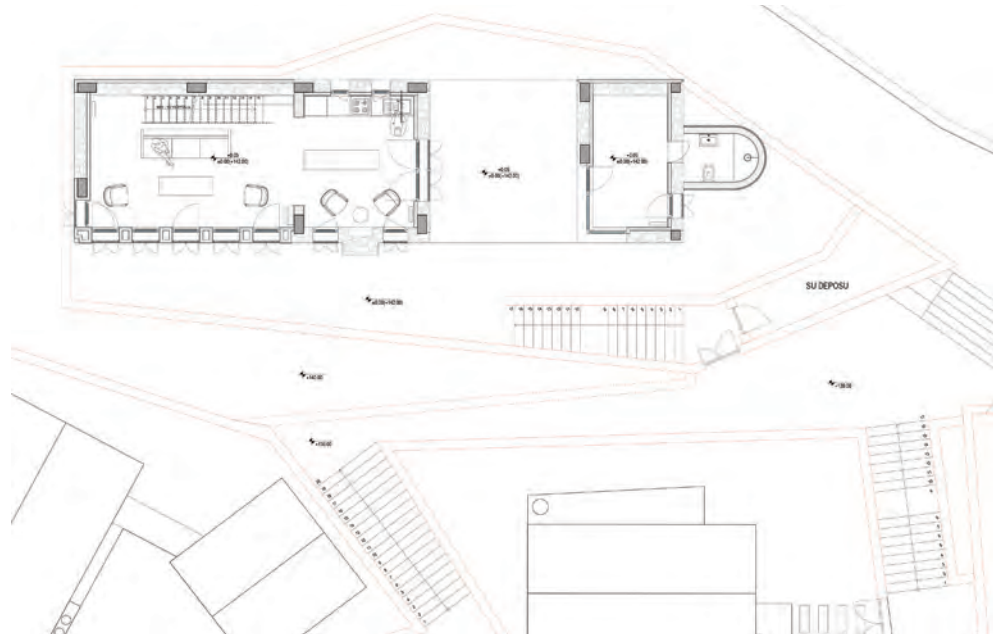
lerine mahkum bir şekilde yaşarken, Datça'nın güzel havası etkisiyle iyileşmişler. İyileşenler burayı yurt bellemiş ve tepenin eteklerine Emecik Köyü'nü kurarak yaşamaya başlamışlar. Köyün hemen altında bulunan Sanli-man'da, Helenistik dönemden Apollon'a adan-

mış Dor tapınağı kalıntıları yer almaktadır.

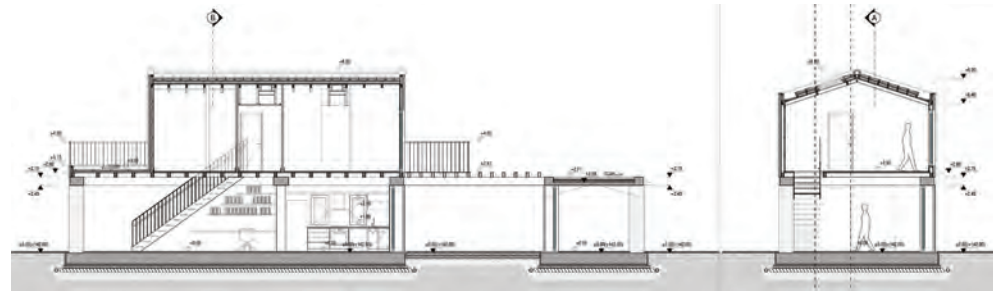
Dört doktor işveren, üzerinde taş ev kalıntıları olan proje alanına, emekli olunca yaşayacakları birer ev yaptırmak istemiş. Oldukça kötü ve kullanılamaz durumda bulunan bu eski

Eskiz Çizimi

Zemin Kat Planı

Kesitler

köy evi kalıntılarının herhangi bir tescili bulunmamaktadır. Yakın çevresinde bulunan yeni tarihli yapılar da bu binaları yok sayarak ölçeksiz biçimde inşa edilmişlerdir.

Yerel karakterleri olan bu taş ev kalıntılarının güçlendirilip tasarımın bir parçası olması hedeflenmiştir. Eğimli araziye oturan ve ölçüleri belirsiz olan kalıntıların tam ölçüleri alınıp, ev

planları bu ölçülere göre çalışılmaya başlanmıştır. Köy içinde yeni yapılacak evlerin çekme mesafeleri farklı biçimde tanımlanmasına rağmen, raportörlerle konuşularak eski izlere mümkün olduğunca riayet edilmiştir. Yönetmeliklere uygun biçimde inşa edilen radye temel ve gizli kolon giriş sistemi, metruk yapı kalıntılarından çıkan ve etrafta bulunan taşlarla yeniden vücut bulmuş.

Zemin katlarda taş betonarme karma sistem, villaların ağır bazasını oluştururken, üstteki modern ek hafif kütleyle yatak odalarına ev sahipliği yapıyor. Köy içinde, betonyer giremeyecek dar yollar ve araç trafiğine uygun olmayan eğimin olması sebebiyle, maliyet ve işçiliği kolaylaştırmak için, hafif, elle taşınabilir kutu profil malzemeler özellikle tercih edilmiştir. 60x100x4 kutu profillerle oluşturulan birinci kat duvarları ve 60x120x4 kutu profillerle oluşturulan çatısının karkası bu malzemelerle çelik konstrüksiyon olarak oluşturulmuştur. Daha sonra çatı kiremit altı ve döşeme kontrplakla kaplanmış. Çatıya yerleştirilen çatı pencereleriyle, doğal ışığın penetrasyonu ve hava sirkülasyonu sağlanmış. Cephe, içeride alçı plakalar, dışarıda ise "aquapanel", manto ve sıvayla kaplanarak oluşturulmuş. Yeni yapılan bu çağdaş eklerin, dönemini anlatan ve Akdeniz kimliğine uygun basit sade ekler olmasına çabalanmıştır. Ana kütlelere ek olarak, izin verilen ölçü ve mesafede müştemilatlar oluşturulmuş. Bu eklerin taş duvar üzerinde yer alan hatıl- kirişle aynı kotta çerçevelenmesi planlanmıştır. İki kütle arasında ise ahşap merteklerle "hayat" denilen kısım oluşturulmuş. Bu pergolaların bir kısmının üzerine, yine ahşap bir döşeme ile küçük balkonlar yerleştirilmiş. Eski taş duvar, eski taşlarla yapılmış yeni taş duvar, çelik konstrüksiyon üzeri beyaz sıvalı duvarlar ve çatıda yer alacak kiremitle, yani üç ayrı malzemeyle proje tamamlanmıştır.

SK GAMES

A Tasarım Mimarlık tarafından Ankara'da klasik bir ofisin ihtiyaçlarından farklı olarak, şahıs firmalarının ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde, konut ve ofis fonksiyonlarını bir araya getirerek tasarlanan **SK GAMES Ofis Binası**, hem çevre yapı gruplarına hem de kent silüetine uyum sağlamayı amaçlıyor.

Mimari Proje: A Tasarım Mimarlık
Tasarım Ekibi: Ali Osman Öztürk
Mimari Proje Ekibi: Harun Karabulut, Ersin Candan, Nil Ece Beken, Cüneyt Öztürk, Ece Çalışkan, Ahmet Öncel, Sinan Özkan, Ceyda Er Çelik
Statik Projesi: Yüksek Proje
Mekanik Proje: Protes Mühendislik
Elektrik Projesi: Akay Mühendislik
Yangın Danışmanlığı: Alara Danışmanlık
Peyzaj Projesi: Md Peyzaj
İşveren: SK Games
Ana Yüklenici: SK Games
Proje Yeri: Batıkent, Ankara
İnşaat Tamamlanma Yılı: 2023
Proje Alanı: 1487 m²
Fotoğraflar: Fethi Mağara

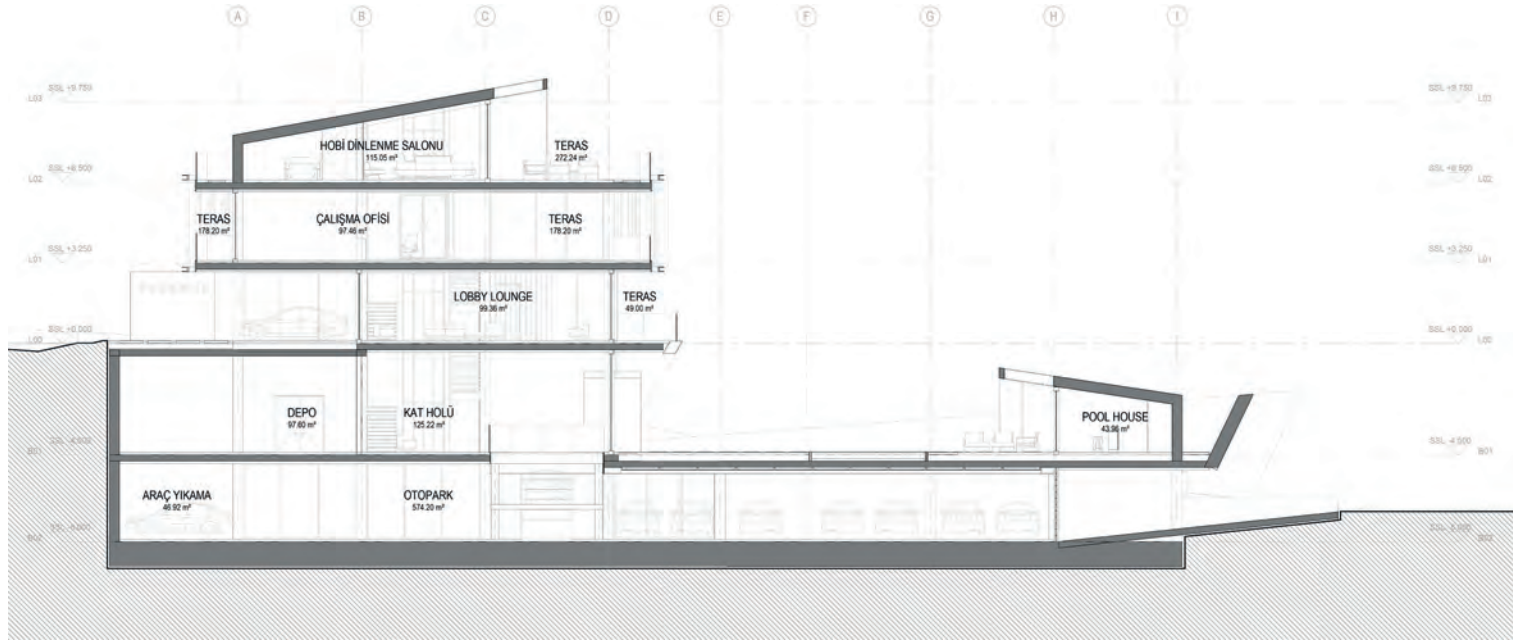
Bodrum Kat Planı

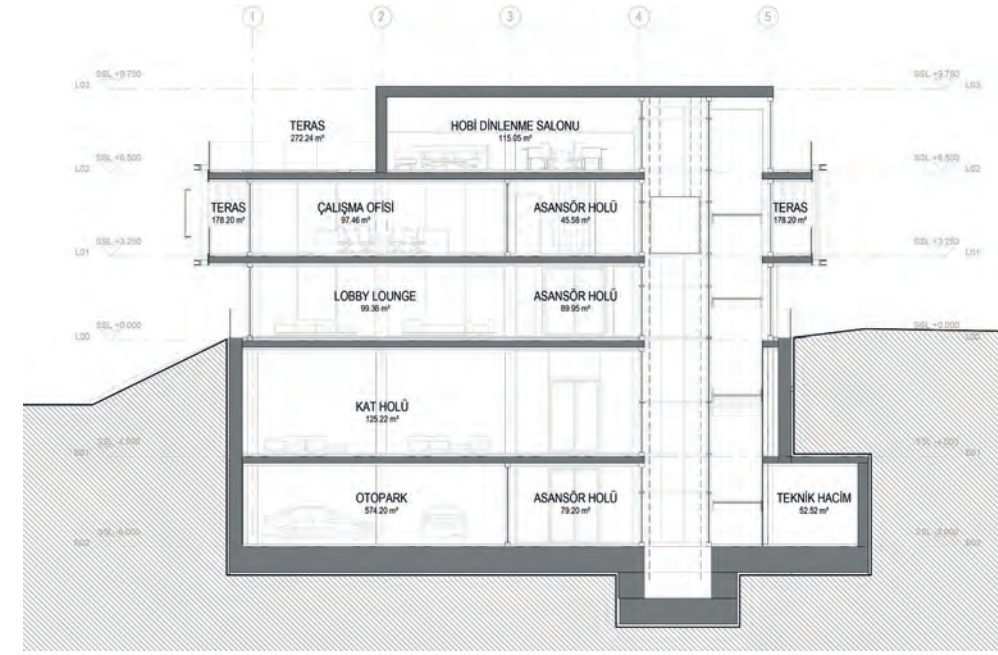
Zemin Kat Planı

Ankara Yenimahalle'de 75. Yıl Hipodromu yakınında inşa edilen proje, SKGAMES adlı oyun yazılım firmasına ait ofis binası olarak tasarlanmıştır. Proje tasarımı ile yeşil alanı önemseyen yaklaşımı, eğimi 10m'ye varan araziye uyumlu oturumu, farklı yol kotları ile kurduğu ilişki, farklı mimari programı ve mimari dili ile projenin yer aldığı Yenimahalle'deki tekil yapılara yeni bir yorum getirmesi amaçlanmıştır. Proje klasik bir ofisin ihtiyaçlarından farklı olarak, şahıs firmalarının ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde, konut ve ofis fonksiyonlarını bir araya getirerek tasarlanmıştır.

Proje iki ayrı parselin bodrum katlarının ortak kullanılmasıyla birleştirilmiştir. İlk parselde SKGames'in iki kişilik çalışan ölçeğine özel mimari programla planlanan ofis, dinlenme ve hobi alanları yer alıyor. Diğer parselde ise "pool house" olarak tasarlanan dinlenme mekanı ile bahçe bulunuyor. Bu iki parsel ikinci bodrum kattaki otopark ile birleşmektedir. Arazideki eğimden dolayı parsellere yaklaşım farklı kotlardan yapılmıştır. Araziye uyum gösteren bu yaklaşım aynı zamanda üçüncü boyuttaki kütsel etkiyi de zenginleştiriyor.

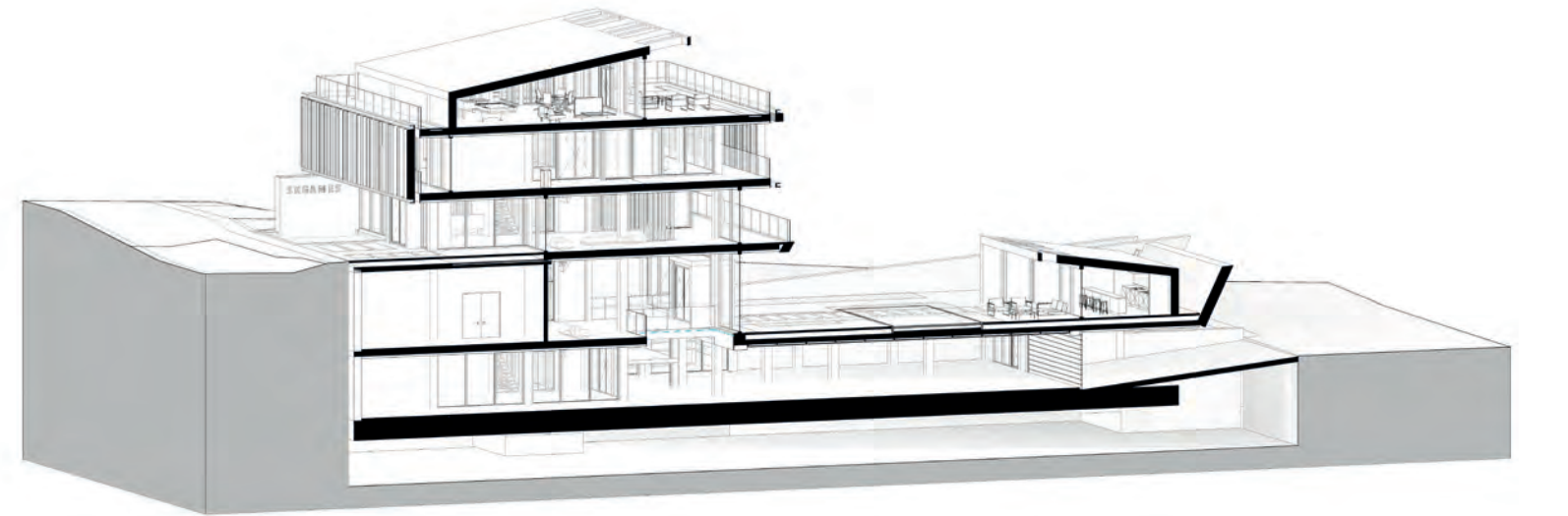
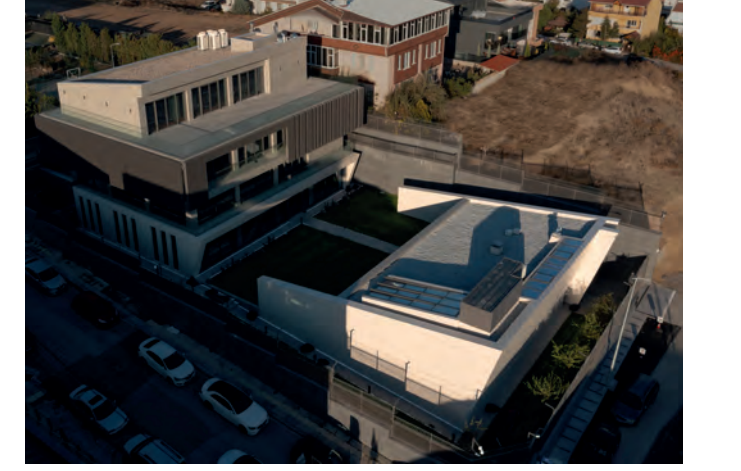
Kesit 1

Kesit 2

Yapı tasarımındaki yaklaşım hem çevre yapı gruplarıyla hem de kent silüetiyle uyum yakalayacak şekilde oluşturulmuş. Bu bağlamda ana kütle, pool house ve çevre duvarlarda bulunan kırık formlar, çevre binalardaki kırık çatı formlarının modern yorumu olarak ele alınmış. Tasarım ve malzeme kalitesinde yüksek standartların hedeflendiği yapıda, hem otopark hem hobi amaçlı araç modifikasyonu yapabilecekleri bir bodrum kat, aileleri ile vakit geçirebilecekleri "pool house", çalışma ve dinlenme odaları, bilardo, fitness, film odası gibi hobi odaları ve çatı terası oluşturulmuş.

Sürdürülebilirlik yönünden binanın güneşe yönelimi ile güneş ışığından maksimum derecede faydalanması hedeflenmiş. Güneydeki teraslar güneş ışığının doğrudan içeri girmesini engelleyerek SKGames işverenlerinin güneş kaynaklı ekran parlama sorununu çözen teraslar Ankara'nın kent manzarasına da sahip. Her cepheye göre sıklığı değişen düşey güneş kırıcıları ile batı güneşi engellenirken, kuzey güneşi ise yapı içerisine alınmış.

Aksonometrik Kesit

MODERN GEZİLER: KENDİNİ ARAYAN BİR YAZI DİZİSİ – 16

Yazı dizimizin bu bölümünde ODTÜ Mimarlık Tarihi Programı Doktora Öğrencisi Duygu Tekin'in kaleminden Ankara'nın Ulus ve Keçiören semtlerinde çeşitli dönemlerde inşa edilerek ve birbirine eklenilerek oluşmuş Çocuk Esirgeme Kurumu yapı ve yerleşkelerinin hikayesine kulak veriyoruz. Her iki konumdaki yapı ve yerleşkeler günümüzde kentin oldukça merkezinde yer alan ve birçok okuyucunun fark etmeden yanından veya yakınından geçtiği mekanlar olabilir. Modern mimari miras ile ilgili olarak bu yazı sayesinde bir kez daha hatırladığımız iki önemli nokta bu miras türünün oluşumunda kurumların mekansal politikalarının önemli rolü ve modern mirasın fark edilmesi için ön bilgilendirme ve tanıtımın önemi. Eğer Ankara'nın Ulus ve Keçiören semtlerine bir gezi düzenleyerek bu yapıları arayacak olursanız yapıların hassas ve önemli işlevlerinden dolayı içeriye girmeden dışardan algılayabileceğiniz yapılar olduğunun altını çizelim. Bu kısıta rağmen, modern kentin gelişiminde önemli bir yapıtaşı olduğuna inandığımız bu yapı ve yerleşkelerin tarihini bilerek bugünkü durumunu göreceğimiz bir kent gezisi bize Ankara'nın kendine has modernleşmesini kavrayacağımız ve deneyimleyeceğimiz yeni sayfalar açacaktır.

Bölüm Editörü: Prof. Dr. FİGEN KIVILCIM ÇORAKBAŞ
Bursa Uludağ Üniversitesi

MEKAN ÜRETİCİSİ OLARAK ÇOCUK ESİRGEME KURUMU: ÇOCUK SARAYI VE ATATÜRK ÇOCUK YUVASI

Duygu Tekin, ODTÜ Mimarlık
Tarihi Doktora Öğrencisi

“30 Haziran 1921 tarihinde Ankara’da Hakimi-yeti Millîye matbaasının, bütün mefruşatı bir masa ve on kadar sandalyadan ibaret olan perdesiz küçük bir odasında tesis edil[en]” (1) Himaye-i Etfal Cemiyeti —1935’te alacağı yaygın bilinen adıyla Çocuk Esirgeme Kurumu—, 1981 yılına dek, kamu yararına çalışan dernek statüsünde sürdürdüğü çalışmalarını için ülke genelinde çeşitli işlev, ölçek ve nitelikte pek çok mekan üretecekti (Resim 1), (2) .

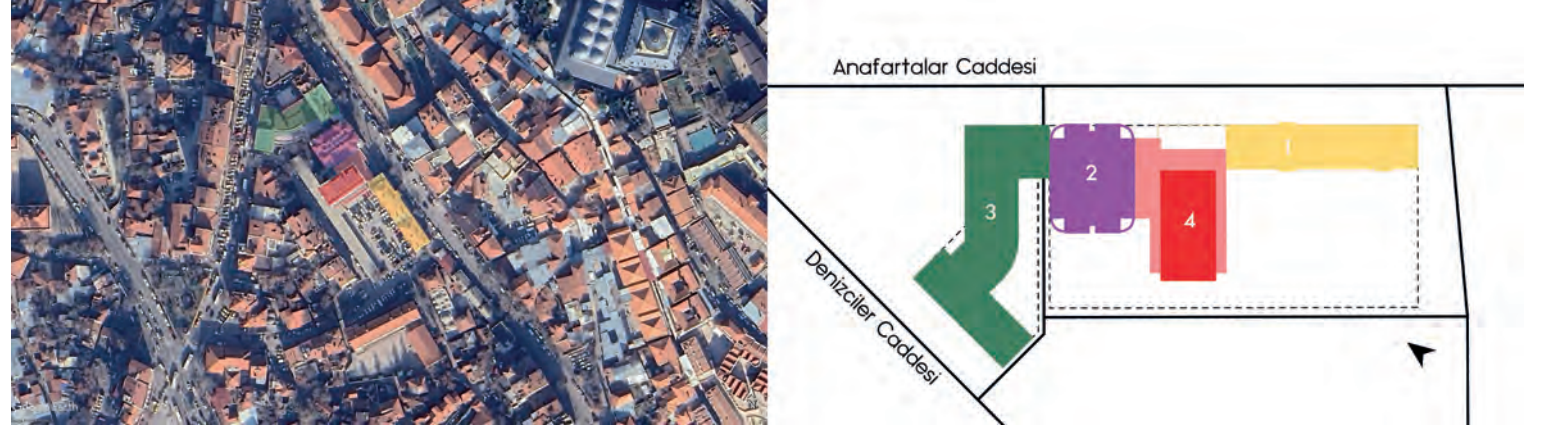

Resim 1. Kurumun ilk tesis edildiği oda (TÇEK’in Küçük Bir Tarihçesi, 3).

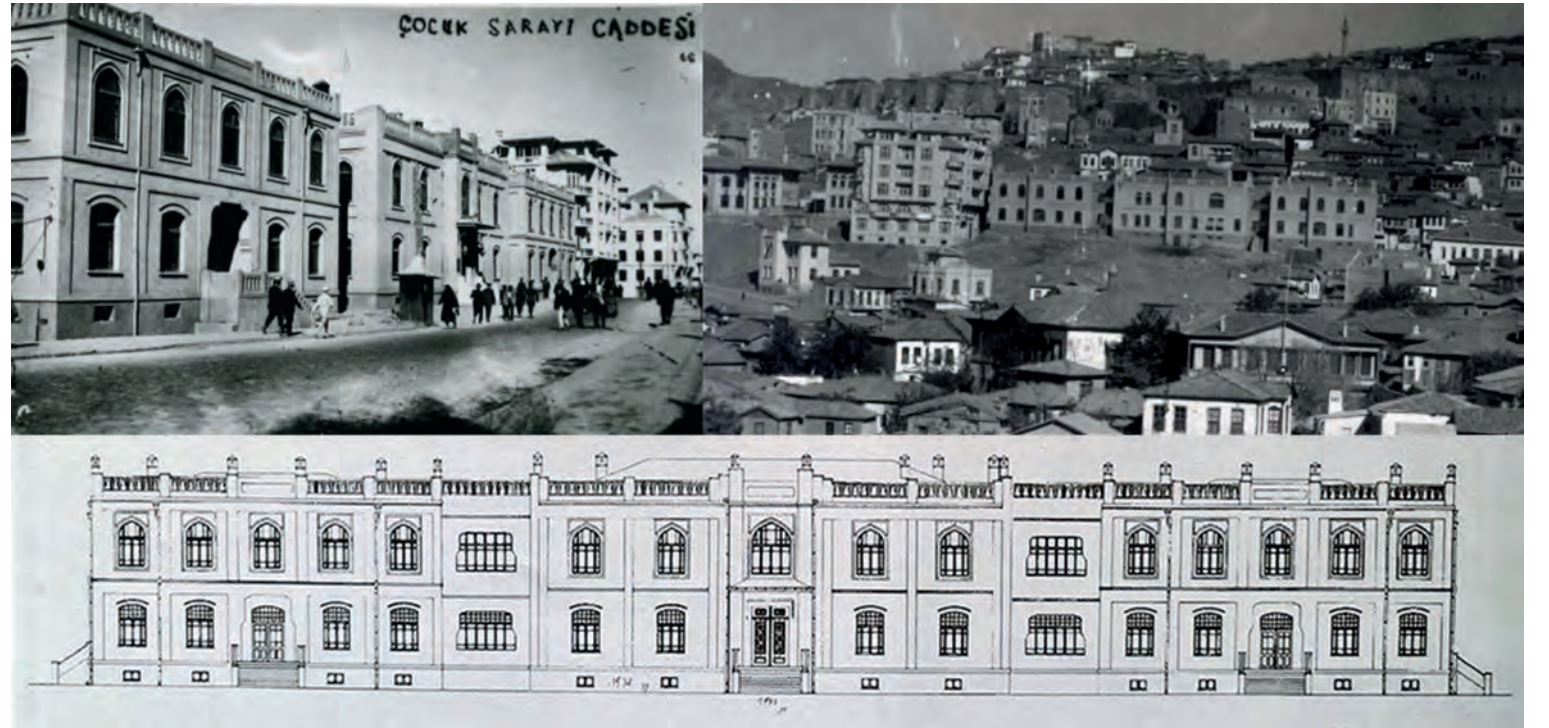
yaret etme olanakları ne yazık ki oldukça sınırlı. Aynı şekilde, bugün, yapıların fotoğraflanması da pek mümkün değil. Bu sebeple gezimize çoğunlukla tarihsel belge ve fotoğraflar rehberlik edecek.

Anafartalar Caddesi’nin hızlı akan yaya ve araç trafiğine kapılarak, kaldırırna cephe veren dükkanlar arasında yapısal bütünlüğünü fark etmeden defalarca yanından geçip gittiğimiz Çocuk Sarayı kompleksi ile başlayalım. Yapı kompleksinin bulunduğu arsa kentin 1916 yangınıyla tahrip olmuş bölümünde yer alır. Cumhuriyetin erken yıllarında bölge hızla

gelişecek, cadde kısa zamanda kentin önemli merkez akslarından biri haline gelecektir. Öyle ki, 1925 yılında Çocuk Esirgeme Kurumu, Tarihi Şengül Hamamı yanında yer alan ilgili arsanın derneğe terki talebini meclis gündemine taşıdığı anda itirazlarla karşılaşır. Kimi milletvekilleri “şehrin ortasındaki” milli emlağa ait bu çok değerli arsanın çocuklara yönelik işlevler için kullanılmak üzere bir derneğe bedelsiz olarak verilmesine karşı çıkarlar. Kurumun bu arsayı talep etmesinin sebebi ise tam da bu merkezi konumudur. Burada inşa edecekleri yapılar yalnız idari merkez olmakla kalmayacak, kurumun çocuk sağlığı ve yetiştirilmesi konusun-

Resim 2. Çocuk Sarayı Kompleksi uydu görüntüsü ve güncel krokisi (Kroki GoogleEarth güncel uydu görüntüleri baz alınarak yazar tarafından üretilmiştir).

Resim 3. Çocuk Sarayı binası (VEKAM Arşivi-0193, TİTE Arşivi-FK32G22B22-3001, N.Çuha).

daki hizmet ve ideallerini tüm kentli ile paylaşacağı bir odak haline gelecektir (Resim 2).

Bugün Tarihi Şengül Hamamı’nın yanındaki merdivenlerden Anafartalar Caddesi’ne çıkarken hemen solumuzda kalan yapı, kurumun —düşük bir ücret karşılığında milli emlaktan almayı başardığı— arsa üzerinde inşa ettirdiği ilk yapıdır. Projesi yarışma yolu ile elde edilerek Mimar Arif Hikmet (Koyunoğlu) tarafından üretilen yapı, mimarın daha sonra tasarlayacağı Türk Ocağı ve Eskişehir Camii binalarında daha anıtsal biçimde kullandığı mimari üslubun alçakgönüllü bir örneğini sergiler (Resim 3). Yan yana sıralanmış üç birimden oluşan yapı, birimlerin hem ayrı ayrı hem de birlikte kullanılmasına olanak sağlayacak şekilde tasarlanmıştır. Böylelikle, kurum gerektiğinde bazı birimleri kiralarak çalışmaları için gelir elde edebilecek ve istediğinde tüm

yapıyı yeniden kendi çalışmalarına göre uyarlayabilecektir. Çocuk Sarayı olarak adlandırılan bu yapı, kurumun merkez idaresi yanında, uzun yıllar, sağlık üzerine yoğunlaşmış çeşitli işlevler barındıracaktır. Gebe ve çocuk ölümlerinin önüne geçilmesi ve çocukların sağlıklı yetişmesi gerekliliğini öncelikli bir çalışma alanı olarak önüne koyan kurum bu yapıda, gebelik ve yenidoğan kontrollerinin yapılması, çocuk hastalıklarına karşı aşılama ve çocuk diş tedavileri için klinikler, temiz süt ve sağlıklı gıda üretilerek bunlara erişimi olmayan anne ve çocuklara dağıtılması için sterilizasyon tesisi ve aş evi, su tesisatı bulunmayan eski evlerde yaşayanların kullanımına sunulmuş modern umumi banyolar, çocuk sağlığı ve yetiştirilmesi hakkında ailelere verilecek eğitimler için düşünülmüş bir konferans salonu oluşturur. Yapının arkasındaki dolgu alanın da, oluşturulan çocuk bahçesi, spor alanı ve yüzme havuzu ile

çocukların bedensel ve ahlaki gelişimine katkıda bulunması amaçlanır.

Kompleksin ikinci yapısı olan Himaye-i Etfal Apartmanı ise 1928 yılında Çocuk Sarayı’nın hemen kuzeyinde, bugün ayakta olmayan üçüncü bloğa bitişik olarak inşa edilir. Mimar kesin olarak bilinmeyen apartman yapısı Mimar Kemal Bey tarafından tasarlanan II. Vakıf Apartmanı ile dikkat çekici ölçüde biçimsel benzerlik gösterir (Resim 4). Kuruma kira geliri elde etme amacıyla inşa edilen yapı ilerleyen yıllarda çok sayıda hekimin muayenehanesine ev sahipliği yapacak, böylelikle Çocuk Sarayı çevresi, özellikle çocuklara yönelik, sağlık hizmetleri konusunda kent içinde bir odak haline gelecektir.

1930’larda Çocuk Esirgeme Kurumu mevcut yapılarının kuzeyinde, Anafartalar Caddesi ile Denizciler Caddesi arasında uzanan bitişik

Resim 4. Çocuk Sarayı yanına inşa edilen Himaye-i Etfal Apartmanı ve iki yapının arkasındaki çocuk oyun alanı (SALT Arşivi-AHANKA218037, VEKAM Arşivi-0875, 25 Yıl, S.Şay, s.146).

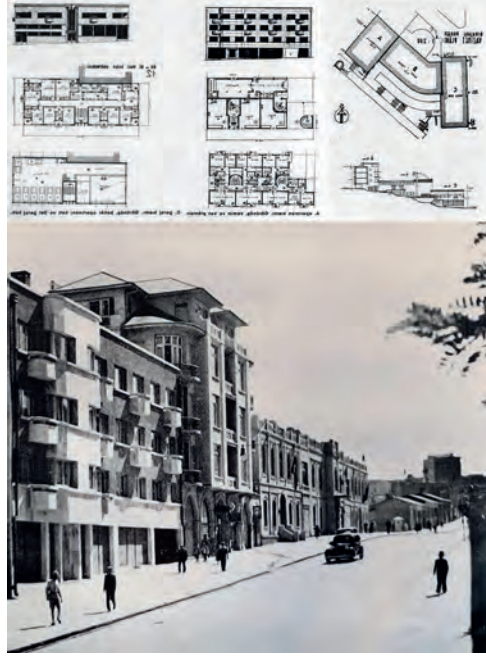
arsayı da satın alır ve 1936 yılında, gelir elde etme amacıyla kullanılacak yeni bir yapı için mimari yarışma projesi açar. Yarışma sonucunda, Abidin Mortaş'ın birinci seçilen projesi uygulanır. Mortaş'ın Yeni Mimari yaklaşımını takip eden yalın cephe tasarımı, köşeli balkonlarıyla mimarın diğer yapıları ile dil birliği kurarken, Türkiye mimarlığında son birkaç yılda yaşanan değişiklikleri de hemen yanında yer alan kurum yapıları ile kurduğu tezatlık ile gözler önüne serer. Yapı, kurumun talep ettiği, —apartman daireleri, sinema salonu ve kapalı havuz içeren— yoğun programı sağlayabilmek için üzerinde bulunduğu eğimli araziyi farklı kotlara oturan üç ana bölüm halinde tasarlanmıştır(Resim 5, 6). Çocuk Esirgeme Kurumu bu yeni binasında da benzer bir model izleyerek yapının bir kısmını kiralarlarken bir kısmını kendi çalışmalarında kullanacaktır. Apartman dairelerinin bulunduğu kısımda okul öncesi ve okul çağındaki çocuklar için gündüz bakım evi oluşturulacak, bir işletmecisi tarafından kiralanmadığı zamanlarda sinema salonu ve kapalı havuz çocukların kullanımına tahsis edilecektir.

Kompleksin son yapısı, Çocuk Sarayı binasının yıkılan kuzey bloğunun bulunduğu alanda, düzenlenen bir başka yarışma yoluyla elde edilen 1965 tarihli ve Cengiz Bektaş, Vedat Özsan ve Oral Vural imzalı proje uyarınca 1967 yılında inşa edilir (Resim 7). Çocuk Esirgeme Kurumu Çarşısı ve İş Hanı ismini alan ticari yapı, tıpkı ülke, başkent ve kurum için olduğu gibi Türkiye modern mimarlığı için de pek çok şeyin değiştiği son otuz yılı, kompleksin diğer yapıları ile gösterdiği ölçek, biçim, yapı teknolojisi ve işlev farklılıklarıyla ifade eder. Bu yapının inşa edildiği dönemde Çocuk Sarayı kompleksi genelinde çocuğa yönelik hizmetlerin azalmış

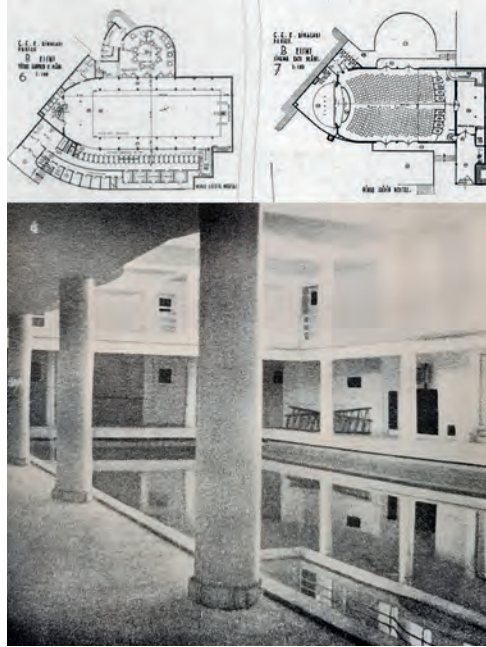
olduğu, kompleksin idari ve ticari fonksiyonlarının baskın hale geldiği anlaşılar.

Günümüzde hâlâ ayakta olan bu dört yapıdan oluşan Çocuk Sarayı kompleksi, 1925 yılından bu yana neredeyse yüz yılı bulan süreçte yaşanan değişikliklerin bir sonucu olarak hem yapısal hem de işlevsel dönüşümler geçirmiş, okunurluğunu yitirmiş olsa da hem Ankara kent ve mimarlık tarihi hem de Türkiye çocukluk tarihi için belge niteliğini koruyor. Bu anlamda, yapıların salt Türkiye modern mimarlığının önemli ürünleri olmalarıyla değil, sahne oldukları yaşantı ile de hatırlanmaları ve kent belleğine geri kazandırılmaları önem taşıyor.

İkinci durağımız Keçiören, Atatürk Çocuk Yuvası yerleşkesi. Çocuk Esirgeme Kurumu'nun eski bir bağ evi arazisine yıllar içinde inşa ettiği yapılarla şekillenen bu yerleşkenin tarihi de yine 1925'e uzanıyor. Çocuk Sarayı için merkezi bir konum seçen kurumun, kimsesiz çocukların barındırılması için tercih ettiği bu arazinin kente uzak konumu bize kuruma ve mekan üretimi pratiklerine dair yeni detaylar anlatacak. Öte yandan, detaylar yeni olsa da öykünün çekirdeğindeki sağlık vurgusu sabit. Kurumun Keçiören tercihinde, dönemin çocuk sağlığı ve yetiştirilmesi anlayışında önemli yer tutan temiz hava ve bol gün ışığı, temiz ve bol su ve gıda ve “yaşayan hareket demek” (3) olan çocuğun serbestçe gezip koşabileceği geniş alan vurgusu kadar, kurum kurucusu ve başkanı Doktor Fuat (Umay)'ın 1923 yılında gerçekleştirdiği Amerika gezisinde yerinde incelediği çocuk koruma tesislerinin etkisini de görmek mümkün. Hepsı kent merkezinin uzağındaki nezih semtlerde,

Resim 5. Kompleksin Abidin Mortaş imzalı üçüncü yapısının projesi ve Anafartalar Caddesi'nden görünümü (Arkitekt, 12(84), 331-336 & TÇEK'in Küçük Bir Tarihçesi, s.10).

Resim 6. Kompleksin Abidin Mortaş imzalı üçüncü yapısının B Blok Planları ve Kapalı havuzdan iç mekan görseli (Arkitekt, 12(84), 331-336 & TÇEK'in Küçük Bir Tarihçesi, s.17).

yeşillikler içinde, geniş alanlara yayılmış olan bu yerleşkelerin Doktor Fuat Bey üzerinde bıraktığı olumlu izlenim, yazları sıtmadan uzak geçirmek isteyen Ankara halkının kültüründe sağlık ile özdeşleşmiş Keçiören'de bulunan boş bağ evlerinin kentin yeni sakinleri için yerleşme elverişli bir alan olarak ortaya çıkmasıyla (4) birleşince, çocuk yuvasının burada konumlandırılması anlam kazanıyor.

Resim 7. Çocuk Esirgeme Kurumu Çarşısı ve İşhanı uygulama projesi ve yapı cephelerinden görünüm (Cengiz Bektaş Arşivi, SALT Arşivi-TCBPCHD001011 & TÇEK 1967).

Resim 9. Gürbüz Türk Çocuğu dergisi kapak görselinde ilk açılan bebek pavyonu, 1926(3).

Bağlarla çevrili, geniş, yeşil arazinin hakim konumunda yer alan üç katlı bağ evi, önündeki süs havuzu ve iki tarihi çeşmesi ile kurumun yıllardır planladığı bebek pavyonunu kurması için oldukça elverişlidir (Resim 8, 9). 1930 yılına kadar iki yeni bina daha inşa edilecek, böylece korumaya alınan çocukların sayısı ve yaş grupları artırılabilecektir. Yerleşkenin ilk beş yılı içinde inşa edilen bu iki binanın kurumun Ulus'ta inşa ettirdiği yapılardan ayrılan ve Amerikan

Resim 8. Bağ Evi binası (TÇEK'in Küçük Bir Tarihçesi, s.25).

Resim 10. Yerleşkede inşa edilen ilk iki pavyon ve önlerindeki oyun alanından görünüm (SALT Arşivi-AHANKA218037, VEKAM Arşivi-0875, 25 Yıl, S.Şay, s.146).

görülür (Resim 10). Arazi topografyasının uygunluğuna göre konumlandırıldığı anlaşılan ve nizamîye ile bağ evi arasındaki alanda yer alan bu yapılar, önlerinde oluşturulan oyun ve güneşlenme alanları, meyve ağaçları ve yürüyüş yolları ile örülü bir yerleşke kurgusu oluşturur. 1939 yılında bağ evinin hemen yanında inşa edilen Umay Pavyonu (4) binasının mimarı bilinmemekle birlikte, yapı projesinin yarışma yolu ile elde edildiği gazete ilanlarından takip edilebilmekte, biçimsel özellikleri ile Yeni Mimari anlayışının nitelikli bir örneği olduğu görülmektedir (Resim 11, 12, 13). Yine Çocuk Sarayı kompleksindeki inşaat takvimiyle eş zamanlılık göstererek yerleşkedeki bir sonraki pavyon yapısı 1963-1965 yılları arasında inşa edilir. Y. Mimar Erkan Yılal tarafından projelendirilerek, yerleşkenin kuzeyinde, diğer pavyonların biraz uzağında konumlandırılan bu yapı, öncüllerinden ölçek ve mimari üslup bakımından gösterdiği farklılıklar ile dikkat çekse de cephe boyu uzanan balkonları ve geniş cephe açıklıkları ile mekânsal kurgunun temel öğelerini sürdürdüğü görülür (Resim 14). Yerleşkede bu pavyon yapıları yanında, çocuk bakımı eğitimi verilen bir Bakıcı/Hemşire Okulu binası, bir kültür merkezi yapısı ile yemekhane, marangozhane, kümes, ağıl gibi destekleyici mekânlar bulunmaktadır.

Yıllar içinde inşa edilmiş bu yapılar arasında, bugün 1940-1963 arası bilinmeyen bir zamanda yıkıldığı anlaşılan bağ evi ve geçtiğimiz sene yıkılan 1965 inşa tarihli son pavyon yapısı dışındakilerin, zaman zaman ihtiyaçlar doğrultusunda değişikliklere uğramış olsalar da özgün yerleşke kurgusu içinde yaşamlarını sürdürdükleri görülür. Son yüz yılda etrafındaki bağ evi dokusu tahribata uğrayan yerleşke, günümüzde yüksek katlı konut dokusu arasında kalmış, yüksek duvarlar ardında saklı yeşil bir vaha görünümündedir. (Resim 15) Öte yandan, Türkiye çocuk koruma tarihinin yerleşke sa-

Resim 11. Bağ Evi yanındaki Umay Pavyonu cephe görünüşleri (TÇEK'in Küçük Bir Tarihçesi, s.30,36,37 & TÇEK Keçiören Atatürk Çocuk Yuvası, s.4).

Resim 12. Umay Pavyonu iç mekan görünüşleri (TÇEK'in Küçük Bir Tarihçesi, s.6, 37, 38).

kinleri için her zaman bir cennet sunmadığını aşikâr kabul etmek gerekir. Kuruluşundan bugüne Çocuk Esirgeme Kurumu'nun niyetlerine ve eylemlerine eşlik etmiş ve yakın zamana kadar kurumun SHÇEK tarafından devralınarak devam ettirilen mirasının protokol tesisi olan

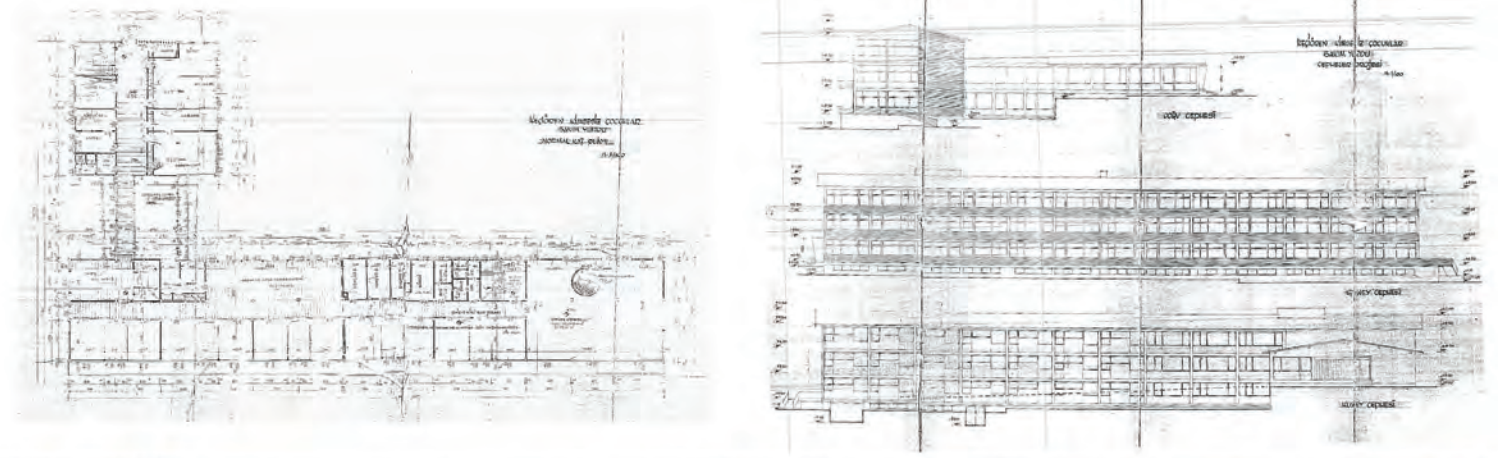
bu yerleşkenin, geçen sene kimse duymadan yıkıliveren son pavyon yapısı gibi gözlerden ırak şekilde varlığını yitirmemesi ve mimarlık tarihinin ötesinde Türkiye çocukluk tarihine konu olabilmesi için kentli gündemine taşınması büyük önem taşır (6).

Resim 13. Umay Pavyonu balkonundan bir görünüm (25 Yıl).

NOTLAR VE REFERANSLAR:

- 1.Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumunun Küçük Bir Tarihçesi 1921-1939. (1940). Resimli Ay.
- 2.Dernek 1981 yılında kapatılmış, çalışanları gibi mülkleri de Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu ismiyle oluşturulan yeni devlet kurumu tarafından devralınmıştır.
- 3.TÇEK Çocuk Yuvaları Talimatnamesi Taslağı. (1943). Ankara.
- 4.1920'lerin başında Ankara'nın başkent oluşuyla nüfusu hızla artar ve kent merkezi konut ihtiyacını karşılamakta oldukça yetersiz kalırken, 1916 Ankara Yangını ile kenti terk etmeye zorlanan Ermeni ve Rum ailelerin arkasında

Resim 14. Erkan Yılal imzalı son pavyon proje çizimleri, bina görünüşleri ve önündeki oyun alanı (Keçiören Belediyesi İmar Arşivi & TÇEK Keçiören Atatürk Çocuk Yuvası, s.8,16).

Resim 15. Atatürk Çocuk Yuvası uydü görüntüleri ve güncel kroki (GoogleEarth 2021 ve 2024 uydü görüntüleri baz alınarak yazar tarafından hazırlanmıştır).

bıraktığı boş bağ evlerinin uygun ücretlerle elde edilebildiği, kalıcı olarak kullanılan konutlara dönüştüğü dönem tanıklıklarında dile getirilir.

5.Umay Pavyonu'na kuruma verdiği hizmetler sebebiyle Fuat Umay'ın soyadı verilmiştir. Öte yandan, Doktor Fuat Bey de soyadını Türk mitolojisinde küçük çocukların koruyucu tanrısı olan Umay anadan almıştır.

6. Günümüzde Atatürk Çocuk Destek Merkezi olarak kullanılmakta olan yerleşke ne yazık ki ziyaretçilere ve fotoğraf

çekimine kapalı. Barındırdığı çocukların güvenliği için gerekli olan bu önlemler gerçek bir gezili olanaksız kılsa da yerleşkeyi mimarlık tarihindeki yeri ile ziyaret etmenin bilinirliğini ve kent belleğindeki yerini korumak için etkili olacağını umuyorum.

● 25 Yıl: 1921-1946. (1946). TÇEK.

● Bektaş, C., Özsan, V. & Vural, O. (1965). Çocuk Esirgeme Kurumu Çarşısı ve İşhanı Uygulama Projesi. Cengiz Bektaş Arşivi, SALT Arşivi, TCBPCHD001.

● Çocuk Esirgeme Kurumu Apartman, Sinema, Havuz, Gazino

ve Garaj Binası. (1937). Arkitekt, 12(84), 331-336.

● Çuha, N. (1987). TC Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü ve Etnografya Müzesi Binalarına Restitütif Bir Yaklaşım.

● Şay, S. (2018). Çocuk Esirgeme Kurumu: Mimar Arif Hikmet Koyunoğlu ve Ressam Namık İsmail'in İşbirliği [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Hacettepe Üniversitesi.

● TÇEK'in Küçük Bir Tarihçesi 1921-1939. (1940). Resimli Ay.

● Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumu. (1967). TÇEK.

2023 yılının Şubat ayında gerçekleşen depremler, ülkemiz coğrafyasının Akdeniz, İç, Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerindeki on bir ilde ve Suriye'deki komşu yerleşim merkezlerinde büyük yıkımlara ve can kayıplarına neden olmuştur. Yaşanan can kayıplarının yarattığı ağır üzüntünün ve travmanın yanı sıra bu geniş tarihsel coğrafyada yüzyılların birikimiyle inşa edilmiş çok sayıda kültür varlığının yer aldığı katmanlı kentler ve doğal alanlar ağır hasar almıştır. ICOMOS Türkiye olarak 1 Mart 2023'te kamuoyuyla paylaştığımız “Kültür Varlıkları ve Deprem: Görüş, Değerlendirme ve Öneriler” metninde; “Yıkımdan Öğrenerek Geleceği İyileştirmek: Bütünleşik Planlama ile Kentlerin Canlandırılması”, “Kültür Varlıklarının İyileştirilmesi”, “Afet Sonrası Sürecin Yönetimi - Koordinasyon ve Birlikte İyileştirme” gibi bölümlerinde kısa, orta ve uzun vadelerde yapılabilecekler üzerine önerilerde bulunulmuştur.

ANTAKYA TARİHİ KENT MERKEZİ KORUMA AMAÇLI İMAR PLANLARI HAKKINDA ICOMOS TÜRKİYE MİLLİ KOMİTESİ GÖRÜŞÜ

Aradan geçen yaklaşık 1,5 yıllık zaman diliminde “yeniden üretilmesi mümkün olmayan, yenilene- mez bir kaynak” olarak hassasiyetle ele alınması gereken kültürel miras niteliğindeki yapı ve alan- larda çeşitli çalışmalar ve uygulamalar devam etti. Bunlardan biri de depremden en çok etkilenmiş yerleşimlerden olan Antakya Tarihi Kent Merke- zi'ne yönelik olarak yürütülen “Koruma Amaçlı İmar Planı Revizyonu” çalışmalarındı. 05.04.2023 tarih ve 32154 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 04.04.2023 tarih ve 7033 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı eki ile 6306 sayılı Kanun kapsamında Riskli Alan Sınırı ilan edilen Hatay İli, Antakya İlçesi, Tarihi Kent Merkezine ilişkin Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı Revizyonu ve Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı Revizyonu teklifi 1 No.lu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi hükümleri ile 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüş- türülmesi Hakkındaki Kanun uyarınca reşen onaylanarak 11.06.2024 tarihinden itibaren askıya çıkarılarak ilan edildi .

Bu noktada, Antakya Tarihi Kent Merkezi 1/5000 ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı Reviz- yonu ile 1/1000 ölçekli Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı Revizyonunun süreci, yaklaşımı, yöntemi, içeriği ve sonuçları açısından koruma ve şehircilik ilkeleri çerçevesinde değerlendirilerek kentin mekânsal, tarihi, sosyal ve kültürel dokusu üzerinde yaratacağı etkilere dair görüşümüzün kamuoyu ile paylaşılması gereği oluşmuş olup, ICOMOS Türkiye Millî Komitesi olarak ilkesel baz- da yapmış olduğumuz değerlendirmeler aşağıda sunulmaktadır.

Antakya, tarih boyunca geçirdiği çok sayıda afete rağmen, sürekli yerleşim yeri olma özelliğini sür- dürmüş çok katmanlı ve çok kültürlü bir kenttir. Bu özelliğine bağlı olarak farklı dönemlerin somut ve somut olmayan izlerini taşıyan Antakya Tarihi Kent Merkezi, içerdği çok sayıda tescilli kültür varlığı ve sit alanlarıyla birlikte 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'na tabi T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın yetkili olduğu bir koruma alanıdır. Yaşanan deprem sonrasında Antakya Tarihi Kent Merkezi'nin 04.04.2023 tarih ve 7033 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürül- mesi Hakkındaki kanun uyarınca "zemin yapısı

veya üzerindeki yapılaşma nedeniyle can ve mal kaybına yol açma riski taşıyan” bölge olarak ilan edilmesiyle birlikte, alanda T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın da yetkisi söz konusu olmuş olsa da, iki Bakanlık arasında imzalanan protokolle yetkinin -olması gerektiği gibi- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'na devredildi- ği açıklanmıştır. Eylül 2023'te T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ve Kültür ve Turizm Bakanlığı ile yapılan protokoller kapsamında; Ha- tay kent merkezlerinin ihyası için ihtiyaç duyulan tasarım ve planlama sürecini yürütmte görevi TTV'ye verilmiştir. Bu kapsamda Antakya Tarihi Kent Merkezi Koruma Amaçlı Planlama çalışma- larını da TTV koordine etmektedir . Bu doğrultuda, askıya çıkarılan planların açıklama raporlarının TTV tarafından hazırlandığı; buna karşın planın müelliflerinin ise T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, teknokratların olduğu görülmektedir. Diğer taraftan planın T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim De- ğişikliği Bakanlığı'nca onaylanarak askıya çıktığı belirtilmektedir .

Mevcut mevzuat uyarınca, koruma amaçlı imar planları 2863 sayılı yasa ile tanımlanmış , T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın onay yetkisi olan planlardır. Bu durumda, 2863 sayılı yasa uyarınca hazırlanmış olan bir planın T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nca onaylanması bir sorun olarak değerlendirilmektedir. Diğer taraftan, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın onayı söz konusu olduğunda ise, plan müelliflerinin aynı zamanda planın onayında yetkili olması etik açıdan başka bir önemli soruna işaret etmektedir. Sonuç olarak, deprem sonrasında farklı kurumla- rın farklı yasal dayanaklara bağlı olarak yetki ve sorumluluğunun oluştuğu Antakya Tarihi Kent Merkezi'nde yasal ve yönetsel açıdan oluşan karma- şa ve belirsizliklerin öncelikli olarak çözülmesi ve koruma planlaması sürecinin sağlam bir yasal zemine oturtulması gereklidir.

Dikkat çekilmesi gereken bir başka konu, plan kademeleri ve ölçek hiyerarşisi açısından, bölgesel ve bütünsel bir bakış açısını kuran daha üst ölçek planlarla Antakya Koruma Amaçlı İmar Planı Re- vizyonunun kurduğu ilişkidir. Ancak, onaylanan Antakya Tarihi Kent Merkezi 1/5000 ölçekli Kору- ma Amaçlı Nazım İmar Planı Revizyonu ile 1/1000

ölçekli Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı Re- vizyonunun üst ölçekli mevcut bölgesel ve kentsel planlarla ilişkisi yeterince kurulmamıştır. Antakya Tarihi Kent Merkezi içinde bulunduğu kentsel ve kırsal peyzaj bütünlüğü içinde değerlendirilmeli ve yaşayanlarıyla birlikte iyileştirilmesi gereklidir. KAİP'te önerilen işlevler ile öngörülen nüfus, iş, dolaşım ve altyapı yoğunluklarının kentin geneliy- le nasıl bir bağlantı ve denge içinde olduğu sorusu akla gelmekte, kent bütününde ve hatta şehirler arası ilişkileri kuran bölgesel ölçekte kurgulanmış yeniden yerleşim desenleri içinde tarihi merkezin rolünün nasıl olacağı sorgulanmaktadır. Koruma açısından bakıldığında, bu dengelerin gerek korus- ma alanının yapılı mirası gerekse burada yeniden kurulması beklenen yaşantıyı taşımaya devam etmesi ümit edilen mahalle ve kent kültürünü ve somut olmayan kültürel mirası nasıl etkileyeceği göz önüne alınmalıdır. Diğer taraftan, koruma ala- nın şekillenmesinde önemli rol oynayacak olan alt ölçekteki uygulamaya esas tüm kararlar ise henüz hazırlanmamış olan “Kentsel Tasarım Rehberi”ne bırakılmıştır. Bu durum da önemli bir sorun olarak değerlendirilmektedir.

Bunun yanı sıra dikkatlerden kaçırılmaması ge- reken bir diğer husus da şudur; 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nda 2004 yılında yapılan değişiklikle (5226 sayılı Kanun) ülkemizdeki tüm sit alanlarında koruma amaçlı imar plânlarının kapsamı “koruma alanı içinde yaşayan hane halkları ve faaliyet gösteren iş yer- lerinin sosyal ve ekonomik yapılarını iyileştiren, (...) katılımcı alan yönetimi modellerini de içerecek şekilde hazırlanan (...) plânlar” olarak genişletil- miştir. T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından hazırlanan Antakya Koruma Amaçlı İmar Planı- nın öncelikle bu tanıma uyması gerekmektedir. Bu tanım uyarınca Antakya'nın iyileştirilmesine yönelik hazırlanan koruma planının ve bağlantılı projelerin nasıl, hangi aşamalarda ve sürelerle ve kim tarafından gerçekleştirileceğine dair açılımla- rın sağlanması gereklidir. Antakya'nın geleceğine yönelik karar verme aşamasının kentin insanıyla birlikte gerçekleştirilmesi olmazsa olmaz bir gerekliliktir. Burada kastedilen plan için yapılan toplantılara davetten öte planı birlikte oluşturacak karar alma mekanizmalarının kurulmasıdır. Buna karşın Antakya Koruma Amaçlı İmar

Planlarının revizyonu sürecinde deprem öncesi yerleşik mevzuatın ve alışkanlıkların takip edildi- ği izlenmektedir. Bugün neredeyse insanın ya da yapının kalmadığı bir Antakya'da mekânların nasıl canlandırılacağı ve yaşamın yeniden nasıl başlayacağına dair sorular onaylanan planlarda yanıtız bırakılmıştır. Bu olağanüstü afet sonrası durumun yol açtığı toplumsal ve mekânsal sorunların, yerleşik planlama yaklaşımı ile çözü- lemeyeceği açıkça görülmekte, bu duruma uygun daha duyarlı, katılımcı ve incelikli planlama ve süreç yönetimi biçimlerine ihtiyaç duyulmakta- dır. Bu ihtiyacın ne yazık ki sorumlu kuruluşlarca henüz karşılanamadığı anlaşılmaktadır.

Afet sonrası kültürel miras alanlarının koruma ve yeniden canlandırma amacıyla planlanma- sı çok disiplinli, çok boyutlu ve çok paydaşlı, bilimsel veriye dayanması gereken, son derece hassas ve uzun erimli bir süreçtir. ICOMOS Türkiye'nin 1 Mart 2023 tarihli Deprem Bildir- gesi'nde belirtildiği üzere, afete maruz kalan bir kentin geleceğinin aşamalı biçimde ve katılımcı bir yaklaşımla ele alınması gerekir. Afet sonra- sında oluşan ekstrem koşullar altında kültürel miras alanlarının korunmasında ve geleceğinin planlanmasında herhangi bir koruma alanında izlenen planlama süreçleri ve yöntemleri geçerli olmaz. İnsan-mekân-yaşam birlikteliğinin ve bağının güçlendirilerek yeniden oluşturu- lmasının büyük önem taşıdığı bu gibi afet alanlarında başta yerel halk olmak üzere, tüm paydaşların bir araya geldiği, somut ve somut olmayan kültürel mirasla birlikte tüm hakla- rın korunduğu, şeffaf, katılımcı, demokratik, uzlaşmaya dayalı bir ortak karar verme ortam ve sürecinin sağlanması gereklidir. Bu da ancak tüm paydaşların katılımıyla uzlaşmış ilkeler, vizyon, politika, strateji ve eylemlerin ortaya konulduğu bir yönetim planı aracılığıyla sağla- nabilir. Mekânsal planlar ve projelerin yönetim planına göre yürütülmesi, planlar, kurumlar ve paydaşlar arasında ortak ilkelerle uyum ve koordinasyonu da mümkün kılacaktır.

Ulusal kültür envanterimizin henüz tamam- lanmamış olması, deprem sonrasında büyük bir eksiklik olarak yeniden gündeme gelmiştir. KAİP revizyonlarında Antakya'daki geleneksel dokunun bir parçası olan kültür varlıklarının “Tescilli Devam Edecek Yapı”, “Tescile Önerilen Yapı” ve “Çevre Uyumlu Geleneksel Yapı” olarak üç ayrı grupta toplandığı anlaşılmaktadır (1/1000 Ölçekli Plan Açıklama Raporu, 2024: 65). Çağdaş koruma kuramında tarihi kentsel/ kırsal peyzajların somut ve somut olmayan tüm değerleri ile bütüncül korunması gerek- tiği vurgulanırken Antakya'daki fiziki dokuya parçacıl bir bakış açısıyla yaklaşılması öneri- lere de yansımıştır. Depremler sonrasındaki müdahaleler dolayısıyla yitirilen çok sayıdaki kültür varlığının yeniden inşa işlemlerinin nasıl gerçekleştirileceği sorusu da uygulama sürecinde karşımıza çıkacak bir diğer zorluktur. Bu çerçevede doku bütünlüğü gözetilerek tüm katmanlar kültür varlığı olarak tescil edilmeli ve depremzede mülk sahiplerinin kamu destek- lerinden faydalanabilmesinin önü açılmalıdır.

Antakya Tarihi Kent Merkezi'nin deprem sonrasında iyileşebilmesi ve varlığını devam ettirebilmesi kentin var oluşunun arkasında yer alan fikiysel zeminle ilişkili olarak sahip olduğu somut ve somut olmayan kültürel miras bileşenlerini doğru saptamayı, anla- mayı, değerlendirmeyi ve kentin iyileşme sürecine katkılarını tanımlamayı gerektirir.

Bu nedenle, tarihi dokunun boşluk-doluluk ilişkilere- ni, peyzaj öğelerini, arkeolojik katmanların tarihi dokuda oluşturdukları izlerin-izleklerin süreklili- ğini, geleneksel konutların dönemsel özelliklerini, konut tiplerini, anıtsal eserlerini, geleneksel yapım tekniklerini, mimari tektoniği, kültürel pratiklerin mekânsal yansımalarını, anı mekânlarını-yapılarını, etnik-dini kimliklerin tarihi dokuyla ilişkilerini, kültürel miras niteliğindeki yapı ve alanların fizik- sel, işlevsel ve sosyal özelliklerini, tarihi dokunun kullanıcılarını ve deneyimlerini doğru anlamayı ve değerlendirmeyi gerektirir. Ne var ki, plan raporları incelendiğinde, plan kararlarının kentin tarihsel gelişimi ve katmanlaşması, farklı dönem yapılarının mimari özellikleri, insan-mekân ilişkileri, mevcut de- mografik ve sosyo-kültürel yapı gibi pek çok konuda yüzeysel ve yanlış verilerin ve değerlendirmelerin olduğu görülmüştür. Antakya tarihi kent doku- sunda depremler sonrasında yapılan koruma planı çalışmasında yüzeysel gözlemlerin ötesinde bilimsel derinlikli incelemelerin yapılması gerekmektedir. Objektif, çok boyutlu ve disiplinli değerlendirmeler- in ışığında tarihi kent dokusunun iyileşme süre- cinde yapılacak müdahalelere yönelik çerçevenin ortaya çıkarılması öncelikli bir konudur. Çalışma kapsamında tarihi kent dokusunun çok boyutlu olarak değerlendirilerek mimari koruma ve yeniden yapım müdahalelerinin yöntemsel kurgusunun belirlenmesi ve tarihi dokunun sadece depreme karşı değil gelecekte gerçekleşme olasılığı olan tüm afetlere karşı dirençli bir örüntüye sahip olabilmesi için gerekli uygulama aşamalarının tanımlanması önceliği bulunmaktadır.

Yapı, kadastro ve sokak dokusu açılarından maddi izleri gerek afetin kendisi gerekse sonrasındaki müdahaleler nedeniyle büyük oranda yok olmuş olan Antakya Tarihi Kent Merkezi'nde tarihi doku- nun değerlerini geri kazanmak, fiziksel mekânın sürekliliğinin sağlanmasının yanı sıra önemli bir “toplumsal hafıza” meselesidir. Toplumsal hafızanın yaşatılması için, bir kısmı koruma alanından veya şehirden uzaklaşmak zorunda kalmış olsa bile, Antakya'da yaşayagelmış olan yerel halk, sosyal gruplar, geleneksel dokuyla mülkiyet, kullanım, bilgi ve duygu bağlan olan kişi ve grupların bağlanının ve anılarının belgelanmesi, planlama sürecine başından sonuna sürekli ve kapsamlı biçimde dahil edilmesi ve tüm bu paydaşların kararlara ortak edil- mesi gerekmektedir. Antakya'nın gerçek anlamda Antakyalılara ait olması, alandaki somut ve somut olmayan kültürel mirasın özgünlüğünün sağlamakta da yakından ilgilidir.

ICOMOS Türkiye'nin 1 Mart 2023 tarihli Deprem Bildirgesi'nde, afet sonrası zedelenen sosyo-kültürel dokunun yaşama yeniden bağlanabilmesi için yerel yaşamın tüm canlılığıyla devam ettiği sağlıklı ve dirençli tarihi yerleşimlerin planlanması üzerinde durulmuştur. Ancak plan revizyonunda Antakya

Tarihi Kent Merkezi'nde öngörülen işlev değişiklik- lerinin kentin sosyo-kültürel dokusundaki erozyonu artırma riski bulunmaktadır. Depremde zarar gören alanın etkin bir şekilde korunabilmesi için yerel halkın ihtiyaçlarının ve beklentilerinin deprem ön- cesi ve sonrası (mevcut) durumu yansıtacak doğru verilerle saptanması gereklidir. İmar Planları Açık- lama Raporlarındaki sosyo-kültürel ve demografik verilerin daha çok deprem öncesi durumu yansıttığı, fiziki dokunussa hasar durumu üzerinden genel bir kabulle değerlendirildiği anlaşılmaktadır. Verilerdeki bu eksiklik doğru kararların ve gerçekçi stratejilerin üretilmesini de engellemiştir.

Sonuç olarak; öncelikle Antakya Tarihi Kent Merke- zi'nde yasal ve yönetsel açıdan oluşan karmaşa ve belirsizlikler çözülmelidir. Kentsel ve arkeolojik sit alanları, tescilli kültür varlıkları ve tescilli olmasa da mimari ve mekânsal özellikleriyle korumaya değer nitelikte olan yapı ve alanlar içermesi nedeniyle Antakya Tarihi Kent Merkezi'nde her türlü plan, proje ve uygulamaların 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu uyarınca T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın yetkisinde ve kontrolünde olacak şekilde koruma planlaması süreci sağlam bir yasal zemine oturtulmalıdır.

İçinde bulunduğu ekstrem koşullar da göz önünde bulundurularak Antakya Tarihi Kent Merkezinin acilen “yönetim alanı” ilan edilmesi ve çalışmaların yönetim planı kapsamında yürütülmesi; kültürel miras alanlarının korunmasında ve geleceğinin planlanmasında herhangi bir koruma alanında izlenen planlama sürecinden farklı olarak yere özel yaklaşım ve yöntemlerin geliştirilmesi önerilir.

Mülkiyet haklarının sürekliliği kentsel dokunun kullanım biçiminin de sürekliliğini beraberinde getirmektedir. Bu nedenle, mülkiyet haklarının korunarak Antakya kentsel sit alanında yaşayan- ların yer ile kurdıkları anlamsal, fiziksel, sosyal ve kültürel ilişki şemaları tanımlanıp kentsel dokudaki sürekliliklerini sağlamaya yönelik kararların üretil- mesi gerekmektedir.

Halkın çoğunun Antakya'nın dışında yaşamak zorunda olduğu bir dönemde yapılan planlama çalışmasında, halkın özgür, demokratik, şeffaf ve doğrudan katılımcı ve karar verici bir pozisyonunda olabilmesine yönelik fikrini ifade edebileceği ve çalışmalara katkı sunabileceği uzaktan erişime imkân veren dijital platformlar, çevrimiçi araçlar gibi imkanların sağlanması önemlidir. Antakyalıların ye- niden depremden önceki yaşamlarına ve yaşadıkları yerlere dönebilmesi için yerel halk, Antakya Tarihi Kent Merkezi Koruma Amaçlı Planlama Çalışmaları- na aktif katkı sağlamalı ve bu çalışmanın birincil ve en önemli paydaşı olmalıdır.

Onaylanmış olan Antakya Tarihi Kent Merkezi 1/5000 ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı Revizyonu ile 1/1000 ölçekli Koruma Amaçlı Uygula- ma İmar Planı Revizyonu geri çekilerek, sürecin yeniden yönetim planlaması çerçevesinde, yerel halk, yerel yönetimler, ulusal-uluslararası meslek kuruluşları, sivil toplum örgütleri ve bilim insanla- rıyla birlikte şeffaf ve katılımcı bir çerçevede ele alınması gerekmektedir.

11 HAZİRAN 2024 TARİHİNDE ASKIYA ÇIKAN KORUMA AMAÇLI İMAR PLANI'NA İLİŞKİN DEĞERLENDİRME NOTLARI

16 HAZİRAN-5 AĞUSTOS 2024

ŞERİF SÜVEYDAN,
Ortak Akıl-Antakya Platformu Üyesi

Resim 1. Asi Nehri'nin batı yakasından Antakya'nın 1933 yılına ait panoramik görünümü. Sırtını Habib-i Neccar (Silpius) Dağı'na yaslamış, önündeki geniş ovaya bakan eski şehir.

Antakya'nın tarihi kent merkezi için yeni bir Koruma Amaçlı İmar Planı'nın (KAİP) hazırlandığı ve 1 Eylül'de askıya çıkacağı Kültür ve Turizm Bakanı'nın tarafından 3 Ağustos 2023 tarihinde bir basın toplantısında duyurulmuştu (1). Ancak Bakan'ın sözünü ettiği KAİP 1 Eylül'de ilan edilmedi. Sonraki aylarda defalarca KAİP'in hazır olduğu ve "bu ay sonunda askıya çıkacağı" söylense de ilan tarihi nedeni meçhul bir şekilde hep bir sonraki aya kaldı. "Kurumlar arasında bazı görüş ayrılıkları" olduğu gecikmenin gerekçesi olarak dile getiriliyordu. Yoksa bakanlığın plan yapamıyor olması, haşa, akla mantığa uygun bir açıklama değildi. Planın beklendiği aylarda sahadaki enkaz kaldırma süreci olanca hızıyla devam ederken, bir yandan da Uzun Çarşı'nın olduğu bölgede ilk temeller atıldı. Bu yeni yapıların nasıl bir

plan doğrultusunda, hangi bütüncül stratejinin ilk adımı olarak önerildiği bir soru işareti olarak kaldı. Bu temellerin mülkiyet sınırlarına uymadığı ve yıkılacağı söylen-tisi kulaktan kulağa yayılıyordu. Sonradan ilk temel atılan alan genişledi ve Mustafa Kemal Paşa Caddesi kenarında bir kompleksin betonarme karkas sistemi ortaya çıktı. İnşaatın güncel durumu Hatay Valiliği'nin sosyal medya hesaplarından yayınlanan müzikli drone çekimli reklam videolarından takip edilebiliyor (2). Depremin ardından Cumhurbaşkanlığı'nın 126 no'lu kararnamesiyle "yasal" hale gelen yeni imar rejiminde artık bakanlığın planı ilan etmek gibi bir yükümlülüğünün olmadığı bürokratlar tarafından dile getiriliyordu, ancak yine de bakanlık belki bir lütuf olarak Antakya için KAİP'i ilan edecekti.

Uzun bir bekleyişin ardından 11 Haziran 2024 tarihinde 1/5000 ölçekli Koruma Amaçlı Nazım İmar Planı ile 1/1000 ölçekli Koruma Amaçlı Uygulama İmar Planı'nın Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından onaylanarak Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın resmi olarak hazırladığı web sitesinde askıya çıktığı duyuruldu. Planın muhatabı olan halkın ve meslek odalarının itirazı için 15 günlük süre tanınmıştı, bu sürenin 9 günlük kısmının bayram tatiline denk gelmiş olması, hafta sonları da düşüldüğünde geriye itiraz için sadece 4 günün kalması göz ardı edilmiş ufak bir ayrıntı olmalıydı. Kamuoyunda bu sürenin yetersizliği dile getirilince yine bir lütuf olarak itirazlar için son tarih 26 Haziran'dan 4 Temmuz'a ertelendi. Belirtilen süre içinde yüzlerce sayfalık plan raporları

Resim 2. Habib-i Neccar (Silpius) Dağı'dan tarihi Antakya ve önündeki ovaya bakış (Nisan 1933). Resim 1 ve 2 Princeton Üniversitesi öncülüğünde 1932-1939 yılları arasında kazı çalışmalarını yürüten Antakya Kazı Komitesi ekibinin arşivine ait imajlardan OAA ekibi tarafından üretilmiştir (Photograph courtesy of Visual Resources Collection, Department of Art and Archaeology, Princeton University, Antioch Catalogued Photographs). Bu iki resim bugün KAİP'in konusu olan bölgenin tamamını içermektedir.

ve sadece teknik eğitim almış kişilerin anlayabileceği plan paftalarının (1/5000 ölçekli KAİP Revizyonu 3 paftadan, 1/1000 Ölçekli KAİP Revizyonu ise 18 paftadan oluşuyor) incelenmesi ve itirazların resmi kurumlara teslim edilmesi gerekiyordu. Depremden çıkmış, hayatlarını savruldukları başka şehirlerde veya yıkılmış Antakya'da sürdürmeye çalışan halkın imkanları son derece kısıtlıydı. Pek çok teknik ayrıntıyı içeren bu paftalar ve ekindeki raporlar nasıl okunmalı, nasıl anlaşılmalıydı? Biraz daha geri çekilip bakarsak 2009 tarihli KAİP'in revize edilmesinin nedeni, ulaşmaya çalıştığımız hedef neydi? Depremin ardından can çekişen şehir için bunca teknik izah ve çizimin bir umut olma ihtimali var mıydı? Halkın hiçbir aşamasına dahil olmadığı bir plan hangi soruna çare olabilirdi?

Bu gibi soruları çoğaltmak mümkün. Eldeki ilk veriler doğrultusunda bir değerlendirme notunun hazırlanmasının yararlı olacağı düşünülerek bu rapor yazıldı. KAİP'in değindiği bütün konulara temas etmemiz sınırlı şartlar ve koşullar nedeniyle mümkün olmayacaktı. Kritik önemde olduğu düşünülen konulara ve risklere değinmek öncelikli hedef oldu.

Aşağıdaki notlarda anlatım kolaylığı bakımından plan paftaları ve ekindeki raporların bütünü KAİP olarak tanımlanacak, spesifik bir bölüme referans verildiğinde 5000 NİP, 1000 UİP, 5000 Rapor ve 1000 Rapor kısaltmaları kullanılacaktır.

Genel değerlendirme:

KAİP'te 6-20 Şubat tarihli depremlerin sonucunda Antakya'nın tarihi merkezin-deki yapıların hasar durumuna ait resmi

belgelerdeki sayısal dökümlere yer verilse de yıkımın boyutları ve depremin ardından geçen 16 aylık süreçte yaşananlara ilişkin somut tespitler son derece sınırlıdır. Afetin neden olduğu yıkım ve ardından yaşanan enkaz kaldırma süreci şehrin tarihi dokusunu büyük oranda tahrip etmiş, şehir halkının günlük yaşamı telafi edilemeyecek şekilde zarar görmüştür. Güncel koşullarda şehirdeki durumu hasarlı yapı tablolarından ibaret sınırlı bir bakış açısıyla özetlemek yeterli olmayacaktır. Bölgede yaşamını sürdürenlerin koşullarını somut verilerle belgelemek gereklidir. Çevre köylere, ilçelere, şehirlere göç etmek durumunda kalanların, geçici barınma alanlarında yaşamını sürdürenlerin verileri ayrıntılı anketlerle ve resmi rakamlarla ortaya konmalıdır.

KAİP sınırları içinde yaşayan ve orada ticari faaliyetlerini sürdürenlerin koşulları iyileşme stratejisinin çıkış noktasıdır. Depremden önce bu bölgede yaşayanların somut taleplerinin anlaşılması, şehirde sosyal bağların yeniden kurulması için neler yapılması gerektiğine ilişkin kapsayıcı bir yol haritası bu tespitlere dayanacaktır. Plan çalışması sabit bir duruma değil daha çok kompleks bir sürece müdahaleyi amaçlamalıdır. Bu nedenle mekansal kararları içermekle birlikte sadece mekansal kararlar seviyesinde kalmayan aşamalı ve katmanlı bir stratejinin öngörülmesi şarttır. Böyle bir strateji ancak toplumla diyalogu güçlü, sosyal bağları güçlendirecek bir idari anlayışı gerektirir. KAİP'in üretilme sürecinin bu bağlamda sorunlu olduğunu, bu nedenle alınan mekansal kararların toplum tarafından benimsenme ihtimalinin de zayıf olduğunu

nu belirtmek gerek. Halkın güvensizliği ve toplumsal meşruiyet eksikliği kağıt üzerindeki en iyi planın bile başarısız olmasına neden olabilir. Belirtilen güvensizlik sahada yapılan pek çok mülakat ve görüşmede dile getirilmektedir. Depremin beşinci ayında Metin Reyhanoglu ve Muhene Habiboğlu tarafından yapılan bir saha araştırmasının sonuç bölümünde genel bir gözlem olarak "[y]apılan müla-katlarda bölge halkının 'hükümete karşı olumsuz politika algılarının' yalnızca bazı kurumlara değil, tüm devlet kuruluşlarına ve genel olarak kamu sektörü çalışanlarına yönelik olduğu" belirtilmektedir (3).

Depremin üzerinden geçen 16 ayda tercih edilen idari yöntem toplumsal güveni tesis etmekten uzaktır. Depremin henüz ikinci ayında ilan edilen tartışmalı Riskli Alan kararının ardından uzun süren belirsizlik ve birdenbire ortaya konan KAİP afetin sorunları ile boğuşan şehirli için de sürpriz olmuştur. Afetin neden olduğu hasarı tek seferde telafi edecek sihirli formüller veya mekansal çözümler yoktur. Bu bakımdan öncelikli ihtiyaç kapsayıcı bir idari organizasyon modeli, esnaf ziyaretlerinin ötesinde diyalogu mümkün kılacak kurumsal bir yapıdır. Yerel idarelere bu açıdan önemli görevler düşmektedir. Yerel idarenin teknik veya kaynak açısından yetersiz kaldığı konularda merkezi yönetim ve sivil toplum tarafından desteklenmesi gerekebilir. Ancak sahada kolay erişilebilir bir konumda şehrin bütün sorunlarının tartışıldığı kurumsal bir yapı belki de öncelikli şart olarak öne çıkmaktadır.

Afet sonrası iyileşme süreçlerine ilişkin dünyada ve ülkemizde üretilmiş geniş bir

Resim 9, 10. Saray Caddesi'ndeki Ortodoks Kilisesi'nin yıkıntıları arasında afet sonrasında ilk Noel Ayini (Aralık 2023).

Resim 3, 4, 5, 6, 7, 8. Mayıs 2024 itibarıyla Antakya'nın çeşitli noktalarında enkaz kaldırma çalışmaları sonrasındaki manzara ile deprem öncesine ait sokak fotoğraflarının karşılaştırması için birkaç örnek (OAA arşivi). Üstteki 3'ü tarihi merkeze, alttaki 3'ü ise Asi'nin batı yakasına ait. Antakyalı harita mühendisi Kenan Kantarcı başta olmak üzere çeşitli bireysel girişimler hava fotoğrafları ve videolarla enkaz kaldırma sürecini belgelemeye çalıştı. Bu değerli çabaların dışında deprem öncesi ve sonrasına ait karşılaştırmalı fotoğraflar da kayıp boyutlarını göstermesi açısından önemli görünüyor.

Resim 11, 12. Depremden sonra esnafın yeniden kepenk açmaya başladığı Uzun Çarşı (Aralık 2023).

literatür vardır. Söz konusu literatürde öncelikli amaçlardan biri afete maruz kalanların ve kendi hayatlarına ilişkin kararlarda etkin olduklarını hissedecekleri organizasyonların oluşturulması olarak tarif edilmektedir. Onları “muhtaç” pozisyonundan çıkaracak koşullar ancak sosyal bağların güçlendirilmesi ile sağlanabilir. KAİP kapsamında alınacak mekânsal kararlar bu bütünlüklü perspektifin bir

parçası olduğunda sonuç alabilir.

Depremden sonra şehir merkezi hızla boşalmış, çeperde niteliksiz ve plansız bir yapılaşma süreci hızlanmıştır. Şehrin yeniden inşa sürecinde gözden kaçırılan ve resmi plan çalışmalarına yansımayan bu kontrolsüz sürecin olumsuz etkileri mutlaka gözlenmeli ve iyileşme süreci için alternatif stratejiler üzerine düşü-

nülmelidir. İlan edilen KAİP'te bu sağlıklı, niteliksiz ve denetimsiz oluşumlara dair hiçbir tespit bulunmamaktadır.

Öte yandan kontrolsüz ve hoyrat bir şekilde yürütülen enkaz kaldırma çalışmaları sadece tarihi merkezde değil, Asi'nin batı yakasında da sokak dokusunu, şehir peyzajını ve mekânsal referansları ortadan kaldıracak şekilde yok etmiştir.

Deprem öncesi ve sonrasına ait sokak fotoğraflarının karşılaştırması bu gerçeği somut bir şekilde ortaya koyuyor. Şehir merkezi devasa bir şantiye sahasına dönmüş, gerekçesi ve hukuki dayanağı belirsiz, plansız yeni yapı kararları doğrultusunda inşaat kazılarına ve zemin iyileştirme çalışmalarına başlanmıştır. Telaşla ve denetimsiz bir şekilde alınan mekânsal kararların sonuçlarını kestir-

mek gün geçtikçe zorlaşmaktadır.

Alternatif bir çözüm şehir merkezini hummalı ve denetimsiz bir inşaat faaliyetine sokmaktansa öncelikle kapsayıcı ve diyaloga açık bir idari organizasyonun tesis edilmesi ve aşamalı bir stratejinin ortaya konması olabilirdi. Depremin ardından çok zor şartlarda şehirde tutunmaya çalışan şehirlilerin somut ihtiyaç-

larını önlemek ve mekânsal kararların geniş bir mutabakat zemininde alınmasını sağlamak, geçici ve kalıcı mekânsal düzenlemelerle şehir merkezinde yaşam alanlarının kentsel dokuyu rehabilite etmesini sağlamak KAİP'in gerçekçi hedefleri olmalıydı.

Zorlu bir görev olduğunu kabul etmekle birlikte Antakya halkının iyi niyeti ve olumlu

Resim 13. Antakya tarihi dokusu içindeki farklı dönemlere ait yapıların oluşturduğu çeşitlilik.

Resim 14. Antakya tarihi merkezde depremde hasar almış atipik bir örnek. Yığma taş duvar üzerine betonarme tabliye ve konsol kısımları tutan kirişler.

yaklaşımıyla bu sorunun üstesinden gelinmesinin mümkün olduğunu belirtmek gerekir.

Somut ve Somut Olmayan Kültürel Mirasa Yaklaşım

KAİP şehrin tarihsel gelişimine, kentsel dokunun morfolojisine ve imajına ilişkin çeşitli okumaları içerse de kültürel mirasın katmanlarına ilişkin çok az tespit içermektedir. Tarihsel katmanlar kronolojik bir dizi ve dönemler içermekle birlikte bazen üst üste bazen yan yana bazen de iç içe bulunurlar. Antakya bu

açıdan spesifik bir örnektir. Depremden önceki bazı katmanların doğrudan niteliksiz olarak nitelendirilmesi ve ayıklanması gereken katmanlar olarak görülmesi yüzeysel bir yaklaşımdır. 1000 Rapor'da somut kültürel mirasa ait bazı yapı tiplerine ilişkin analizler olmakla birlikte bu yapıların zaman içindeki dönüşümleri ve yaşayan biçimlenişleri hakkında analizler eksiktir. Bu noktada yapı tipleri ve kategorizasyon genel bir yaklaşım oluşturmak açısından işlevsel olsa da bir noktadan sonra her yapının biricik olduğu da unutulmamalıdır.

Resim 15. Yığma duvar üzeri ahşap çatkı sistemi ile inşa edilmiş üst kat.

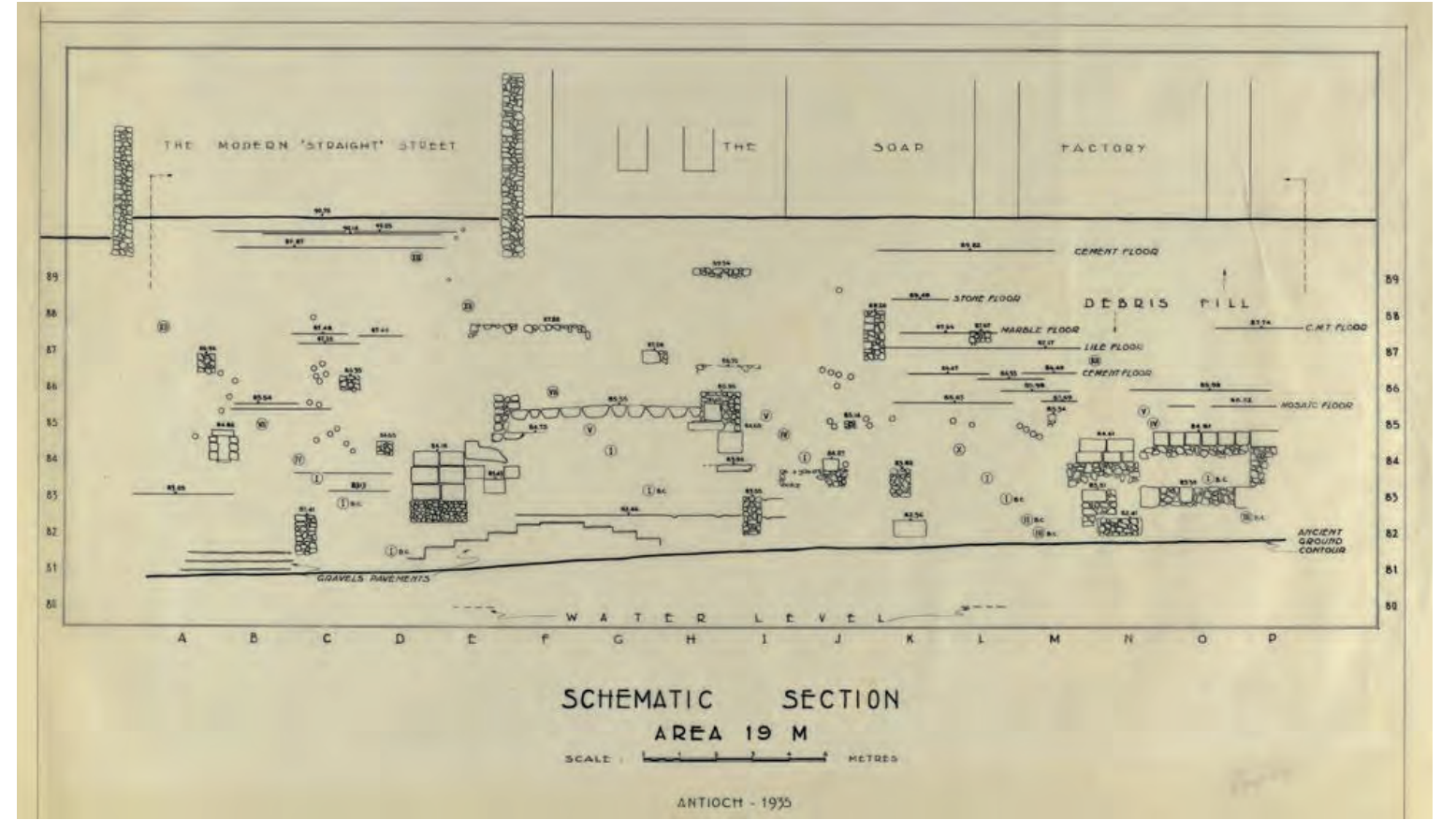
Resim 16, 17. Solda farklı dönemlere ait eklentilerle oluşmuş üç ev, sağda ortadaki evin cephe kaplama detayı.

Resim 18. Princeton Kazılar döneminde arkeolojik kazı için belirlenen Reyhanlı Yolu üzerindeki bir sabunhanenin avlusundan görünüm (Visual Resources Collection Department of Art and Archaeology Princeton University).

Resim 19: Sabunhanenin avlusunda 1934 Eylül ayında devam eden kazı çalışmaları (Visual Resources Collection Department of Art and Archaeology Princeton University).

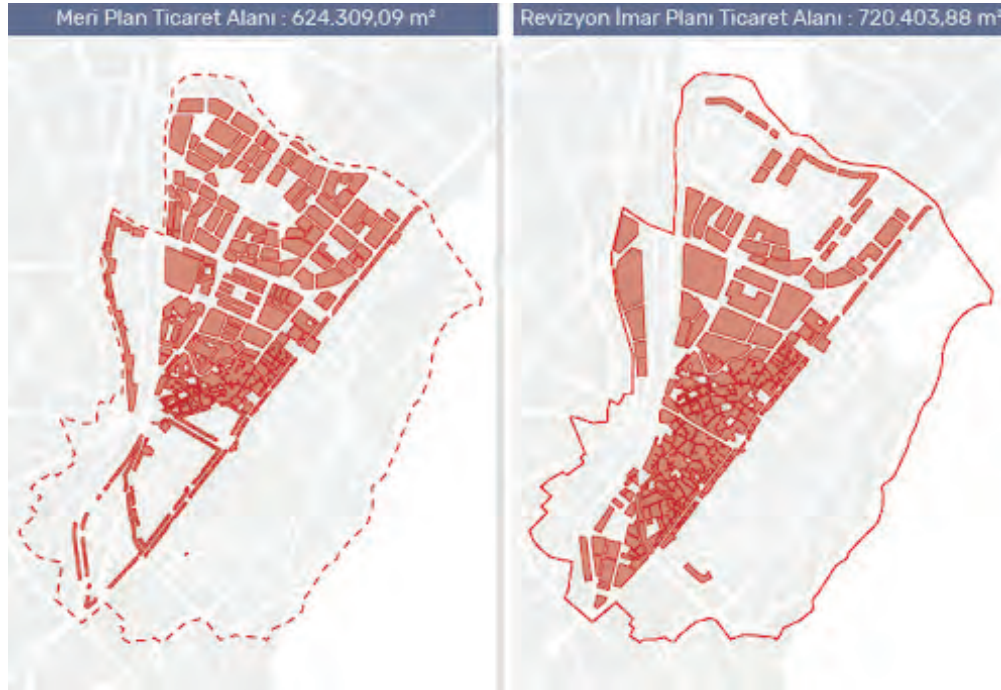
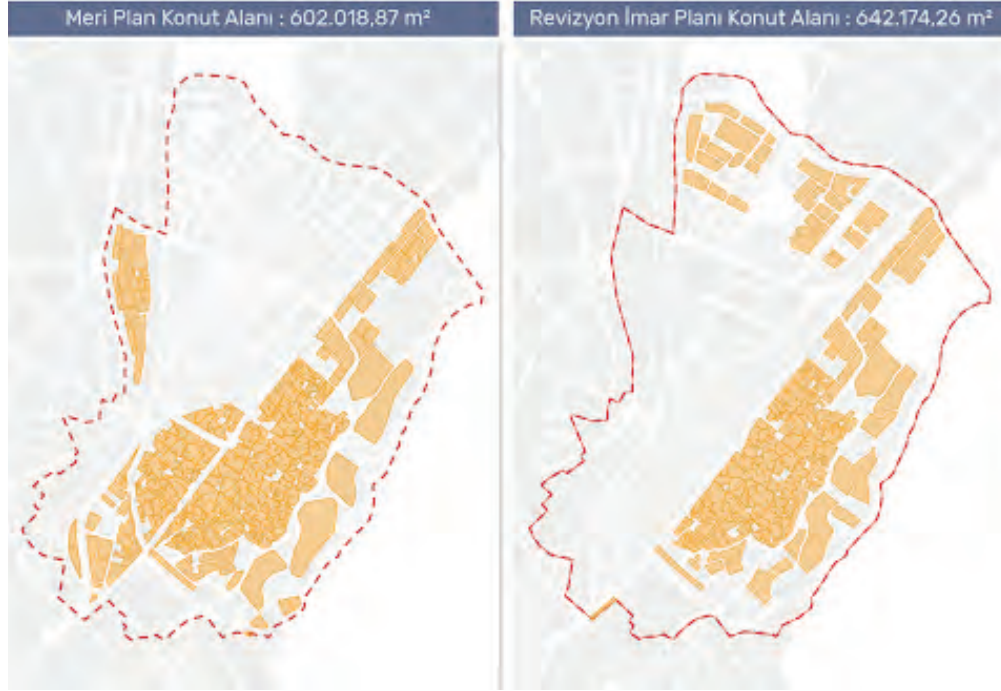

Resim 20. Kazı ekibi tarafından çizilen sabunhanenin şematik kesitinde toprak altında ulaşılan katmanların kotları belirtilmiş. Bu şematik kesit toprak altında üst üste ne kadar çok katmanın olduğunu ve bazı katmanlara erişmek için kimi zaman üsttekilerin kaldırılması gerektiğini hatırlatan aydınlatıcı bir çizim olarak görülebilir (Visual Resources Collection Department of Art and Archaeology Princeton University).

Antakya tarihi dokusu pek çok farklı döneme ait yapı tipini içerir. Bu nedenle tarihi mirasın homojen bir karakteri olduğu söylenemez. Uzaktan bakıldığında ayrıştırılması zor görünen şehir dokusu detaya inildiğinde ziyadesiyle çeşitlilik göstermektedir.

Bazı yapılar farklı dönemlerin unsurlarını kendi bünyesinde bir araya getirmiştir. Her ne kadar değerlendirme dışı bırakılsa da 1960 sonrasına ait yapılar ve eklentiler de kent dokusunun göz ardı edilemeyecek katmanlarıdır. KAİP'te bu dönemsel katmanla-

ra, onların üst üste ve iç içeliğine ilişkin herhangi bir okuma denemesi yoktur. Oysa içinde bulunduğumuz afet sonrası koşullarında belki de ana problemlerden biri bu olmalıdır. Zira depremin ardından inşa edilecek yeni yapılar yer altındaki ve yer

Resim 21, 22.

üstündeki katmanların üzerine, yanına ve içine eklenecek yeni bir katman olacaktır.

Belki de problemin en kapsayıcı formülasyonu katmanlaşma olarak tarif edilebilir. KAİP'te bu hayati probleme ilişkin herhangi bir perspektif bulunmamaktadır. Kültürel mirasın onarımı, yeniden inşası basitçe bir rekonstrüksiyon problemi olarak görülmez. Depremden önce de kompleks bir niteliğe sahip olan fiziki mirasın yüzeyel bir bakışla homojenleştirilmesi önemli bir kayıp olacaktır.

Öte yandan tarihi mirasa ait yapıların afet karşısındaki kırılganlığının nedenleri üzerine tespitler ve yeni afetler karşısında direncin nasıl artırılabilmesine ilişkin öneriler eksiktir. Pek tabii ki güzellik narindir, daima örselenme ve yıkım tehdidi altındadır. Ancak gelecekteki afetler karşısında geleneksel yapıların direncinin artırılması için somut öneriler ve uygulama modelleri KAİP'in bir bölümü olarak düşünülebilir.

Şehrin antik dönemine ait katmanlarının görünürlüğü veya okunurluğunun artırıl-

ması konusunda KAİP belgeleri herhangi bir perspektif içermemektedir. Mevcut koşullarda çok az bir kısmı hissedilir olan bu katmanın arkeolojik kazılar dışında başka yöntemlerle okunmasının sağlanması bir problem olarak ortaya konabilirdi. Öte yandan şehrin bu dönemine ait eserlerinin sergilendiği müzelerin durumu, sergi ve envanterin afet sırasında zarar görüp görmediği veya gelecek perspektifi hakkında bir görüş bulunmamaktadır.

Hasar gören kültürel mirasın büyüklüğü düşünüldüğünde şehrin yeniden canlandırılmasının bir sürece yayılacağını öngörmek yanlış olmaz. Bu sürecin aşamaları ve öncelikleri konusunda somut bir önerinin oluşturulması gereklidir. Öncelikler belirlendikten sonra ilk çalışmalardan itibaren giderek zenginleşen bir yöntem dağarcığının oluşturulması mümkün olacaktır. Bu açıdan yerel teknik ekiplerin, zanaatkarların, koruma uzmanlarının, mimarların, tasarımcıların birbirleri ile iletişim kuracakları bir temas ortamı ve arşiv oluşturulması önemli bir kazanım sağlayabilir. Yerel müşterek ofis ve belki de koruma uzmanlarının davet edileceği uluslararası bir akademinin şehirde kurulması ziyadesiyle yararlı olacaktır. Floransa'da 1966 yılında meydana gelen sel felaketi binaların yanı sıra paha biçilmez pek çok sanat eserinin de hasar görmesine neden olmuştu. Afetin ardından başlatılan kampanya ilk müdahale ile eserlerin çamurdan kurtarılmasını sağladı, ikinci aşamada Floransa'da kurulan Yüksek Koruma ve Restorasyon Enstitüsü kısa sürede bizzat çalışarak restorasyonu konusunda uluslararası bir merkez haline gelmiş, yurtdışından pek çok öğrenci bu enstitüde bizzat çalışarak katkı sunmuştu. Antakya için de buna benzer bir enstitünün büyük fayda sağlayabileceğini not etmek gerek (4).

Kültürel mirasın yeniden inşası gündeme geldiğinde zemin koşullarının nasıl değerlendirileceği Antakya için önemli bir konudur. Zira eski çağlara ait katmanlar yüzyıllar boyunca zeminde tabakalar halinde üstüste düzensiz bir şekilde yığılmıştır. Şehrin yeniden inşasında strüktürel elemanların sağlam zemine basmaları gerektiği uyarısı KAİP'teki 5000 ve 1000 Rapor'da belirtilmektedir (Jeolojik ve Jeoteknik Etüt Raporu başlıklı bölüm, s.306). Bu koşullarda sağlam zemine ulaşılması durumunda zeminin nasıl değerlendirilebileceğine ilişkin bir perspektif sunulması, bazı imkanların ve kısıtların ortaya konması gereklidir. KAİP öncelikle bu gibi kritik önemdeki konularda ilkesel bir tutum ortaya koymalıdır. Strüktürel sistem ve malzeme alternatifleri de zemine yaklaşımı destekleyen ikincil öneriler olabilir.

Son olarak, KAİP'te somut olmayan kültürel mirasın aktarımı ve devamı sorununa

Resim 23. 1940'lardan bir fotoğrafta Kışla ve önündeki Valilik binaları görülüyor, bölge tamamen boş.

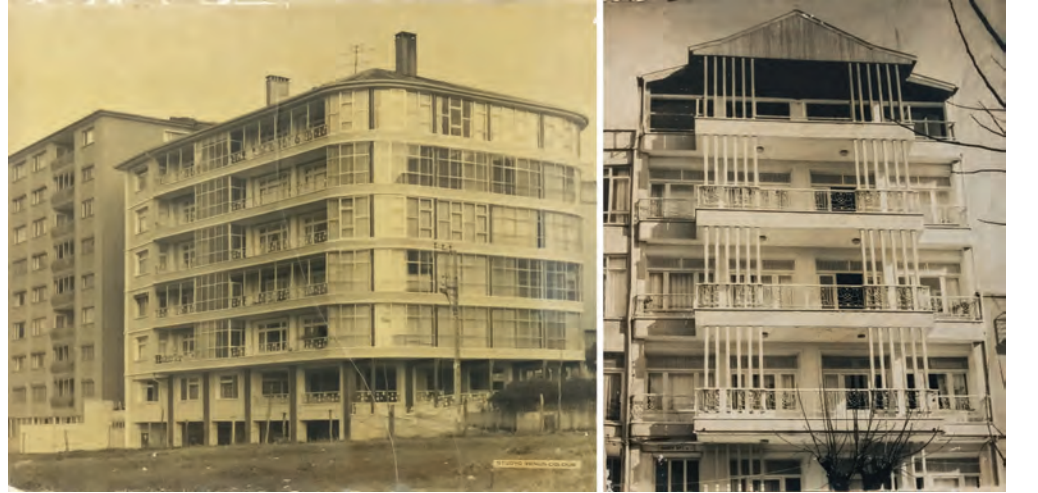
Resim 24. Kışlasaray Mahallesi'nin depremden sonraki hava fotoğrafı.

neredeyse hiç değinilmemektedir. Genelde turizmin bir kolu haline getirilen gastronomi başlığı ve "Ezan-Çan-Hazan" klişesi etrafında tartışılan bu probleme ait riskler ve alternatif imkanlar mutlaka değerlendirilmelidir. Antakya'nın yemek kültürü modern gastronomi ekonomisine çok az entegre olmuş, çoğunlukla aile gelenekleri ile yaşatılan zengin bir mutfak kültürüne dayanır. Çoğu aile aynı yemeği farklı şekillerde yapar. Şehrin bu zenginliğinin geleceğe taşınması için yöntemlerin araştırılması gereklidir.

Mekansal Kararlar

1000 Pafta ve 1000 Rapor'da şehrin konut turizm ve ticari alanlarında sert müdahale önerileri görülmektedir.

En kritik kararlardan biri şehrin geniş bir alanını karma kullanım adı altında neredeyse dizginsiz şekilde turizm ve ticari faaliyete açma kararıdır. Bu doğrultuda Kurtuluş Caddesi ile Asi Nehri arasındaki geniş bir bölge konutun da yer alabileceği ancak birincil olarak turizm ve ticaret işlevine ayrılmıştır. Depremden önce de turizm ve eğlence mekanlarının artması nedeniyle sert bir dönüşüm baskısı altında kalan Zenginler Mahallesi gibi alanların depremden sonra yüzeyel ve ucuz pazarlamaya dayalı turizm-ticaret semtleri şeklinde yeniden ayağa kaldırılmasının yolunu açabilecek bu kararın gözden geçirilmesi doğru olacaktır. Bu tür eğlence mahalleri, başka şehirlerde örneklerine sıkça rastladığımız gibi derinlikli tüketim mekanlarına dönüşürken yakın çevrelerinde servis ve ucuz personel barınma ihtiyacına yönelik bir alan da kullanırlar. Hızlı bir gece hayatına eşlik eden çöküntü bölgeleri bu tür kullanımın en tipik örnekleridir. Sürekli dile getirilen ve belki de çok sık tekrar edildiği için anlamını kaybeden demografik dönüşüm riski bu durumda en kötü haliyle gerçek olabilir. Antakya çok uzun yüzyıllar boyunca sürekli demografik değişime sahne olmuştur, yerli

Resim 25, 26. 1960 sonrasına ait Kışlasaray Mahallesi'nden bazı apartman örnekleri.

ve otokton bir toplum fikri risklidir. Şehrin her geleni kısa sürede Antakyalı haline getirme gücü yaygın mahalle kimliğinden kaynaklanmaktadır. Bu kırılgan dengenin bozulmasına neden olabilecek mekansal kararlar risklidir.

Öte yandan çok uzun bir dönem boyunca küçük sanayi ve ticaret işlevine sahip

bölgelerin yeni konut bölgeleri olarak ilan edilmesi halk tarafından pratikte ne ölçüde benimseneceği tartışmalı bir karardır. Yakın geçmişe kadar Antakya otobüs terminalinin ve köy garajlarının olduğu bölge küçük sanayi ve ticaret alanı olarak kullanılmaktaydı. Otobüs terminalinin şehir dışına, küçük sanayinin de İskenderun yolunda Küçükdalyan Mahallesi'ne

Resim 27, 28, 29, 30. Depremden sonra Dağ Mahallesi'nden fotoğraflardan görüleceği üzere bu bölge hayatını sürdürmektedir. Zaman içinde oluşmuş bu organik dokunun hoyrat bir inşaat programı nedeniyle kaybı eski Antakya'ya özgü az saydaki bölgelerden birinin daha kaybı anlamına gelecektir.

taşınmasının ardından bu bölge toptancı, küçük zanaat ve düşük nitelikli ofislerin bulunduğu bir bölge haline gelmişti. Uzun yüzyıllar boyunca şehrin kuzeyi ticaret ve küçük sanayi bölgesi olarak kullanılmıştır. Şimdi bu alanda konut mahalleri inşa edilmesinin gerekçesi, sadece metrekare transfer ihtiyacını karşılamak ise bunun yeterli bir neden olmadığı belirtilmelidir.

Diğer bir kritik müdahale Asi boyunca

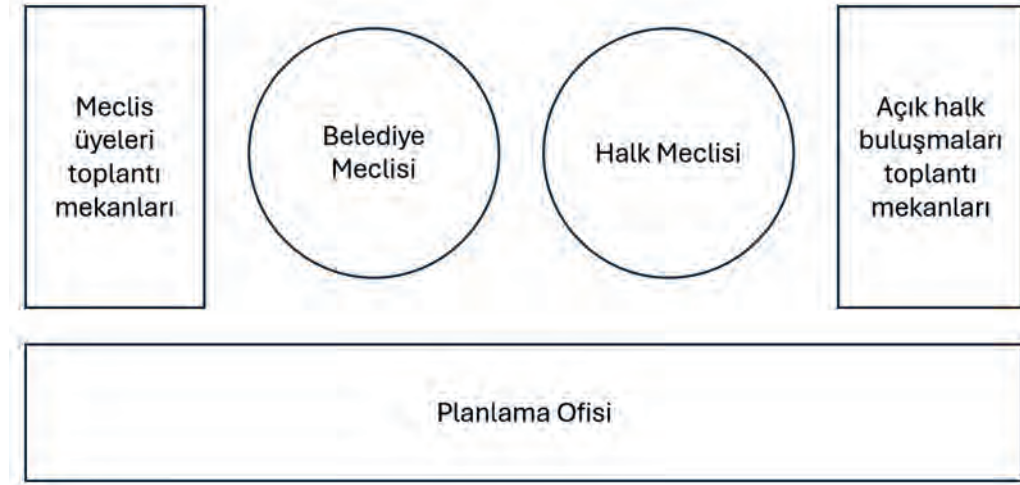
yaratılması amaçlanan yeşil kuşaktır. Her ne kadar bazı bölgelerde tutarlı bir şekilde sürdürülmemiş olsa da (İnönü Caddesi'nin Asi tarafında kalan eski Kadınlar Kulübü'nün bulunduğu bir dizi blok yerinde bırakılmış görünmektedir) bu yeşil kuşak Asi'nin ve Asi'ye bağlanan dere yataklarının sürekliliğini sağlayacak bir öneri olarak ortaya konmuştur. Bu kararın somut sonuçlarından biri deprem öncesinde konut ve ticaret işlevli kentsel alanların

transferi olacaktır. Kentsel alana müdahaleyi içeren bu tür bir kararın mutlaka geniş bir mutabakat zeminine ihtiyacı vardır, aksi halde meşruiyet kazanamaz. Nehir kenarı yapılaşma koşulları için teknik kriterler olmakla birlikte sayısız farklı çözüm yolu mümkündür. Nihai karar ancak siyasi bir mutabakatın veya geniş bir uzlaşının oluşması ile mümkün hale gelir. Mevcut koşullarda KAİP için bu koşullar oluşmuş değildir. Böyle radikal kararların benimsenmesi de bu nedenle güçtür. Nüfuz kullanılarak bu kararların delindiğine yönelik yaygın bir kanaatin oluşması (kapalı planlama süreçlerinin doğal sonucu olarak bu tür dedikodular şimdiden tedavüle girmiştir) planın uygulanma ihtimalini de ortadan kaldıran bir neden haline gelir.

Diğer tartışmalı karar özellikle Kışlasaray Mahallesi'nden Köprübaşı'na kadar olan bölgede 7 kat izninin 3 kata indirilmesidir. Bu bölgede azaltılan konut alanının diğer bölgelere, şehrin kuzeyindeki eski ticari alana ve Dağ Mahallesi olarak tanımlanan Habib-i Neccar Dağı eteklerine transferi düşünülüyor olmalıdır. Zira KAİP kapsamındaki bölgenin tümüne ait toplu metrekare tablolarında konut alanlarında azalma olmadığı, aksine artış olduğu belirtilmektedir. Dağ Mahallesi'nin Kentsel Dönüşüm Alanı, eski sanayi ve ticaret bölgelerinin Özel Proje Alanı olarak tanımlanmış olmasının gerekçesi de bu olabilir. Yoğunluğu ve yüksekliği azaltılması kararlaştırılan alanlarda mülkü olanların başka bölgelere transferi için mülk sahipleri ile bugüne kadar herhangi bir görüşme yapılmamıştır. Kararın benimsenmesi güç bir ihtimaldir. Özellikle Kışlasaray Mahallesi şehrin 1960 sonrasında modern dönem yapılarının ilk örneklerini barındıran ve şehirlilerin kolektif belleğinde yeri olan bir yerleşim alanıdır. Söz konusu mahallenin karakterini tümünden değiştirecek radikal bir kararın meşruiyeti sorgulanmalıdır.

Öte yandan Özel Proje Alanı tanımı da sorundur. Bu alanlar için öngörülen alternatif çözümler henüz belirsizdir. Bu ölçekte radikal bir gayrimenkul operasyonunun sonuçlarını kestirebilmek güçtür.

Yoğunluğun azaltıldığı bölgelerde bazı apartmanlar az hasarlıdır ve bölgede yaşam sürmektedir. Zaten konut açığı olan şehir merkezinde yeni bir yıkım beklentisi ile belirsizlik yaratılması da afetzedelerin yükünü artıracak yeni bir ihtilaf konusudur. Kat azaltılacak bölge için yıkım süreci ve koşulları, finansman ve yeni konutların ödeme koşulları konusunda herhangi bir strateji önerilmemektedir.

Resim 31. Kurumsal yapı için basit bir organizasyon modeli.

Dağ Mahallesi depremin ardından görece az hasar almış bir bölgedir. Şehrin yeniden canlandırılması sürecinde bu bölgede radikal bir yeniden inşa faaliyetine girişmek kesinlikle öncelikli bir ihtiyaç değildir. Dağ Mahallesi kendine özgü yaşam koşulları ve konut dokusu ile özellikli bir bölgedir. Radikal bir yeniden inşa sürecinden çok hassas ve en az müdahaleyi öngören bir rehabilitasyon çalışması çok daha verimli bir sonuç alabilir. En az müdahale kararı kaynak kullanımı açısından da uygun bir çözüm olacaktır. Kentsel Dönüşüm Alanı tanımı yakın geçmişteki radikal kentsel dönüşüm müdahalelerini hatırlattığı için kuşkuyla karşılanması gereken bir karardır.

1000 Rapor'da yer alan şu bölüm değinilen kuşku artırmaktadır: "Planlama alanında Kentsel Sit Alanı ve Özel Proje Alanlarına ilişkin uygulama 1/500 ölçekli yerleşim planları ile belirlenecek olup diğer alanlarda plandaki hükümler geçerlidir. Planlama alanı genelinde yükseklik ve nüfus yoğunluğunun azaltılması, karma kullanım alanların planlanması tercih edilmiştir. Planlama alanı nüfusu 31.890 kişidir (1/1000 Rapor, s. 324)."

Bölgedeki nüfus projeksiyonu, Kentsel Dönüşüm ve Özel Proje Alanı tanımı doğrultusunda bu alanların plan ve tasarım kararlarının da kapalı kapılar ardında çözüleceği tahmin edilebilir. Kapalı kapılar ardında yürütülen, toplumsal meşruiyeti ve kapsayıcılığı olmayan plan ve proje kararları bugüne kadar daima problemli olmuştur.

Son olarak, KAİP askıya çıkmadan önce inşaatı başlayan yapıların uygulamasının hangi plana göre yapıldığı konusunda bilgi vermesi şeffaflık açısından önemliydi. Bu konuda da herhangi bir bilgi planda yer almamaktadır.

Ulaşım

Ulaşım stratejisi içinde iki öneri öne çıkmaktadır: Kurtuluş Caddesi'nin yayalaştırılması ve Fatih Caddesi'ni de bağlayan tramvay ringi ve Kurtuluş Caddesi'nin yayalaştırılması karşılığında Dağ Mahallesi tarafında İzmir Caddesi'nin genişletilmesi.

Tramvay ringi 2009 yılında onaylanan bir önceki KAİP kararında da yer almaktaydı. Ancak tramvayın kent içi ulaşım açısından hangi sorunları çözeceği konusunda ayrıntılı ve tatmin edici gerekçeler öncesinde olmadığı gibi bu KAİP raporunda da bulunmamaktadır. Jenerik cadde kesitlerinde ve üç boyutlu görselleştirmelerde nostaljik tramvayları anımsatan bu önerinin gerçek bir ulaşım problemine çözüm olarak mı, yoksa turistik bir merkezde tümünde bir kent meclisinin kritik rolü bu farklı hikayeleri birleştiren ortak motiftir. Aşağıdaki şema temel bir organizasyon prensibini ifade etmesi açısından başlangıç noktası olarak düşünülebilir, kuşkusuz şehrin imar kararları konuşulduksa bu yapı da karmaşıklaşacak ve özelleşecektir.

Kurtuluş Caddesi'ndeki ve Mustafa Kemal Caddesi'ndeki araç parklanma sorunu, çift yönlü trafiğin neden olduğu sorunlar bellidir. Ancak yoğun bir ticaret akışı olan bölgenin en önemli servis arterinin yayalaştırılması kararına dikkatle yaklaşılması gerekir. Trafiğin yavaşlatılması, yol kenarı park yerlerinin iptali alternatif çözümler olabilir.

Tarihi merkezde özel araç kullanımının azaltılması genel bir strateji olarak ortaya konabilir. Alternatif çözümler de bu bağlamda tartışılmalıdır. Organik ve dar (bazıları çıkmaz) sokakların olduğu bölge için küçük ve elektrikli sessiz ortak kullanımlı araç kullanımı gibi seçenekler üzerinde de çalışılmalıdır.

Finansman

KAİP'te finansman konusunda hiçbir bilgi ve strateji önerisi bulunmamaktadır. Oysa finansman ve kaynak tahsisinin şehrin yeniden canlanma sürecinde en önemli konu başlıklarından biridir. Finansman imkanlarının artması, kaynak dağıtımının açık ve şeffaf koşullara bağlanması için kurumsal bir organizasyon kritik önemde olacaktır.

Sonuç

Afet sonrasında zorlu koşullarını göz önünde bulundurarak KAİP'in tek hamlede kapsamlı ve tartışılmaz kararlar üretmek yerine bir yol haritası önermesi, takip edilecek yöntem ve prosedürleri ortaya koyması daha uygun olacaktı. Belki de öncelikli hedef şehrin yeniden canlandırılmasında aktif rol alacak kapsayıcı, açık ve şeffaf bir karar organının oluşturulmasıydı.

Şehir merkezinde kolay erişilebilir konumda açık bir müzakere mekanı, başka bir deyişle bir tür kent konseyinin oluşturulması, idari makamlarla halk arasında giderek büyüyen güvensizliğin giderilmesinde önemli bir açığı kapatacağı düşünülebilir. Yerel yönetimin en önemli karar mekanizması olan Belediye Meclisi'yle birlikte çalışacak kurumsal bir yapı Antakya'nın ihtiyaçlarına göre biçimlendirilebilir. Afet sonrasında şehirlerin yeniden ayağa kalması konusunda en sık verilen örnekler 2. Dünya Savaşı'nda yok olmanın eşiğine gelen Avrupa şehirlerinin yeniden canlanma süreci olmuştur. Bu şehirlerin hikayeleri incelendiğinde her birinin kaderinin farklı seyrettiği görülür, ancak neredeyse tümünde bir kent meclisinin kritik rolü bu farklı hikayeleri birleştiren ortak motiftir. Aşağıdaki şema temel bir organizasyon prensibini ifade etmesi açısından başlangıç noktası olarak düşünülebilir, kuşkusuz şehrin imar kararları konuşulduksa bu yapı da karmaşıklaşacak ve özelleşecektir.

REFERANSLAR VE NOTLAR:

1. AA haberi, 3 Ağustos 2023, "Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy, Hatay Afet Koordinasyon Merkezi'nde açıklamalarda bulunuyor" başlıklı haber, <https://x.com/i/broadcasts/1jMjgLmpgPPxL>
2. <https://x.com/HatayValiligi/status/1819820367692882315>
3. Metin Reyhanoğlu ve Muhene Habiboğlu, Kahramanmaraş Merkezli Deprem Antakya'daki Kobi'lerin Toparlanmaları ve Yeni Olanaklar Sağlamalarına Etkisi, Interdisipliner Yaklaşımla Hatay'da Afet Deneyimi 6 Şubat 2023 Depremini Tarihe Not Düşmek, s: 265.
4. Bu konudaki öneri için Antakyalı resim restorasyon ve koruma uzmanı Hadice Nalçabasmaz'a teşekkür ederiz.

VJOSA NEHRİ ULUSAL PARKI ZİYARETÇİ MERKEZLERİ

CEBRA, Vjosa Nehri Ulusal Parkı'nda tasarladığı doğayla uyumlu ziyaretçi merkezi ve bilgi istasyonlarıyla nehir çevresindeki ekosistemi korumayı, biyoçeşitliliği artırmayı ve ziyaretçilerin doğal çevreyle daha derin bir bağlantı kurmalarını amaçlıyor.

ÇEVİRİ: GÜLCE HALICI

Proje Adı: Vjosa Nehri Ulusal Parkı
Proje Yeri: Tepelenë, Arnavutluk
Tasarım: CEBRA
Statik Proje: Arup
Yerel Mimarlık Ofisi: Uno Architects
İşveren: Koruma Ulusal Ajansı (NAPA)
Tipoloji: Çok Fonksiyonlu Ziyaretçi Merkezleri
Proje Alanı: 2100 m²

Danimarkalı mimarlık ofisi CEBRA, Arnavutluk'ta bulunan ve Avrupa'nın ilk koruma altındaki nehri olma özelliğine sahip Vjosa'da ziyaretçi merkezi ve bilgi istasyonları tasarlamak üzere açılan yarışmayı kazandı. Tasarım, vahşi doğanın korunmasına yönelik çabaları ve bilimsel araştırmalara adanmış alanları teşvik ederek ziyaretçilerin ekosistemle etkileşim biçiminde olumlu değişiklikler yapmayı amaçlıyor.

Arnavutluk hükümetinin yaklaşık 13.000 hektarlık ulusal park kurmasının ardından, CEBRA'nın bölgede önerdiği tasarım; doğaya

entegre şekilde işleyen, nehrin yolunu şekillendiren tektonik plakaları andıran beton levhalardan oluşuyor. 10.000'den fazla canlı türüne ev sahipliği yapan nehir kıyısında yer alan ve vahşi doğa ortamlarının korunması hakkında araştırma ve paylaşma girişimlerini güçlendiren tesisler, ekoturizmi desteklerken yerel halkı, okulları ve araştırmacıları bölgeye davet ediyor.

Arazide neredeyse görünmez hale gelen yapılar, yeşil çatıları ile bitki örtüsünü desteklerken çevrelerindeki manzaranın renklerini yansıtarak doğanın bir parçası haline geliyor-

lar. Araziye özgü atmosferi koruma çabası, binaların ömrünü ve işlevselliğini uzatmak için tercih edilen düşük bakım gereksinimine sahip dayanıklı malzemeler ile bu malzemelerin dokusu, rengi ve yapının formunun bir araya gelmesiyle sağlanıyor.

Arazideki en geniş yapı olan Tepelenë Ziyaretçi Merkezi'nde eğitim alanları, araştırma tesisleri, sergi alanları, topluluk merkezi, dükkanlar, kafeler, toplantı odaları, ofisler ve araştırmacılar için konaklama yerleri bulunuyor. Ana işlevler, merkez işlevi gören lobi etrafında organize ediliyor. Açık alanlar, iç mekan işlevlerinin çevreye yayılmasına olanak tanıırken merkezde botanik bahçesi, açık hava sahnesi, oyun alanı, seyir platformu, sergi alanları, piknik alanı ve bir gezinti yolu uzantısı gibi peyzaj alanları sunuluyor. Gezinti yolu genişletilerek ziyaretçilerin merkeze yaya olarak yaklaşımını sağlayan duysal bir yürüyüş yolu hedefleniyor.

Përmet Bilgi İstasyonu, ziyaretçileri Vjosa bölgesindeki nefes kesici el değmemiş manzaralarla ve bölgenin sosyal, politik, tarihsel ve jeolojik önemiyle tanıştıran bir bilgi istasyonu olma görevini üstleniyor. Bilgi istasyonunun öncesinde işlevsel bir amacı olmayan tünel ve boş oda ile şehrin mevcut tarihini sergileyen yer altı alanı, Përmet'in hala canlı tarihini ve doğasını öne çıkaran sanat enstallasyonlarına, konserlere ve film gösterimlerine ev sahipliği yapacak. Şehre bir geçit olarak tasarlanan istasyon, Përmet'in kentsel ve ticari işlevleriyle sinerji yaratma potansiyeline sahipken, nehirle yakın fiziksel bağlantıyı koruyor.

Vlorë Bilgi İstasyonu, Vjosa Nehri'nden uzakta stratejik olarak konumlanmış. Narta Lagünü yakınında bulunan istasyonun eğitim ve sergi tesisleri, her biri nehrin ekolojik etkisiyle şekillenen çeşitli manzara içinde bir seyir terası olarak çalışıyor. İstasyonun panoramik manzarası, büyük flamingolar ve Dalmaçya pelikanları gibi türlerin gözlemlebileceği alanlar sunuyor.

VIYANA-2

Viyana, içinde gezip inceledikçe, taşıdığı güncel ve tarihsel değerleri ve güzellikleri size sunan, özellikle mimarların görmesi gereken bir kent...

İLHAN KURAL

Resim 2. Schönbrunn Sarayı, giriş avlusu.

Avrupa başkentleri içinde nispeten mütevazı bir alana ve nüfusa sahip olmasına karşın Viyana, mimarlık, sanat ve kültürel miras açısından Avrupa'nın en önemli kentlerinden birisi. 2023'ün Mart ayındaki seyahatimizde görmeye fırsat bulamadığımız sarayları, parkları ve Erken Modern döneme ait bazı yapıları bu sene Nisan ayında görme fırsatı bulduk; ancak yine de incelemeyi arzu ettiğim yerlerin bir kısmına zaman ayıramadık (1).

Viyana emperyal sarayları ile tanınan bir kent; oldukça çok sayıda saray kompleksi var ve çoğu da büyük araziler üzerine inşa edildiği için kent içerisinde önemli ölçüde bir yeşil alan stoku yaratmışlar. Bu sarayların içlerinde en önemlilerinden başta geleni de Schönbrunn Sarayı (Resim 1).

Schönbrunn Sarayı, 1740-1750'ler arasında Habsburg Hanedanı'nın yazlık sarayı olarak, Barok stilde inşa edildi. Adını saray bahçesinde bulunan bir artezyen kuyusundan aldı (2). "Schönbrunn" ismi ilk defa 1642 yılındaki bir resmi belgede geçiyor.

1569 yılında Kutsal Roma İmparatoru Maxi-

Resim 1. Schönbrunn Sarayı, vaziyet planı.

Resim 3. Schönbrunn Sarayı, orijinal tefrişli oda.

Resim 4. Schönbrunn Sarayı, büyük galeri.

Resim 5. Schönbrunn Sarayı, büyük galeri tavanı.

milian tarafından satın alınan geniş arazide önceleri avlanmak amacıyla vahşi hayvanlar yetiştirilmiş; ironik olarak, aynı arazi içinde bu gün bir hayvanat bahçesi var! 1918 yılında Habsburg Hanedanı'nın düşmesi üzerine yeni kurulan Avusturya Cumhuriyeti, Schönbrunn'u müze olarak korumaya karar verdi. 1441 odası olan Schönbrunn, Avusturya'nın en önemli kültür varlıklarından birisi kabul ediliyor.

Kent merkezinden uzakta olması nedeniyle U4 U-Bahn hattı ile ulaşılan saraya ön avluyu tanımlayan kuzey blokundan giriliyor. İçinde bir danışma ve bilet gişesi, cafe, restoran,

Resim 6. Schönbrunn Gloriette.

hatıra eşya satış dükkanı olan ve sesi emen, kontrollü ışık sağlayan delikli bir asma tavan ile yenilenen binadan çıkınca karşılaştığınız ön bahçe/ön avlunun ölçeği sizi şaşırtıyor (Resim 2). Günümüzde sarayın bir kısmı gezilebilmekte; hanedanın günlük yaşamının geçtiği orijinal tefrişli odaların yanı sıra, kabul salonları gibi resmi toplantılarda kullanılan mekanları da görmek mümkün (Resim 3). Büyük Galerî, tavan resimlerinin güzelliği kadar, 1961 yılında zamanın Sovyet lideri Nikita Khrushchev ile ABD Başkanı John F. Kennedy'nin buluşmalarına ev sahipliği yapmasıyla da ünlü (Resim 4, 5).

Sarayın güneyinde kalan devasa bahçenin en uç noktasında ve tepede Gloriette yer alıyor. Gloriette, Fransızca'da "küçük oda" anlamına gelen "gloire" sözcüğünden türetilmiş ve genellikle bahçede ve tepe üstünde yer alan bir pavilyon anlamına geliyor. Schönbrunn'da Gloriette, hem bahçe mekanını güneyden tanımlayan ve bitiren, hem de üst kottan çevrenin ve kentin izlenebildiği bir odak yapı işlevini görüyor. Franz Josef I'den başlayarak yemek ve kahvaltı salonu olarak kullanılmış (Resim 6).

Viyana'nın bir diğer önemli emperyal yapı kompleksi Belvedere Sarayı. Belvedere, 1668-1745

Resim 7. Belvedere, vaziyet planı.

Resim 10. Belvedere, alt saray ve bahçeler.

Resim 11. Belvedere, üst saray ve bahçeler.

Resim 12. Karl Marx Hof, sokak görünüşü.

Resim 8. Belvedere, genel görünüş.

Resim 9. Belvedere, üst saray.

yılları arasında Savoy Prensi Eugene tarafından mimar Johann Lukas von Hildebrandt'a yaptırılmış iki saraydan oluşuyor. Yukarı ve Aşağı Belvedere diye anılan bu Barok saraylar, birbirlerine teraslanmış, çok büyük bahçelerle bağlı (Resim 7, 8). Yazlık saray olarak yapılmış olan Belvedere, inşa edildiği yıllarda kenti çeviren duvarların dışında kalıyordu. Günümüzde Yukarı Belvedere'de zengin bir resim koleksiyonu sergileniyor. Özellikle Gustav Klimt'in en önemli eserlerine ev sahipliği yapan müzede, Oskar Kokoschka, Egon Schiele ve Fransız Empresyonistlerinin de eserleri mevcut (Resim 9). Aşağı Belvedere Sarayı Prens Eugene'nin evi olarak kullanılmış; günümüzde geçici sergilere ev sahipliği yapıyor (Resim 10).

Hafif eğimli bir arazide tasarlanan saray kompleksinin bahçesi, Fransız tarzı, simetrik bir peyzaj anlayışı ile ele alınmış; su kaskadları, havuzlar, yürüme yolları ve pergolalı pavyonlarla bezenmiş (Resim 11). Belvedere Sarayı Unesco'nun Dünya Mirası Listesi'nde yer alıyor.

Barok döneme ait yapılarıyla ünlü olmasına karşın, önemli bir Erken Modern Mimari mirasına da sahip olan Viyana, geleneksel olarak da kent yönetiminin sosyal konut projelerine öncelik verdiği bir şehir. Bu yerleşimlerin içinde en önemlisi ise Karl Marx Hof projesi (Resim 12).

Karl Marx Hof, Viyana'nın Heiligenstadt Mahallesi'nde yer alan bir sosyal konut

Resim 13. Karl Marx Hof, kuş bakışı.

Resim 14. Karl Marx Hof, kemerli giriş detayı sokak tarafı.

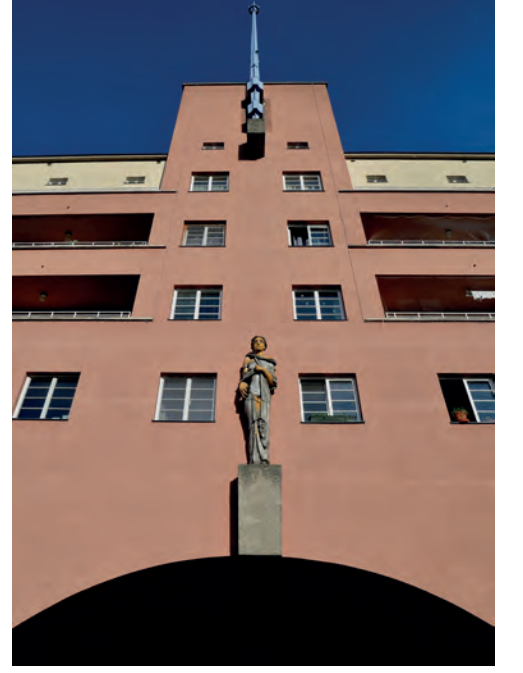
yerleşimi. Mimar Karl Ehn tarafından projelendirilen kompleks, 1927-1930 yılları arasında inşa edilmiş. 1.100 metreyi aşan uzunluğu ile 30-60 m² arasında değişen 1382 adet konutu içeren yapı, arsanın sadece %18.5'ünü içeren 156.000 m²'lik inşaat alanı, bahçeleri, oyun alanları ve diğer yeşil alanları ile dünyanın en uzun konut yapısı olarak biliniyor (Resim 13). Kompleksin içerisinde hamamlar, ortak çamaşırlıklar, ana okulları, kütüphane, doktor muayenahaneleri ve iş yerleri mevcut. U4 U-Bahn hattı bağlantısı ile, Heiligenstadt

Resim 15. Karl Marx Hof, 1930'ların başı.

metro istasyonundan çıkınca Karl Marx Hof'u tam karşınızda buluyorsunuz (Resim 14). İkinci Dünya Savaşı'nda zarar gören yapı, 1950'lerde tamir görmüş, 1989-1992 arasında da yenilenmiş.

Mimar Karl Ehn, Otto Wagner'in öğrencisi ve ön modernizmin de tavizsiz savunucusu. Yapılarında Otto Wagner'in sevdiği süslemeyi de reddeden bir kişilik. Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra karşılaşılan konut sorunu, artan nüfus, yükselen kiralara ve genel işsizlik karşısında

Resim 16. Karl Marx Hof, kemerli giriş detayı avlu tarafı.

Resim 17. Karl Marx Hof, orta blok avlusu.

Resim 18. Karl Marx Hof, orta blok iç avludan görünüşü.

Marksist ideolojiye sahip olan Viyana kent yönetimi, işçileri yüksek yoğunluklu, sık dokulu komünitelerde, ancak mevcut yapılara göre çok daha yüksek standartlarda, sağlıklı konutlarda iskan etmeyi savunuyordu. Bu anlayışla, 10 yılda bir milyonu aşan bir nüfusu barındıran 64.000 konut inşa etti; finansmanını da büyük toprak sahiplerini ve varlıklı kesimleri yüksek vergilendiren bir yöntemle sağladı. Bundan rahatsızlık duyan varlıklı kesimler, daha sonra marksist yönetime karşı faşizmin en büyük savunucuları haline geldiler.

Resim 19. Yan blok giriş kapısı detayı.

Resim 20. Orta blok caddeden giriş kapısı detayı.

Resim 21. Yan blok bahçesi ve yapı dili farklılığı.

Birinci Dünya Savaşı'nı takiben Viyana kent merkezinde gereksinimi duyulan yüksek yoğunluklu konut yapısı stokunu karşılamak üzere Habsburg İmparatorluğu sırasında popüler olan mimari anlayışla tasarlanmış olan Karl Marx Hof'un ideolojik bir simge olmasının yanı sıra, politik bir önemi de var. 1934 Avusturya İç Savaşı sırasında bombalanan kompleks, Faşizm karşıtlarının kalesi olarak işlev görmüş (Resim 15).

Karl Marx Hof'u diğer yirminci yüzyıl başı mahallelerinden ayıran özellik, geniş iç bahçeleri ve sosyal donatıları. Kompleksin içinde yer alan muhtelif heykeller, süslemeler, duvar panoları, seramik kaplamaları gibi öğelerin yapımı işsizliğin hüküm sürdüğü savaş sonrası ortamda işsizlere iş bulma amacıyla organize edilmiş (Resim 16, 17). Karl Marx Hof yapıldığı zaman proleteryanın kalesi olmuştur; günümüz Viyana'sında da sosyal devlet, halen Avrupa'nın en kapsayıcı ve kaliteli sosyal konut programını uygulamakta devam ediyor.

Karl Marx Hof, çok popüler bir yerleşim. Kentin içerisinde birer vaha yaratan orta avluların yeşili,

Viyana'nın parkları ile yarışacak zenginlikte ve sakinlikte (Resim 18). Orta blok avlusunun bir kenarı caddeye açık; diğer avlular ise kapalı ve kendi içlerine dönük planlanmış. Yapının cephelerinin, girişlerinin ve bahçe düzenlemelerinin ele alınışı, değişik avlularda kendisini farklı bir mimari anlayışla ifade ediyor (Resim 19, 20). Nitekim yapı grubunun orta girişindeki monumental, çarpıcı, faşizan cephe anlayışı, diğer bloklarda yerini (hem içe bakan, hem dışa bakan yüzeylerde) son derecede sade ve sakin bir Viyana neo-modernizmine bırakıyor (Resim 21).

Kentsel parklar, Viyana'nın şehir planlamasında önemli bir yer tutuyor. Bunlar, kentlinin rekreasyon gereksinimini karşılayacak sakin, abartısız, dinlendirici mekanlar. Stadtpark da Viyana'nın önemli bir parkı. 65.000 m² alana sahip olan Stadtpark, Viyana Nehri ile iki ayrı parka bölünüyor. Doğuda kalan alan çocuk parkı ve spor etkinlikleri için ayrılmış. Batıda kalan kısımda ise ağaçlı yürüme yolları, geniş çim yüzeyler, gölet ve yol güzergahlarına yerleştirilmiş müzisyen, yazar ve sanatçı heykelleri mevcut (Resim 22, 23).

Resim 22. Stadtpark.

Resim 23. Stadtpark'ta Franz Schubert'in heykeli.

Resim 24. Stadtpark ve Kursalon.

Viyana'nın ilk kamusal parkı olan Stadtpark 1862'de açılmış. Planlaması Viyana kent bahçevanı Rudolf Siebeck ve Saray Ressamı Joseph Selleny tarafından, İngiliz bahçe tasarımı konsepti ile yapılmış olan Stadtpark'ın güney ucunda Kursalon binası var. İtalyan Rönesans mimarisi tarzında tasarlanmış olan yapıda konserler, balolar ve sanatsal etkinlikler, ilk yapıma amacına uygun olarak, günümüzde de devam ettiriliyor (Resim 24).

Viyana'da uzun yıllardır görmek istediğim bir "yapı" vardı: Coop-Himmelb(l)au'nun yaptığı ve mimarlık tarihinde Dekonstrüktif Akım'ın ilk gerçekleştirilen ve en tanınan yapıtlarından olan

Resim 25. Coop Himmelb(l)au çatı katı düzenlemesi, sokaktan görünüş.

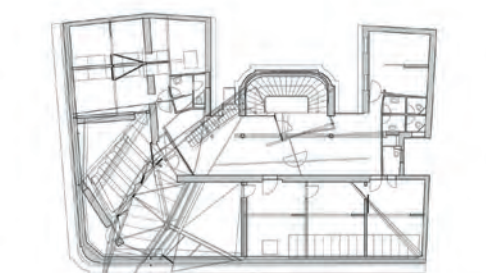

Resim 29. Çatı katı düzenlemesi, iç mekan.

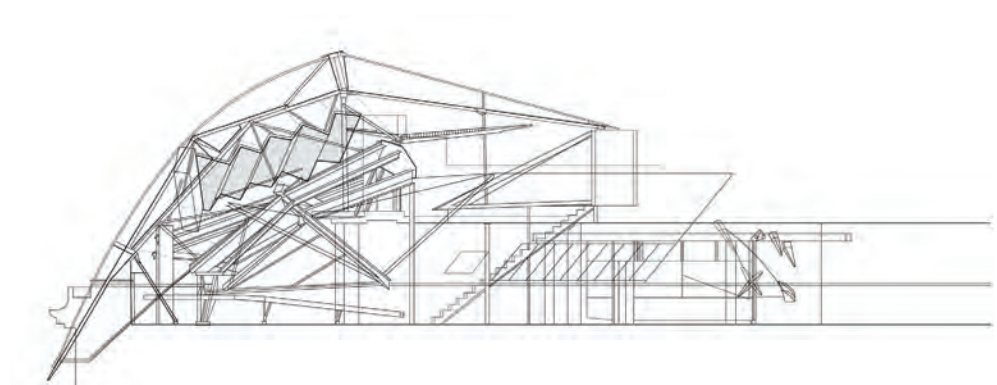
"Falkestrasse Üzerinde Çatı Katı İlavesi". Sokak seviyesinden algılanması çok zor bir konumda olan ilave, bir hukuk firmasının sahibi olduğu çatı katı dairesini genişletme arzusundan çıkmış (Resim 25, 26). 1988 yılında yapımı tamamlanan ilave, son derecede sıradışı bir konstrüksiyon ile ele alınmış. Coop Himmelb(l)au'nun kurucusu mimar Wolf Prix, cam yüzeyler ile kırık ve lineer dış sağır yüzeylerin, doğal ışığın ve dış manzara-

Resim 26. Çatı katı düzenlemesi.

Resim 27. Çatı katı düzenlemesi, plan.

Resim 28. Çatı Katı düzenlemesi, kesit.

Resim 30. Otto Wagner, Stadtpark metro istasyonu.

nın kontrolunu sağladığını söylüyor (Resim 27, 28, 29). Prix, yapı strüktürünün "mekansal enerjiyi yapısal gerçekliğe dönüştürdüğünü" savunuyor. Aslında, Viyana İmar Yönetmeliği'ne tamamen aykırı olan yapının onayı, Belediye Başkanı'nın projeyi bir mimari eser değil, bir sanat eseri olduğunu kabul etmesiyle aşılmış! Gerçek şu ki, yapı inanılmaz bir dekonstrüksiyon estetiğine sahip; Belediye Başkanı'nın projeyi sanat eseri olarak görmesi de boşuna değil... Bu noktada, bizim kentlerimizin imar yönetmelikleri ve bu yönetmelik maddelerinin uygulanması sırasında mimarların ne kadar zorluklar ve kısıtlamalar ile karşılaştığını düşünmeden edemiyor insan...

Viyana'nın her köşesi -özellikle iç kent'in olduğu bölge-, sürprizlerle dolu. Nitekim dünyanın hangi

kentinde metro istasyon yapılarında Otto Wagner'in tasarım inceliğini görebilirsiniz (Resim 30)?

İlk defa 1990'ların sonunda ABD'ye giderken uçak 5-6 saatlik bir stop-over yaptığında, Viyana'yı -belki çok kısıtlı bir kısmını, çok kısa bir sürede gördüğüm için- açıkçası "sıradan bir Orta Avrupa şehri" gibi algılamıştım. Çok yanılmışım; Viyana, içinde gezdikçe, taşıdığı güncel ve tarihsel değerleri ve güzellikleri açığa çıkaran, özellikle mimarların incelemesi gereken bir kent...

NOTLAR VE REFERANSLAR:

1. Bkz. "Viyana: İzlenimler", Serbest Mimarı Sayı 49, Eylül 2023, Sf. 70-77.
2. "Schönbrunn", "Güzel Pınar" anlamına geliyor.

Serbest Mimar Magazine - Issue 53

CONTENT SUMMARY

53rd issue of our magazine meets you with its interesting and rich content.

The "Desktop" section contains a selection of projects that have not been completed or are still in progress. You can find the projects of r.a.f. studio, Equine Design Studio, Gökhan Aksoy Mimarlık, A Tasarım Mimarlık in this issue.

The "From SMDs" section offers you news from the recent events of the Turkish Free Architects Associations.

The "Collar Picture" section presents memorial articles written about Adnan Kazmaoğlu, Ahmet Turhan Altiner, Fumihiko Maki, Levent Aksüt, who have passed away in recent months.

The "Good Things" section includes the news on "Yazgan Tasarım Mimarlık Design Palas Campus Won the Grand Prize of the Romanian Union of Architects", while The "Architecture Agenda" section includes the news on "WAF and INSIDE 2024 Finalists Were Announced" and "TraMOD Awards 2024".

The "New" pages include Arçelik Content Studio designed by IGLO Architects, Datça Emecik Houses designed by Erginoğlu & Çalışlar Mimarlık, Toru Flour Factory designed by D211 Mimarlık and SK Games Office designed by A Tasarım Mimarlık.

16th article of "Trips to Modern Architectural Works" series edited by Prof. Dr. Figen Kivılcım Çorakbaş addresses "The Child Protection Agency as a Space Producer: Children's Palace and Atatürk Kindergarten" written by Duygu Tekin.

The "Earthquake Agenda" section includes "Opinion of the Icomos Turkey National Committee on the Conservation Purpose Zoning Plans for Antakya Historic City Center" and "Evaluation Notes on the Conservation Purpose Zoning Plan Suspended on June 11, 2024" written by Şerif Süveydan.

The "From the World" section includes Vjosa River Visitor Center project designed by Cebra. You can find the article of İlhan Kural titled Vienna II" on our "We were there" pages.

Журнал «Свободный архитектор» - 53-й выпуск

КРАТКОЕ СОДЕРЖАНИЕ

53-й выпуск нашего журнала встречает Вас интересным и насыщенным содержанием.

Раздел «Рабочий стол» содержит подборку незавершенных или текущих проектов. В этом выпуске Вы найдете проекты «р.а.ф. студии», дизайн-студии «Экуин», архитектурного бюро «Гёкхан Аксой», архитектурного бюро «А Проектирование».

В разделе «Технологии поверхностного монтажа» Вас ждут новости с последних мероприятий, организованных Турецкой Технологией Поверхностного Монтажа. Раздел «Изображения арок» состоит из памятных статей Аднана Казмаоглу, Ахмета Турхан Алтынер, Фумихико Маки, Левента Аксут, ушедших из жизни в последние месяцы.

В разделе «Хорошие вещи» представлена новость «Кампус Палас от архитектурного бюро «Язган Дизайн» получил главный приз Румынского союза архитекторов», а в разделе «Архитектурная повестка» - новости «Объявлены финалисты ВАФ и ИНСАЙД 2024» и «ТраМОД награды 2024».

На страницах «Новинки» - студия контента «Арчелик», спроектированная архитектурным бюро «ИГЛЮ», Жилые дома Датча Эмеджик, спроектированные архитектурным бюро «Эргиноглу & Чалышлар», мучной завод «Тору», спроектированный архитектурным бюро «D211», и офис «СК» Игры», спроектированный архитектурным бюро «А Проектирование».

«Агентство по защите детей как производитель пространства: Дворец детей и детский дом Атаюрка» Дуйгу Текина в 16-й статье серии «Экскурсы в современные архитектурные произведения» под редакцией профессора, доктора Фиген Кывылджим Чоракбаш.

В разделе «Повестка дня по землетрясениям» представлены «Мнение Национального комитета международного совета по охране памятников и достопримечательностей Турции о планах по сохранению исторического центра города Антакья» и «Заметки по оценке плана по сохранению, приостановленного 11 июня 2024 года», написанные Шерифом Сювейдан.

В разделе «Из мира» представлен проект туристического центра «Центр Посетителей Реки Вьоса», разработанный компанией «Цebra».

Статью Ильхана Курал под названием «Вена II» Вы можете найти на наших страницах «Мы были там».

Проект «Вилла Ви», разработанный «Аристидес Даллас Аркитектс», Вы можете найти на страницах «Из мира», а статью Берны Танверди под названием «Бутан» - на страницах «Мы были там».

مجلة المهندس المعماري الحر - العدد 53

ملخص المحتوى

يلتقي معكم العدد ٣٥ من مجلتنا بمحتواه الجذاب والغني.

يحتوي قسم «سطح المكتب» على مجموعة مختارة من المشاريع غير المكتملة أو ما زالت في حيز التنفيذ. في هذا العدد يمكنكم العثور على مشاريع أر.أ.ف. ستوديو (r.a.f. studio)، وستديو تصاميم أكوين (Equine Design Studio)، وكوكهان أكسوي للهندسة المعمارية (Gökhan Aksoy Mimarlık)، و أ للتصاميم والهندسة المعمارية (A Tasarım Mimarlık).

في قسم «SMD» يمكنك ان تتابع أخبار آخر الأحداث التي نظمتها «SMD» التركية.

تكون قسم «صورة الياقة» من مقالات تذكارية لعذنان كازماوغلو (Adnan Kazmaoğlu) وأحمد تورهان التينر (Ahmet Turhan) وفوميهيكو مكي (Fumihiko Maki) وليفتن أكسوت (Levent Aksüt)، الذين فقدناهم في الأشهر الماضية.

في قسم «الأشياء الجيدة»، خبر «فوز يازكان للتصاميم والهندسة المعمارية بالاس كمبوس (Yazgan Tasarım Mimarlık) بالجائزة الكبرى لجمعية المهندسين المعماريين الرومانيين»، وفي قسم أجندة الهندسة المعمارية، خبر «الإعلان عن المتأهلين للتصفيات النهائية لـ FAW وEDISNI ٢٠٢٤» ومن ضمنها «جوائز 2024 TraMOD» ٢٠٢٤».

تتضمن الصفحات «الجديدة» Arçelik Content Studio من تصميم Datça Emecik Houses ،IGLO Architects من تصميم Erginoğlu & Çalışlar Architecture و Toru Flour Factory من تصميم Architecture ١١٢D، ومكتب SK Games Office من تصميم أ للتصاميم والهندسة المعمارية A Tasarım Mimarlık.

يتضمن المقال السادس عشر ٦١ من سلسلة «رحلات إلى الأعمال المعمارية الحديثة»، الذي حررته الأستاذة الدكتورة فيغان كفيلاجيم جوراكباشي (Figen Kivılcım Çorakbaş)، «وكالة حماية الطفل كمنتج فضائي: قصر الأطفال وحضانة أتاتورك» بقلم دويغو تكين (Duygu Tekin).

في قسم جدول أعمال الزلازل، يوجد «رأي اللجنة الوطنية التركية (Icomos) بشأن خطط تقسيم المناطق لأغراض الحفاظ على مركز مدينة أنطاكي التاريخية» و«ملاحظات تقييم حول خطة تقسيم المناطق لأغراض الحفاظ المعلقة في ١١ يونيو ٢٠٢٤» التي كتبها شريف سويدان (Şerif Süveydan).

يتضمن قسم «من العالم» مشروع مركز زوار نهر (Vjosa) الذي صممته شركة (Cebra).

يمكنك العثور على مقالة إيلهان كورال (Ilhan Kural) بعنوان «فيينا ٢» على صفحاتنا «كنا هناك (kidyadarO)».